Postimees

82. aastakäik — *Ilmub iga päev varahommikul*

Toimetus ja peakontor Tartus, Ülikooli t. 21/23.
Toimetus ja kontor Tallinnas, Viru tn. nr. 11.
Telefonid Tartus: Tegevtoimetaja ja toimetuse sekretär 2-86, Tartu teated 1-86, siseriik 2-65, välispoliitika osakond ja kaugeköned 9-86. Artjuhatus 65, trükikojajuhataja 14-65, talitus 80, raamatukauplus 2-50. — Posti jooksev arve nr. 2171.
Telef. Tallinnas: Toimetus 436-81, kontor 436-11.
Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soovil.
Kuulutuste hinnad: Kuulutuste kirjaga: kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 12 senti, teksti sees 15 senti mm. Kohaotsimiskuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha valiku soove täidetakse ainult võimalust mööda.
Kuulutusi võetakse vastu äripäeviti: „Postimehe" peakontoris kl. 8.30-st kuni 18-ni, „Postimehe" raamatukauplu-ses, Suurturg 16, kl. 8-st kuni 17-ni, „Postimehe" Tallinna kontoris kl. 9-st kuni 15.30-ni. Pühapäeval: „Postimehe" toimet., tel. 1-86, kl. 18 kuni 20-ni.

Üksiknumber 6 senti
Hinnata kaasandeks igal pühapäeval pilkeleht „Sädemed"

„Postimehe" tellimishinnad:
Postiga: 1 kuu — kr. 1.65, 3 kuud — kr. 5.30, 6 k. — kr. 4.40, üle 6 kuu korraga tellides iga järgnev kuu kr. 1.40, 6 k. — kr. 8.60, 9 k. — kr. 12.80, 12 k. — kr. 17.—. Väljamaale — kr. 4.— kuus.
Tellimishind Tartu linna tellijaile kojukandmisega on võrdne postiga tellimise hinnaga.
Postita (a. o. Tartus talitusest ise ära viies) 1 kuu — kr. 1.50, 3 kuud — kr. 3.—, 6 k. — kr. 5.95, üle 6 kuu korraga tellides iga järgnev kuu kr. 1.15.
Aadressi muutmine 25 senti.
„LASTELEHT" 1 kuu — 40 s., 3 k. — 80 s., 6 k. — kr. 1.10, 12 k. — kr. 3.50. Üksiknumber 20 senti. Ilmub 2 korda kuus.

Nr. 352 — Reedel, 30. detsembril 1938 — Tänast lehte 10 leheküljel

VEEL AINULT 2 PÄEVA AEGA
soodustatud kiirtellimise hinnaga **Kr. 3.20** tellida Eesti kõige suurema levikuga
naiste ja kodude kuukiri *Maret*

APOLLO **Erakordne muusika- ja naljarohke kaksikeeskava!** Nõuk. Vene teravmeelne huumorifilm vene kuulsa kirjaniku **TŠEHHOV'i** samanimelise teose järgi

KARU

Peaosis: Nõuk. Vene teenilised näitlejad **M. ŽAROFF** (tuntud filmist **Peeter I** — Menšikovina), **ANDROVSKAJA** j. t.

Teiseks maailmakuulus koloratuursopran, New Yorgi «Metropolitan» ooperi täht **LILLY PONS** meloodiaterikkas suurfilmis:

SUUR UNELM

Suur muusikaline lavastus! Teie kuulete aariaid oopereist «Rigoletto», «Lakmé» j. t.

Noorsoole lubatud. Algus ärip. kell 5. Uuel aastal algus kell 12.

Matieseni
ÕUNA MAHL

Algupärased tasku-
plokid ja märkmikud
Üksik- ja jäliemüügiks.
Hinnad odavad.
„POSTIMEHE" raamatukauplus
Tartu, Suurturg nr. 16.

Võitlused Lääne-Shansis

Jaapanlased rünnatavad 3 suunas. — Ida-Shantungis Hiina väed võidukad

Tshungkingist, 30. detf. (Havas.) Tshekai agentuuri teatel on Lääne-Shansis alganud uuesti võitlused. Jaapanlased on alustanud pealetungi, rünnates hiinlasi kolme teed mööda. Praegust lahingualija piirdavad ida poolt Luliangi mäed, lõuna poolt Fenho jõgi ja lääne poolt Kollane jõgi. Viimane teatavasti lahutab Shensi provintsi Shansi provintsist.

„Central Daily News'i" kirjasaatja teatab Hiina väesalkade pidevatest võitudest Ida-Shangtungis. Nad on juba vallutanud kiltmaad Tshentshingi piirkonnas ja on purustanud jaapanlaste kaitsellinid Fentshengi juures. Viimase langemist oodatakse lähemail päevil.

Soolamaksukomissar tapeti

Tientsinist teatab Havas: Wangtshouling, Hiina kaubanduskoja esimees ja uus soolamaksukomissar, tapeti ööl vastu neljapäeva terroristide poolt. Ta pihta lasti revolvrist 3 kuuli, kui ta oli lahkumas ühest restoranist Prantsuse kontsessioonialal.

Nõukogud loobugu obligatsioonidest

Tokiost teatab DNB: Domei agentuur teatab Hsingkingist, et Mandzhukuo valitsus on kolmapäeval oma peakonsuli kaudu Harbiinis esitanud Nõukogude Liidu valitsusele kirja, milles nõutakse Nõukogude Liidult, et ta loobuks tema käes olevatest Põhja-Mandzhukuo raudteede obligatsioonidest, et sel viisil kergendada Mandzhukuo viimaste osamaksude kindlaksmääramist. Kirjas kahetsetakse, et Nõukogude valitsus on Wene-Jaapani läbirääkimistel kalanduskokkuleppe üle üles tõstnud Põhja-Mandzhukuo raudteeküsimuse, kuna see asi ei seisa mingis ühenduses kalanduskokkuleppega.

Edasi seletatakse kirjas, et Mandzhukuo on täitnud kõik kohustused, mis on tekkinud Põhja-Mandzhukuo raudtee üleandmisega, välja arvatud viimased osamaksud, mis on sellepärast maksmata, et Nõukogude Liit ei ole veel täitnud Mandzhukuo nõudmisi.

Mida tahab Wangtshingwei?

„Times'i" teatel Hongkongist arvatakse seal üldiselt, et Wangtshingwei püüe uuesti korraldada keskvalitsust on ebaõnnestunud. Tema lahkumine Tshungkingist on otseseks vastuseks Inglise-Ameerika laenule, mida ta hukka mõistis. Igal juhul ei selgita ka see teade Wangtshingwei tõelisi eesmärke.

Kohutaw wiletsus Nankingis

Shanghaist teatatakse: Rahvuswaheline abistamiskomitee Nankingis avaldas aruande, milles kirjeldatakse Nankingi linnas ja selle ümbruses valitsevat õudset majanduslikku olukorda ja rahva ennenägematut wiletsust.

Uputused ja põda hävitasid käesolewa aasta lõikuse, mis selle tagajärjel kujunes tunduwalt wähemaks keskmisest saagist. Kuigi Nankingi läheduses kaswawast terawiljast normaalolukorras waewalt jätkub selle piirkonna elanikkude tarwiduste rahuldamiseks, rekwireeritakse seal nii palju terawilja wäljaweeks, et wiljakaupmehed ja tarwitajad on paisatud lausa lootuseta seisukorda. Peale selle puudub transpordi julgeolek täielikult.

Seisukorda raskendawad weelgi maksud, mida omawoliliselt võetakse põllumeestelt ja weetawatelt kaupadelt, samuti ka panganduse- ja krediidiwõimaluste täielik puudumine.

Üldine sularaha puudus ja tuhandete palgasaajate langus töötatööliste seisukorda wähendab miinimumini võimalust, et omal ajal tähtsat osa etendanud Nankingi tööstusettevõtted lähemas tulewikus suudaksid ära võita praegust täielikku halwatuse seisukorda.

44 protsent Nankingi elanikkudest, öeldakse aruandes edasi, on tehtud puupaljaks. Teiselt poolt kasutawad õitsengut need kaubanduse ja tööstuse harud, mis rahuldawad sõjawäe wajadusi.

Muidugi leiab seejuures üks osa töötutest töövõimalusi.

Waatamata sellele, et Nankingi piirkond möödunud aastal kõige põhjalikumalt paljaks rööwiti, jätkawad elanikud energilist võitlust olemasolu eest. Kuid laiemate hulkade elustandard on langenud kohutawalt.

Ühe Hiina suuruse salapärane lend

Hongkongist teatab DNB: Hongkongi saabudes seletas Hiina valitsuse endine minister Tshenkungpo, et poliitilise keskkomitee esimees Wangtshingwei on kindlasti teel Hongkongi.

Lennujaama oli Tshenkungpod terwitamas rida silmapaistwaid võimukandjaid.

Intuajamisel „Hongkong Telegraphi" esindajaga ütles Tshenkungpo, et ta on tulnud Hongkongi selleks, et pidada mõningaid läbirääkimisi Wangtshingweiga, kes saabub Hongkongi laewapardal.

Kui Tshenkungpolt küsiti selgitust kuulduste kohta lahkhelide tekkimisest Tshiangkaisheki ja Wangtshingwei wahel, keeldus Tshenkungpo seletusi andmast, tähendades ainult, et ta ei ole Wangtshingweid 2. detsembrist saadik näinud ja ei või seepärast öelda, kas wahepeal on midagi juhtunud või mitte.

Tshenkungpo, Kuomintangi pahema tiiwa juht ja Tshiangkaisheki tuntud truu toetaja, soowitas ajalehemeestele mitte liiga palju uskuda liikwele lastud kuulduse.

Hongkongis walitsewa üldise arwamise järgi on Tshiangkaisheki ja Wangtshingwei wahelised tülid teatawas seoses pingutustega hankida Hiinale uut abi wäljaspoolt.

See oli Tshenkungpo, kes 1936. aastal Shanghai kommertspanga asjaajaja-direktorina sõlmis Hiina rahvusliku valitsuse nimel Hiina-Ameerika kaubalepingu. 1937. a. lõpul lendas ta San Franciscosse, kus tal õnnestus hankida Hiinale ajutist laenu 20 miljoni dollari suuruses.

Diplomaadile kodumaa naine

Lissabonist, 30. detf. (Havas) Wälisministeeriumi dekreediga on Portugali konsulaarametnikkudele ja diplomaatidele keelatud abielluda wälismaalastega. Need ametnikud, kes on juba abiellunud wälismaalastega, ei või olla ametis maal, kust on pärit nende abikaasa.

Messiina hukkumine

28. detsembril möödus 30 aastat sellest, mil Itaalia linn Messiina mõne minuti jooksul maawäringu tagajärjel muutus rusuhunnikuks

KUS PEREKONNAS LAUAL
„Nädal Pildis",
EI SEAL TUNTA IGAVUST

Õnnelikult astute uude aastasse
KUI TEIL ON
Mareti kalender
«Mareti» kalender on nägus ja sisaldab palju nõuandeid ning huvitavat lugemist. Nägusad vase-sügavtrükis pildid.
MÜÜGIL KÕIKJAL HIND 30 SENTI

ILMUS H. VALTONEN
TÄNAPÄEVA TÜTARLAPS
moodsa tütarlapse päevik, elamusrikas, humoorikas ja huvitav mitte ainult tänapäeva tütarlastele, vaid kõigile, kes soovivad tutvuda naiseks sirguva noore neiu sisemaailmaga. Hind 80 senti.
Parim kink uueks aastaks on „Turisti" sisukad ajaviiteromaanid.
Kirjastus „TURIST" Tartu, Riia tn. 75.

TUJUKÜLLANE *uus-aasta vastuvõtt*
KÕIGIS **SINIMANDRIA** SAALIDES
Laudade ettetellimine avatud tel. 127
Tantsuks mängib 2 orkestrit. **Suurendatud eeskava**

Soome-Wene piir kindlaks

Moskwast, 30. detf. (Tass) Siin toimus kirjade wahetus wäliskomissari asetäitja Potiemkini ja Soome saadiku parun Yrjö Koskise wahel. Nende kirjadega kinnitatakse Soome ja Nõukogude Wene piirijoon, nii nagu see kindlaks määrati wastawa komisjoni poolt.

Tulikahju kustutati õllega

Münchenist, 30. detf. (Havas) Naabecki õllewabrikus Baieris puhkes kolmapäeval tulikahju, mis kustutati õllega. Et wältida tule lewimist ja päästa suuri wiljatagawarasid, otsustati enne tuletõrjujate saabumist tõkestada tule lewimist õllega. Tänu sellele õnnestus tulele kiiresti piir panna, kuigi 6000 pudelit õlut siiski hävis.

Prantslased kaotasid Skoda

Prahast, 30. detsembril (DNB). Neljapäeval teatati siin, et üks Tshehho-Slowakkia kartell, mille finantseerijaks on Anglo-Tshehho-Slowakkia pank, omandas Skoda relwatehaste aktsiapaketi, mis waremalt kuulus Prantsuse rahandusgrupile Schneider-Creusot.

TEADAANNE.
Lp. kaubatarvitajad!
Käesolevaga teatame, et oleme oma pudu-, moe- ja teraskaubalao Raekoja tän. 10
nüüd täielikult üle viinud
suurendatud ruumidesse, **Poe t. 9**
(vastu k.-m. Vennad Prüüs)
alates 24. dets. 1938.
K./m. N. Jassmann ja Pojad

Ciano Belgradi

Roomast, 30. detsembril (DNB). Itaalia wälisminister krahw Cianot oodatakse Belgradi 19. jaanuariks.

Nagu Itaalia poliitilisest ringidest seletatakse, on tema külaskäigu peamiseks eesmärgiks sõpruslepingu ettewalmistamine Jugoslaawia ja Ungari wahel, täienduseks samasugusele lepingule Jugoslaawia ja Itaalia wahel.

Uues Tshehho-Slowakkias

(„Postimehe" kaastöölisest Prahas)

Alles käesolewa aasta detsembrikuus saadi luua selget ettekujutust Tshehho-Slowakkia territoriaalsetest kaotustest kui ka kaotusest neid maa-alasid asustanud elanikkude poolest. Tshehho-Slowakkia riiklik statistikaamet andis neil päewil wälja broshüüri, kus on toodud täpsed arwud 1930. a. rahwaloenduse alusel (see oli Tshehho-Slowakkia wiimane rahwaloendus, kuna järgmine on määratud 1940. a.). Esialgsed andmed on ajakirjanduses juba ilmunud, kuid need põhjenesid üldistel ja wähemtäpsatel kokkuwõtetel.

Kaotuste ametlik statistika näitab, et Tshehho-Slowakkial on tulnud loowutada palju enam, kui seda wõis eeldada esialgsetel andmetel, mis on seletataw sellega, et peale põhjapanewate, „wiide tsooni" kuuluwate saksa piiriäärsete rajoonide „haaramiste" leidsid aset ka täiendawad maa-alade üleandmised nii Saksamaale kui ka Poolale. Wiimasena läks Saksamaa kätte üle „kuues tsoon" umbes 60.000 elanikuga. Need olid Edela-Tshehhi mägised maa-alad, asustatud tshehhi päritoluga elanikkudega, keda hüütakse „hodõ'deks".

Aastasadu on „hodõd" seisnud tshehhi rahwa etnograafiliste piiride kaitsel. Nüüd on aga suurem osa nende maa-alast läinud üle Saksamaa waldusse. Nowembrikuu lõpul loowutati Poolale rida Lääne-Slowakkia asustatud keskusi. Sellel mittesuurel maa-alal leidis aset rida Slowakkia-Poola wahelisi intsidente, mis ei mõjustanud hästi mõlema riigi wahekordi.

Kui wõtta arwesse kõiki hiljem weel Tshehho-Slowakkiale lisandunud kaotusi, siis detsembrikuu alguks oli „Teisel Wabariigil" (nii nimetatakse nüüdset Tshehho-Slowakkiat) 11.002 asustatud keskust ja 103 asustatud keskuse osa (mille teatud osad on tulnud loowutada wälisriikidele). Tshehho-Slowakkia kaotas 4.704 tenweni asustatud keskust ja 103 keskust osaliselt. Kogu Tshehho-Slowakkia territoorium wõtab nüüd enese alla 98.912 ruutkilomeetrit (loowutatud on 41.596 km²).

Rahwaloenduse andmetel 1930. a. (ilma loomuliku juurdekaswuta) elab Tshehho-Slowakkias 9.807.096 inimest, loowutatud maa-aladel 5.922.440 inimest. Seega moodustab kaotatud maa-alade elanikkond umbes 1/3 endisest elanikkude arwust.

Kuid Tshehho-Slowakkiast on nüüd saanud rahwustiku poolest ühtlane tshehhide, slowakkide ja ruteenlaste riik (on mõeldud Karpaadiukrainlasi). Praeguse Tshehho-Slowakkia elanikkond jaguneb rahwuselt järgmiselt: tshehhe ja slowakke 8.527.154, ruteenlasi 512.289, sakslasi 337.830, ungarlasi 100.379, juute 126.310 ja poolakaid 4.157.

Wälisriikidele loowutatud maa-alade elanikkond kujutab enesest rahwuselt järgmist pilti: 2.853.858 sakslast, 591.544 ungarlast, 77.580 poolakat, 60.332 juuti, 36.880 ruteenlast ja — (see arw on eriti tähtis) 1.161.616 tshehhi ja slowakki. Järelikult, samal ajal, kui tunduwalt wähenesid wähemusrahwused Tshehho-Slowakkias — kaswasid mittetawalisel wiisil Saksamaal, Ungaris ja Poolas wähemusrahwused.

Uue Tshehho-Slowakkia elanikkonna rahwusliku koosseisu muutumine tõi enesega kaasa ka muudatuse riigi rahwuspoliitikas. Tshehho-Slowakkia idapoolses föderatsioonis, Slowakkias, wäljendub rahwuslik joon palju wärwirikkamalt kui Tshehhis, kelle rahwuslus ei ole enam nii noor kui Slowakkia oma ja kus tshehhi rahwuslik liikumine massides on loonud endale tugewa aluse juba enne iseseiswuse tagasisaawutamist. Seega on ka seletataw, et praegu rahwusliikude elementide liitmine elu-oluga toimub süstemaatilisemalt ja mitte nii energiliselt kui Slowakkias.

Kuid juba wõetakse tarwitusele rida abi nõusid, nagu näiteks kooli ja noorsoo kaswatuse kohandamine rahwusriigi nõuetele.

Uus Tshehho-Moraawia minister tähendas ka sellele, et tshehhi koolides saab nüüd sest olema ainult kaks sümbolit — riigiwapp riikliku suweräniteedi ja rist kristluse embleemina. Ühtaegu kooli ümberkorraldamisega Tshehho-Slowakkias algab ka elu ümberkorraldamine. Uus peaminister P. Beran oma esimeses deklaratsioonis teatas, et ses suhtes ei hakka Tshehho-Slowakkia pimesi järgnema wälismaistele eeskujudele kuid uued elutingimused ja wähenenud majanduslikud wõimalused wähenenud territooriumil kutsuwad esile wajaduse kohaneda elu uutele tingimustele.

Juba on wiidud ellu töörühmad, kus töötuid warustatakse riide ja sõgiga, kuid nad peawad elutsema kasarmutes ja weetma poolsõjawäelist elu. Töötute abistamine rahaga, milline süsteem oli maksew ligi 20-ne aasta kestel, muudetakse ära ja asendatakse uue abistamiswiisiga — töötamiswõimaluste andmisega.

„Töörühmadesse" koondatakse ainult need töötud, kelle terwis kannab wälja poolsõjawäelisi elutingimusi, ja need, kes mingil wiisil ei suuda ise endale leida tööd.

Kuid uus Tshehho-Slowakkia riik ei taha kaugeltki, et töörühmade arw lakkamatult suureneks. Uus awaliikude tööde minister D. Cipera teatas, et lähemal ajal mitte ainult ei wõeta ette suuri investeerimistöid, mis wõimaldawad paigutada tööle kuni 100.000 töölist, waid ka soodustatakse eriti tööstust elustawat eraalgatust ja eraettewõttlikust.

Mõned tshehhi tööstusharudest tuleb täiesti ümber kujundada, kui Tshehho-Slowakkia ei taha sattuda majanduslikku rippuwusse wälismaadest ja wedada sisse neid kaupu, mis waremalt leidusid sisemaal. Nii on uues Tshehho-Slowakkias wäga aktuaalne paberi- ja klaasitööstuse küsimus. Tuleb laiendada kudumistööstust, suurendada seebitööstust jne.

Siin ei ole praegu paik eriliselt peatuda praegusaja Tshehho-Slowakkia majanduslikkudel küsimustel, waid wõib üldiselt tähendada neile küsimustele, mis ümberkujundatud Tshehho-Slowakkia riigis omawad esmajärgulise aktuaalsuse.

Tööd on sel alal praegu Tshehho-Slowakkias wägagi palju, ja on ka juba märgata, kuidas poliitika riigis annab ruumi praktilisele tegewusele.

Pragaensis

Detsembris, 1938. a.

Teie nohu cavib
NASALGAN
SALV
Saadaval apteekidest
A.-S. PROV. JULIUS LILL

Teised lehed

Haridusminister kooliküsimustest

Haridusministeeriumi ajakirjas „Eesti Kool" kirjutab haridusminister kol. A. Jaakson aasta wahetusel koolielu küsimustest. Peatudes mitmesuguste wajaduste juures kooli alal, rõhutab minister eriti koolimajade küsimust seoses waldade reformiga:

„Suurimaid ja raskemaid küsimusi meie koolielus on koolimajade küsimus. Mitmed koolid wajawad uusi, ajakohasemaid ruume. Koolimajade ehitamise alal on olukord muutumas. Kohalike omawalitsuste reformi tagajärjel, eriti waldade piiride muutmise tõttu, mis enesest on terwitataw, sest see on ajalooliste wäärnähtuste paratamatu ja wajalik õiendamine, wõib tekkida tendents ehitada suuri koolimaju rahwarikkamaisse kestustesse. Teoreetiliselt on see tendents ju õige: koolile wajalike ruumide soetamine ühes suures majas tuleb odawam kui mitmes wäikeses majas, samuti on kergem warustada õppewahenditega ja ülal pidada üht suurt kooli kui mitu wäikest. Kuid meie teeolude ja hõreda asustuse juures muudaks wäikeste koolide kadumine lastele koolikohustuse täitmise märksa raskemaks. Seda ei tohi sündida ja sellepärast peawad wäikesed koolid jäämа töötama, wähemalt esialgu. Iga reformi juures on üleminekuaeg raskeim moment. Koolitegelastel, eriti koolide inspektoritel tuleb walwel olla, et reformide tagajärjel kool ei kannataks. Teraselt tuleb jälgida waldade kawatsusi koolide koondamise suhtes. Ei wõi wana kaewu täis ajada, kui uus ei ole weel walmis. Ka uue suhtes peab waatama, kas ta on tarwitajaile kättesaadaw. Koolimõrgu muutmise küsimuste kaalumisel tuleb waadata kaardil ja natuuras, millised külad ja talud asuwad kooli ümbruses ja kuhu peawad neis asuwad lapsed siirduma kooli sulgemise puhul. Ei wõi me leiwakotti nii kõrgele riputada, et lapsed temani ei ulatu.

Koodetawasti muutuwad waldade omawalitsused reformide tõttu tähelepanelikumaks koolide wastu, kaob ära see lubamata üksköitsus, minnalaskmine ja magamistendents, mis iseloomustas meie wallawalitsusi nende endises struktuuris. Juba maawanema-instituudi sisseseadmine tõstab tuua siin paremusi: maawanema-instituut wõimaldab waldadele lähemale pääseda, mõjustada nende eelarwete koostamist ja walwata selle täitmise järele, et ka kool leiaks tarwilikku tähelepanu."

Mis puutub eksamite küsimusse, siis ütleb haridusminister:

„Oeldakse — eksamid närweeriwad, ent me ei wõi ju ka kaswatada noori nii, et nad elu läbiksid ema käe kõrwal. Igal juhul peawad eksamid jääma, kuni ei ole leiutatud teisi, paremaid feleeteerimiswahendeid, et edasi õppima pääseksid andekamad õpilased. Prantsuse-, Saksa- ja Inglismaa koolides läheb igast 12-est algkooli lõpetajast edasi õppima üks, meil aga igast 6-est üks. See aga omakorda wiib üldise taseme edasiõppijate seas madalamale. Ometi ei wõi me oma taset lasta alla."

Lõpuks rõhutab haridusminister kaswatuse tähtsust, wäljendades oma seisukoha järgmiselt:

„Need ajad, kus haridlase ideaalkujuks oli mõtiklew poeet ja äärmine individualist, on möödunud. Tänapäew nõuab meilt, et kaswatakseime ühiskonnale tahtejõulisi teoinimesi. Kooli ülesandeks ei ole niiwõrd kuhjatud teadmiste pagasi andmine kuiwõrd teowõimja iisksuse kujundamine. On palju kergem õpetada kui kaswatada. Elu ise nõuab siin suuri ümberhinnanguid senises mentaliteedis. Näib, et selles küsimuses walitseb elu ja kooli wahel nii meil kui mujal weel suur kuristik. Oleme wõrsunud ühe riigi prowintsiist iseseiswaks riigiks oma juhtkonnaga. See olukord asetab meile suuri nõudmisi ja wastutust. Eestlase kaswatamisel ei tohi piirduda enam nende aegunud wõtetega, milledega kaswatati Wene riigi alamaid. Igal rahwal on oma tõulised põhiweod ja -hüwed. Meie inimeste üheks põhijooneks on aeglus. Pangem meie inimesed kiiremini mõtlema, liikuma ja tegutsema. Wõib-olla on meie aeglus tingitud meie esiwanemate pikist rännakuist mööda Wenemaa tohutuid ürgmetsi, wõib-olla on üheks põhjuseks ka meile omal ajal kaela surutud teoorjus mõisa põllul, kus aeglus ja weniwus olid wooruste ks. Tundkem oma rahwa tõulisi jooni ja tõstkem esile positiiwseid külgi."

Baptistid ründawad wanausulisi

Wenelastest wanausulisi siirdunud baptistideks. — Selleks meelitab wanausulisi baptistlaste hoolekandeline tegewus

Wanausuliste (staroobrjatsõ-starowerõ) enamik Eestis elab Tartumaal. Põgenedes omal ajal Wenest usulise tagakiusamise pärast Peipsi järwe siiapoolsele kaldale, nad leidsid siin tollal hõredalt asustatud rannikul endale ammuigatsetud rahupaiga. Kuna nad püüdsid saada wõimalikult kaugele wenelastest, s. t. õigeusu mõjupiirkonnast, siis ei jäänud nad peatuma Wene rahwuspiiridele, waid asusid kaugemale, Wene riigi piiril elutsewate wõõrrahwaste keskele, kus walitsewa õigeusu kiriku mõju oli minimaalne. Just seepärast ei asunud nad Peipsi põhjakaldale Waskna rwa ümbrusse ega ka Pihkwa järwe siiapoolsele kaldale — Petserimaale, kus juba wanemal ajal elutses wenelasi. Wanausuliste asupaigad piirdusid ja piirduwad praegugi rannikualaga Lohusuust kuni Emajõe suudmeni.

Üks suuremaid wanausu kantse Eestis

asub Mustwee naabruses Kasepää wallas. Kohati on säilstes külades wanausuliste arw 2/3 wene rahwusest kodanike üldarwust. Kasepää wallas on wanausulistel kaks palwelat, kummagi erilahu jaoks üks. Raja külas asub pomortside-fedoseiewlaste palwela ja Kükita külas abielutunnistawate-pomortside palwela, mille ajalugu ülünib 18. sajandisse.

Nende usu põhilause — kõik muu-usulised on ketserid, kellest tuleb eemale hoida — ei luba neil näha muu-usulistes lugupeetawaid omadusi. Seepärast suhtuwad nad igasse muu-usulisse ülelolewalt ja isegi põlglikult. Seda eriti usulises mõttes. Muu-usuliste jumalateenistus, usukombed ja -talitused on nende arwates wõrdsed ebausuga wõi paremal juhul — paganate wõõrusuga.

Huwi wõiks pakkuda üks nähtus, millest wiimasel ajal Peipsi ääres kõneldakse, see on —

wanausuliste üleminek baptisti usku.

Kõwade ja kangete lahkumine oma „wanast" ja ristimise teel astumine nude „paremasse" usku... Ennekuulmatu ja ennenägematu, nagu see nähtus ka tõesti on, ta on andnud põhjust kuulduste, mis sisaldawad rohkem würtsitatud nalja kui tõeolusid.

Millised on need õiged põhjused, mis sunniwad wanu, raugaeas olewaid wanausulisi siirduma baptisti usku, see on ja jääb muidugi asjaosaliste enda teada. Ei saa ju üksi inimene awada oma naabri südamelaegast, ei sorida ja uurida seal neid õigeid põhjusi. Kuid, asjaosaliste üleaedseile pudeneb siiski üht kui teist neist põhjustest.

... Pisut rohkem kui 5 aastat tagasi tulid baptistid, kes warem rannikukülades juhuslikult palwetundi pidasid, mõttele

luua Peipsi äärde palwelate wõrk

ja piirduda miskipärast just wanausuliste poolt asustatud rannikualaga, s. o. Lohusuust kuni Emajõe suudmeni. Algul peeti palwetunde wõi äratuskoosolekuid ajutistes ruumides, kuid aegapidi jõuti niikaugele, et 1931. aastal Kasepää wallas Kükita külas asuwa wanausuliste palwela kõrwale kerkis üles ruumikas ja sassaadikas baptistide palwela. See palwela kujunes kogu peipsiäärse baptistideühingu keskuseks, sest palwelas asub ka koguduse kantselei ja seal elab koguduse tegelik juht-asjaajaja.

Kogudus, eesotsas energilise preilist asjaajajaga asutas järkjärgult kindlad palwetamiskohad üürimajadesse Rina külla, Kallastesse, Kasepää külla, Tossu, Kurusse j. t. kohtadesse. Mustweesse ehitati ka suurem palwemaja, mis walmis möödunud aastal.

Aegajalt kogudus laienes ja praegu on tegewliikmeid üle 120. Koos eestlastega astus koguduse ükfikuid õigeusulisi ja wiimasel ajal, m. a. alates, ka wanausulisi. Wanausulisi on koguduses praegu 10 protsent. liikmete üldarwust. Üleläinud wanausuliste eesotsas seisab end. wanausuliste waimulik — batjushka —, kes hulga aega töötas wanausuliste hingekarjasena kõrwalseiswas wanausu palwelas.

Wanausuliste,

eriti raugaeas batjushka üleminek baptisti usku,

mis on ennekuulmatu lugu, tekitas koha peal suurt furoori ja arwutuid kõdjutte. Külades kõneldakse miljonilisest habeme müütamisest (üleläinud batjushka oli pika habemega), baptistide poolt kawatsetawast patriarhiametisisseseadmisest, Rootsist ja Ameerikast lubatawatest autasudest, mis andwat üleminejaile wõimaluse toredaks eluks jne., jne.

Baptistid ei salga, et nad usulisteks ülesanneteks saawad toetust Soomest, Rootsist ja weel kaugemaltki. Seda tunnistab ka nende majanduslik kandejõud, mis lühikese aja jooksul lubas üles ehitada kaks suurt palwemaja. Weel enamgi. Tihtipeale wõib külas näha üht kohalikku baptisti-tegelast-naisterahwast, kes,

kõrwike käes, ruttab ühest majast teise.

Ta wiib haigetele arstimeid, waestele toidraineid, soowijaile baptistlikult tõlgitsetud jumalasõna, ja egas polegi ime, kui nii mõnigi haige, wõi kehw wanausuline näes ostamatus aitajas jumala sõrme. Ka eespoolnimetat. batjushka, olles haiglane ja wiletsas seisukorras, leidis baptistide „õdedes" hoolitsewa käe ja küllap raugaeas hingekarjasegi südamesse sigines sellest niiwõrd laaluwaid põhjusi, et ta pööras selja ikoonadele ja enne surma wõttis wastu uue ümberristimise. Samuti teised üleläinud, ka wanausuliste noorem põlw, leidsid endale uut waimutoitu „uutmoodi" palwetunnis, saawad aga selle kõrwal ka, mis eriti meeltmööda, üht-teist pisikest toetust kas riiete wõi toidrainete näol. Annid leiawad ju alati wastuwõtmist.

Igal juhul, wanausuliste huwi baptismi wastu küweneb päew-päewalt ja kuigi endised usukaaslased leiutawad üleläinute narritamiseks kõikugu kuulujutte, asi näis kujunewat nii, et baptism, osates wõita poolehoidu, haarab üha suuremaid wanausuliste hulki enda hõlma.

Iga Eesti pol's ja tüdruk loeb „LASTELEHTE"

Toetust Kilingi-Nõmme plahwatusohwritele

Kilingi-Nõmme plahwatusohwrite abistamiseks Pärnu maawalitsuse hoolekandeosakonna juures loodud komitee aruandest selgub, et nimetatud komitee on saanud toetust eri allikatest kokku 14.188,42 kr. Sellest summast on seni wälja maksetud plahwatusohwritele kas ühekordse toetusena wõi muude abistussummade näol 7969,13 kr., kuna komitee käsutuses seisab weel 6219,29 kr. Teatawasti tunnistati wastawal arstlikul järelewaatusel 2 plahwatusohwrit suuremal wõi wähemal määral inwaliideideks. Abistamine suunatakse peamiselt just nende 2 lapse saatuse kindlustamiseks.

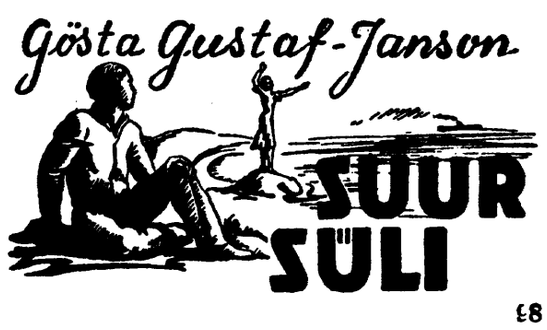

48

— Mõtlen seda, mida ma ütlen, vastas ta. Preili Blom elab kergemeelset elu ja kombluspolitsei on teda hoiatanud.

— See ei ole tõsi, oigas Aina. Ja ta viskus kummuli lauale ja nuttis valjusti.

— Ei ole tõsi! ütles Henning, — tema hääl oli kähisev ja karm. Seda on ju kerge tõestada. Mul on ärakiri hoiatusest. Ta võttis oma fraki rinnataskust mingi paberi.

— Onu, ära usu teda, nuttis Aina. See kõik oli eksitus. Nad ei teadnud, kes ma olen. Ma ei ole kunagi... kunagi... Kuid rohkem ta enam ei suutnud öelda. Pisarad purskusid tema silmist. Ta istus ettepoole nõjatunult lauas ja hoidis näo käte vahel. Taldrikud ta oli lükanud kõrvale, aga salk tema läikivaid, vaskpunaseid juukseid oli langenud spargeli võisse.

K. A. käed puhkasid nagu kaks tsemendikotti lauaäärel. Verd täis kogunenud silmadega vaatas ta ümber. Need, kes söandasid teda jälgida, kartsid, et ta võiks lüüa.

— Ütle, kuidas on sellega lood, küsis ta viimaks. On see tõsi?

— See oli eksitus, ulus Aina.

K. A. pilk kiindus Blomidele. Aga Blomid vältisid tema punast, tulipalavat pilku. Sest nemad said asjast aru. Teadsid, et see oli tõsi...

Ja ka Kogerid said aru. Henning ei olnud luisanud. Elisabeth tõmbas sügavasti ja vabastatult hinge. Oma südames ta palus vennalt andestust, et ta oli kahelnud. Ta tänas teda tema julguse eest.

Magnus piilus vargsi oma nutva daami poole ja siis üle laua Henningile. Seda ta pidi tunnustama: see oli skandaal.

Fanny naeris seesmiselt. Nüüd pidi küll K. A. nägema, milliseile inimestele ta oli oma usaldust ja armu kinkinud. Henning oli teinud oma asja hästi.

Aga K. A. tõstis käe ja laskis sellel kirjutada mõningad veidrad, kahtlased ringid Aina pea ümber. Näis, nagu ta oleks tahtnud teda puudutada, paitada, ent ei julgenud. Lõpuks ta müksas teda nimetissõrmega õlast.

— Ära töina, plika, ütles ta.

Aina aga nuttis aina. Ta nuttis ülivalju ja taltsutamatult nagu laps. Ta istus sirgelt, ent ei võtnud käsi näo eest.

— Ära töina, ütles K. A. uuesti.

— See oli eksitus, nuuksus Aina.

— Meie ei kõnele sellest enam, ütles K. A. Kõneleme sellest hiljem. Nüüd on ju õhtusöök. Säh, joo shampanjat. Joo, sa väike kuraditüdruk. Ja Blommen kah. Terviseks, Blommen. Me joome kõik. See on eksitus, ütleb tüdruk. Ja olgu nii. Kas kuulsid, Henning? See on eksitus. Ja midagi niisugust ei taha me enam kuulda.. Terviseks, ütlen.

K. A. jõi. Siis sirutas ta oma raske rusika ette ja viitas üle saali.

— Muusikat! kisendas ta. Mis te seal vahite! Laske aga käia!

Ja muusika hakkas mängima pidulikku marssi. Ja uuesti hakkas kõmisema vestlus Hökargårdeni suitsuse, tolmuse lae all.

Kahesaja inimese kõhunälg oli vaigistatud, aga mitte skandaalinälg. Skandaalinälg oli äratatud ja ihkas veelgi enam.

See tuli varsti.

Söödi magusrooga, ja juba hakkas lähenema silmapilk, mil juubilar pidi tänama kõigi nende austuste eest, mida talle oli üles näidatud. K. A. polnud kõnemees, kuid mõned sõnad ta kavatses siiski öelda. Võib-olla kavatseb ta nüüd teatavaks teha selle suure annetuse, mida tema firma personaal nii väga ootas?

Pinevus oli suur, kui K. A. võttis lõpuks lusika ja valju oma klaasi vastu kõlistas. Ta toetus kätega laua ääre vastu ja tõusis püsti, lai ja raske.

Ta libistas pilgu üle saali.

— Jah, minu sõbrad, algas ta ja tegi siis tähendusrikka pausi.

Hingetu vaikus valitses lauas.

Siis aga kuuldus korraga, kuidas eesuks kergesti paugutas. Kostis summutatud hääli. Silmapilk pöördus publik ümber, siin ja seal kussitati.

Kaks trenchcoatis härrat ilmus uksele. Nad kõnelesid hotellmeistriga, kes ise oli kogu aja peolauas korda pidanud. Mees tõstis hoiatavalt käe, kaks meest aga raputasid pead, lükkasid ta kõrvale ja astusid raskeil sammel läbi saali.

Kõikide silmad järgnesid neile.

Nad astusid otseteed aulaua poole ja peatusid otse K. A. ees, kes neile tigedalt otsa põrnitses.

— Milles on asi? küsis ta.

— Oleme kriminaalpolitseist. Meil on käsk vahistada John Blom Bromstast. Ta peab olema siin, ja nimelt praegu me saime kuulda, et ta kavatseb põgeneda. Nii et me ei julgenud enam kauem oodata. Palume vabandust, kui me häirime.

Seekord polnud isegi K. Al keelt suus.

Ta jõllitas pondunud, punaseääreliste silmadega politseinikele ja ta hallis habemetüükas oli suur, tühi haigutav auk.

Aga Jompa Blom, Daisy libe ja viisakas kavaler, lendas oma kohalt püsti ja tegi meeleheitliku katse kriminalistidest mööda söösta. Siis aga komistas ta oma toolile ja langes parajasti ühele neist sülle. Ta alistus ja järgnes kuulekalt kahele laiaõlalisele konstaablile.

Kuni nad lahkusid, valitses saalis sügav vaikus. Siis kostis kõikjalt sosinaid ja küsimusi ning erutatud, segast kõnelust.

Acke Blom tõusis püsti. Tema lõug oli tunginud kaugele ette, tema suu oli kõvasti suletud. Ta tegi peaga nõksu ja ütles:

— Nüüd me lähme! Tule, isa! Tulge kõik.

Ka Märta tõusis.

— Noh, kas saab juba, ütles ta.

Viinaaur peas, astus Joakim Blom lauast minema. Sedasama tegid Aina ja Svante.

Joakim heitis viimase igatseva pilgu oma pooleli joodud klaasile. Siis pöördus ta K. A. poole ja ulatas talle lihtsalt käe.

Ent Märta hääl tabas teda nagu piitsahoop:

— Ei mingit jumalagajättu! Mõistame nüüd, mida siin kavatseti. Rumalamad me enam pole. Tule nüüd.

Ja siis sammus Märta välja, selg sirge, nina püsti ja soomustatud kõigi nende vahtivate pilkude vastu, mis kindusid temasse nagu puurid.

Ülejäänud perekond järgnes. Acke pidas silmas, et kõik kaasa läheksid. Tema ootas viimaseni.

Bertil tõusis püsti ja püüdis teda pidurdada.

— Teie ei tohi nii lahkuda, ütles ta.

— Pärast seda, mis on juhtunud? Acke ei vaadanud talle otsa.

— Seda võib parandada.

— Oh ei. Siin ei hakata enam midagi ilustama.

— Looda minu peale. See *peab* saama parandatud!

— Jah, ma ei usu, et ka sina seda kaasa tegid. Aga asi on ometi selge. Ja veidi uhkust on inimesel siiski, kuigi oled vaene.

Ja siis lahkus Acke vaaruval sammul teiste kannul, ja perekond Blom kadus Hökargårdeni saalist.

Aga ettepoole nõjatunult, toetudes oma pikkadele gorillakäsivartele, seisis K. A. ja vahtis neile järele. Ta suu oli pärani, ta silmad hiilgasid nagu hõõguv gaas, ta alumine huul värises, ta suured, karvased ninasõõrmad olid laiali.

Ja siis, nagu äike portselanivabrikus, kärgatas K. A. rusikas lauale. Taldrikud ja klaasid kargleisid.

Siis vajus ta ise toolile. Ta istus ja vahtis ümberringi silmadega, mis pildusid punase viha sädemeid.

Ta hingas lühidalt ja ägedalt.

Muidu polnud kedagi, kes oleks julgenud hingata.

Vaikus valitses Hökargårdeni peosaalis.

Konrad August Koger oli oma sünnipäevakõne pidanud.

XXX

Seekord ei jäänud Bertil hiljaks. Ta astus Magnuse ja Fanny salongi täpselt kell üksteist. Aga midagi erakordset pidi temaga siiski olema. Tal oli Eva kaasas.

Hökargårdenis eelmisel õhtul oli Magnus palunud tulla nõbusid järgmisel päeval üles Põhja-Mälari kaldale. Ta jäävat ennelõunaks pangast koju. Nad pidavat ilmtingimata otsustama, millise seisukoha nad võtavad K. A. viimase, hullumeelse käitumise puhul. Magnus oli Bertilit vannutanud, et ta tingimata tuleks.

Relwad korda, read koomale

Nii arwawad ameeriklased wäljapressimisepoliitika kohta

Washingtonist, 30. detf. (Havas). Ameerika awalik arwamine jätkab suurima tähelepanuga Euroopa seisukorra arenemise jälgimist.

Üldiselt arwatakse, et on lähenemas silmapilk, kus Euroopa demokraatiad peawad näitama oma wankumatut tahet wastu astuda kõigi abinõudega surwesüsteemile, mis ameeriklaste arwates wõrdub wäljapressimisega. Ameerika jahenew suhtumine wiimastel nädalatel fashismile näitab, et Washingtoni walitsus ei raja oma lootusi rahunemise poliitikale. Kõik walitsuse esindajad oma sõnawõttudes ja peagu kõik lehed kinnitawad nüüd, et ainsaks rahu tagatiseks on relwastuse suurendamine ja energilise wastuse andmine kõigile diktatuuride rünnakutele diplomaatilisel alal. Paljud waatlejad on arwamisel, et Ühendriikide walitsus on kaugel loobumisest demokraatiate koordineeritud kaitse ideest, püüdes seda wastupidi uuesti jalule seada ja tugewdada. Aga seejuures wõetakse arwesse wiimastel kuudel Euroopas toimunud sündmusi. Ameerika awalik arwamine, mis pärast Müncheni kokkulepet oli tagasi pöördumas isoleerumisele, on nüüd uuesti asunud seisukohale, et isolatsionism on ideaal, mida on wõimatu saawutada, ja et Euroopa demokraatiad ja Ühendriigid on seotud omawahel ühiste huwidega, mida tuleb kaitsta. Samal ajal järjest suurenew hulk ameeriklasi annab endale aru, et nendel lasuw wastutus on muutunud palju raskemaks ja et Washingtoni otsused relwastuse alal ja üldises suhtumises diktatuurriikidele panewad iga päewaga kaswawaid kohustusi Ühendriikide prestižhile.

Ameerika awalik arwamine on teadlik sellest, et Ühendriigid on nüüd palju terawamas wastolus diktatuurriikidega kui Euroopa demokraatiad. Aga Washingtoni walitsus paistab olewat otsustanud kinni pidada ja wajaduse korral isegi süwendada oma erilist seisukohta diktatuuride suhtes. Paistab, et sel kombel loodetakse tugewdada sama seisukohta ka Euroopa demokraatiate juures, mispärast kiidetakse ka heaks Prantsusmaa käitumine Itaalia nõudmiste asjus.

Nõutakse rahukonwerentsi

President Roosevelt wõttis kolmapäewa wastu „Rahwusliku rahukonwerentsi“ delegatsiooni, kes awaldas presidendile soowi, et kutsutaks kokku maailmakonwerents majanduslikuks ja sõjaliseks wäewähenduseks. Delegatsioon andis presidendile üle sellekohase palwe, millele on alla kirjutanud 800 tuntud isikut.

Pittman asumaade loowutamise wastu

Washingtonist teatab Reuter: Senati wälissuhete komitee esimees senaator Pittman saatis Ameerika ristiusukirikute föderaalnõukogule kirja, milles ta wäljendab wastuseisu Inglise ja Prantsuse asumaade loowutamisele. Minu arwates, ütleb Pittman, Briti wõi Prantsuse asumaade loowutamine ei kaitse nende iseseiswust, waid need wõetakse kindlasti teiste walitsuste waldusse ja neid walitsetakse palju karmimalt.

See kiri on kommentaariks kirikunõukogu soowitusele, et kõikidele asumaadele antaks iseseiswus ja waba kauplemise wõimalus, et warustada toorainetega iga riiki, kes seda wajab.

Ameerika ristlejate eskaadri ringreis

Sellega tahetakse alla kriipsutada „Ameerika solidaarsust ja heanaaberlikke sidemeid“

Washingtonist, 30. detf. (Havas). Meredepartemangust teatatakse, et eelolewa aasta märtsikuus saadetakse üks ristlejate eskaader ringreisile piki Lõuna-Ameerika rannikuid, mis kujuneks „heanaaberlikkuse“ manifestatsiooniks.

Meredepartemangu juhtiwatest ringkondadest kuuldub, et see ringsõit algab märtsikuu lõpul ja lõpeb maikuu lõpul. Sellest wõtab osa 3 ristlejat, mis eralduwad Ühendriikide sõjalaewastikust pärast manööwreid Atlandi ookeanis. Nad peatuwad Caracasis (Venezuelas), Rio de Janeiros (Brasiilias), Montevideos (Uruguays) ja Buenos Aireses. Sealt nad liiguwad edasi lõuna poole, läbistawad Magellani wäina ja sõidawad piki Lõuna-Ameerika läänerannikut põhja poole, peatudes Valparaisos (Tshiilis) ja Callaos (Peruus).

Kuna ristlejatel ei ole wõimalik sisse pääseda Ecuadori sadamasse Guayaquili, siis saadetakse sinna miiniristlejate üksus. Ringi ümber Lõuna-Ameerika teinud ristlejate eskaader ühineb Ühendriikide suure laewastikuga uuesti Panama kanali tsoonis.

Meredepartemang kaalutleb ka sõjalaewade saatmist külaskäigule mõnesse Kolumbia sadamasse, et täiendada Lõuna-Ameerika rannikuriikide nimekirja, keda on külastatud Ühendriikide lipu all sõitwate sõjalaewade poolt.

Need külaskäigud korraldatakse wälisminister Hulli nõudmisel, et alla kriipsutada Ameerika solidaarsust ja heanaaberlikke sidemeid.

„Puhastustöö“ Wene rasketööstustes

Tähtsaid ümberpaigutusi Kaganowitshi poolt. — Endiste „kahjurite“ mahategijad ise tagandatuiks

Moskwast teatatakse „Uusi Suomile“, et Nõukogude rasketööstuses ettetulnud wäärnähete pärast on rasketööstuse rahwakomissar L. Kaganowitsh teostanud rea tähtsaid ümberpaigutusi temale alluwas rahwakomissariaadis.

Kõigepealt nimetati ametisse kaks uut rasketööstuse rahwakomissari abi, Kartashow ja Denizow, ning tagandati samal ajal abi kohalt Kusmin, kes oli asunud nende ülesannete täitmisele wähem kui aasta tagasi. Nüüd teatatakse, et Kuzmin on paigutatud ümber Krasnouralski wasetrusti juhiks.

Lisaks teatatakse terwest reast teistest rasketööstuse juhtimise alal teostatud muudatusist. Plaanimajanduse komisjoni esimeheks on nimetatud Burow, söetrusti „Artemugoli“ juhatajaks „Dzerzhinskugoli“ nimelise söetrusti senine juhataja Gortjenko ja tema senisele ametikohale Tshujew, söemüügitrusti „Glawuglezbõti“ peawalitsuse juhatajaks Uljanow ja „Donetskaja Ugleraswedka“ nimelise trusti juhiks Lutshko.

Nõukogude liidu idapoolsete osade õlitootmiskeskuse abijuhatajaks on nimetatud Astafjew, maaõlitööstuse peawalitsuse peainseneriks Welikanow, puutööstuse peawalitsuse abijuhiks Aleksejenko ja tsemenditööstuse peawalitsuse abijuhatajaks Durow.

Kulla- ja plaatinatööstuse peawalitsuse juhatajaks on nimetatud Miltshakowi asemele Batshkow. Moskwas peeti nimelt läinud kewadel Nõukogude Liidu kulla- ja plaatinatööstuse esindajate koosolek, kus Kaganowitsh, Kuzmin ja Miltshakow andsid seletusi kullatööstuse alal esile kerkinud puudustest ning terwe rida ebaõnnestumisi toodangu suuruse alal pandi siis „kahjurite“ arwele. Nähtawasti ei ole siis paranduste ettewõtmine õnnestunud, lisab Helsingi lehe kirjasaatja oma sõnumile juurde, sest praegused muudatused on ilmsesti järgnenud uutele ebaõnnestumistele. Ühtlasi on ka Uurali piirkonna kullatrust „Uralzoloto“ saanud uue juhi, kelleks on nimetatud Wotinow.

Juudid Tshehho-Slowakiast wälja

Kodanikuõigus rewideerimisele. Selgitatakse, kust juudid on saanud waranduse

Prahast, 30. detf. (DNB) Nagu hästiinformeeritud allikast teatatakse, kawatseb Tshehho-Slowakkia walitsus kõige lähemal ajal lahendada juudiküsimust juutide registreerimise, „numerus clausus'e“ sissefeadmisega ja juudi waranduste kontrolli alla wõtmisega.

Nüüd selgub, et Tshehho-Slowakkia peaminister Beran juba oma walitsuse deklaratsioonis, mis kanti ette parlamendis, kawatses teatada sammude astumisest juutide wastu. Kuid dr. Beran loobus oma kawatsusest sellepärast, et Briti walitsus oli andnud Prahale nõu osutada juudiküsimuses „hoolikat tagasihoidlikkust“.

Kuna olukord wahepeal on halwenenud, siis on Praha walitsus leidnud, et juudiküsimuse lahendamisega ei saa enam wiiwitada.

Praha poliitilistes ringides walitseb arwamine, et kõik juudid registreeritakse sõltumatult sellest, kas nad kuuluwad Tshehho-Slowakkia wõi wälisriikide kodakondsustesse. Kui registreerimine lõpule wiidud, siis awaneb wõimalus selgitada Tshehho-Slowakkia juutide arwulist suhet elanikkude ülejääwa osaga.

Juudid suletakse Tshehho-Slowakkia poliitilisest elust täielikult wälja, sest üksi Tshehhi erakond ega ka Slowaki rahwuslik partei ja wastasrinna sotsialistid ei wõta juute oma liikmeiks. Juudid ei wõi olla riigiametnikkudeks ja riigi poolt palka saawateks õpetajateks. Juudi ajakirjanduse, kinode ja raadio tegewus likwideeritakse. Seatakse sisse „numerus clausus“ arstidele ja adwokaatidele. Juutide mõju ärialal wähendatakse wastawa proportsioonini.

Pärast 1920. aastat Tshehho-Slowakkia kodakondsusse astunud juutide kodanikutunnistused wõetakse walju rewisjoni alla, samuti selgitatakse põhjalikult, kust juudid on saanud oma waranduse.

Teiselt poolt jäetakse juutidele wabadus arendada oma kultuurielu ja pidada koole juudi lastele.

On tõenäoline, et „juutide ja mitteaarialaste“ mõisted laenatakse Saksa Nürnbergi seadustest.

„Prager Zeitungsdienst'i“ teatel saadab walitsus lähemail päewil laiali ka juudi erakonna. Selle erakonna mõju oli märgata Beneshi rezhiimi mitmetes aktsioonides. Erakonna warandus konfiskeeritakse.

Jamaika rahutuste aruanne

Londonist, 30. detf. (DNB.) Kaks parlamentliikku juurdluskomisjoni, kes hiljuti läksid uurima Kingstoni mairahutusi Briti koloonias Jamaikas, on nüüd esitanud Jamaika kubernerile oma esimesed aruanded.

Ühe aruande järgi on mairahutustes 8 isikut tapetud, 32 saanud haawata ja 74 isikut wangistatud.

Teisest aruandest ilmneb, et Briti politsei on meeleawaldajate kiwirahele wastanud tulistamisega, kusjuures 4 isikut on saanud surma ja 13 isikut haawata.

Tulikahju Pariisis

Kustutustööd tulikahju puhul wanas Pariisi Inwaliidide kirikus, mille keskosas oli puhkenud tuli. Tuletõrje kiire appiruttamise tõttu suudeti warsti tulele piir panna.

UUDIS!
RAHVASUITS
RAHU
RAHU
EKM
25 kr 20 s

Lõuna-Aafrika wabariigik?

Londonist, 30. detf. (DNB) „Daily Telegraph“ teatab Johannesburgist, et pärast esimeste Hollandi kolonistide 100 aasta pidustusi on Lõuna-Aafrika uniioonis uuesti suurenenud wabariiklik kihutustöö. Suurem osa ühendatud Transwaali erakonnast ja rahwuslaste erakonnast on wastu wõtnud otsused, milles nõutakse Lõuna-Aafrika walitsuselt, et ta wõtaks päewakorrale wabariigi küsimuse. Hollandi kolonistide pidustuste puhul on esinetud uuesti nõudmisega tunnustada ainsa rahwushümnina buurilaulu „De Stem van Zuid-Afrika“.

Nagu kuuldub, kawatsewad rahwuslased järgmisel parlamendiperioodil esineda koguni ettepanekuga kaotada Lõuna-Aafrikas Inglise rahwushümn.

Lätlased gaasimaskidesse

Riiast, 30. detsembril. — Sõjaminister kindral Balodis kirjutas alla määrusele elanikkude gaasimaskidega warustamise kohta. Gaasimaskide masfiline walmistamine on juba alanud. „Rahwagaasimaskide“ müük algab arwatawasti juba jaanuari esimesel poolel. Esmajoones warustatakse gaasimaskidega linnade ja suuremate maakeskuste elanikud. Kawatsetakse üldse walmistada umbes pool miljonit gaasimaski.

Kawe
KULLATÜKK

Parandab lumi-juuet?
Pesemine lumega ergutab kindlasti erkude ja veresoonte tegevust, kuid mõjub nahale ülepingutavalt. Paljudel juhtudel põhjustab juba ainult lumeõhk kareda ja kipitava naha. Seepärast on soovitav kreemitada nahka talvel eriti hoolikalt. Nivea on siin parim vahend, ta imbutab naha põhjalikult ja hoiab ta pehme ja nõtke.
NIVEA KREEM
WERNER MEHKS, TALLINN

Tuli häwitas Tallinna sadama wahimaja

Lammutustöödest jõudis tuli ette

Eile hukkus tules Tallinna sadama nn. põhjakantsis asuw wahimaja. Tuli rikkus ka sadama udusireeni, mis muutus tarwitamiskõlbmatuks.

Tulikahju algas kella 12 ajal päewal, mil süttis wahimaja kõrwal asuw kuur, sealt lewis see wahimajale. Wiimane oli kerge puuehitus ja seetõttu tema päästmine ei olnud wõimalik. Pealegi ei ole juurdepääs põhjakantsi kerge. Kustutustöödeks rakendati 4 wedurlaewa ja jäälõhkuja „Merikaru“. Wahimajas elutsenud wahi kraamist suudeti enamik päästa, osa põles sisse.

Tule tekkimise põhjused ei ole weel selgunud, wõib-olla põhjustas tulikahju liigkütmine. Märkida on, et tules häwinud wahimaja oli wana ehitus, mis lähemal ajal oleks niikuinii kuulunud lammutamisele. Seoses Tallinna sadamasuu wäljaehitamisega ja esinduslikumaks muutmisega oli niikuinii ehitamisel ka uus wahimaja, mis ei ole aga weel walminud. Kõnesolewa tulikahju suurem kahju tekkis niisiis õieti ainult udusireeni häwimisest, milline seade asus häwinud wahimajas.

Wiinamüügi piiramine teostub

Juba tulewa aasta algul oodata wastawaid samme

Kõrtsid õhtuti warem sulgemisele

Teatawasti on praegu kaalumisel alkoholimüügi piiramine. Wastaw algatus oli ette nähtud juba walitsuse tööprogrammis, mille peaminister K. Eenpalu esitas Riigiwolikogule ja hiljem tegi majandusministrile ülesandeks koostada wastaw seaduse muutmise eelnõu. Alkoholimüügi piiramiseks astutawate sammude kohta on nüüd kuuldawasti walitsuses juba põhimõtteliselt kokku lepitud ja wastawate normide lõplikku wäljatöötamist wõib oodata kõige lähemal ajal.

On tõenäoline, et alkoholi müügiaja piiramine teostub juba lähemal ajal, nimelt uue aasta algul, kuna sellega on seoses makfustamise küsimused. Kawatsusel on alkoholi müügikohtade lahtioleku aja üldine lühendamine. Restoranide lahtioleku aega õhtuti kawatsetakse lühendada ühe tunni wõrra ja öölokaalide lahtioleku aega kolme tunni wõrra. Samuti on kawatsusel üles seada nõuet, et kõik peod peawad lõppema hiljemalt kell 3 öösi.

Alkoholimüügi piiramise suunas on kawatsusel rewideerimisele wõtta ka wiinamüügikohtade wõrgu korraldamist maal. Sellekohase kawa walmistamist wõib oodata lähemal ajal.

Turistide kodud Tallinna ja Petseri

Turisminõukogu koosolekult

Eile peetud turisminõukogu koosolekul turismiinspektor P. Randpõld esitas tema poolt koostatud kawa tähtsamate üritiste kohta lähema kolme aasta jooksul. Selles kawas rõhutatakse, et meie turismipoliitikas ei tule üksnes tähelepanu juhtida suwituskohtade wäljaarendamisele, waid ka meie tähtsamate ja waatamiswäärsemate kohtade tutwustamisele, samuti ka meremuda propagandale. Läbirääkimiste all märgiti, et üheks kõige hädawajalisemaks ülesandeks on korraliku hoone soetamine Petseri, kus wõiksid peatuda turistid. Petseri ja tema kloostri wastu tunnewad turistid wäga suurt huwi, kuid praegu on seal peatumiswõimalused üsna halwad. See küsimus tuleb ük sikasjalisemalt päewakorda juba turisminõukogu lähemal koosolekul.

Turisminõukogu samal koosolekul oli läbiwaatamisel turismi arendamise fondi walitsemise kord. Selle korra kohaselt jääb fondi walitsemine ja asjaajamine Loodushoiu- ja Turismiinstituudi juurde. Fondi ülesandeks on teha kuulutusi, mille sihiks on turismi arendamine, hõlbustamine ja propaganda.

Oli arutusel jällegi ka hotelli ehitamine Piritale, millises küsimuses turisminõukogu juba waremalt on asunud pooldawale seisukohale. Ühtlasi leiti, et ka Tallinna tuleks ehitada korralik turistide kodu.

Ka tulewal kewadel odawamaid apelsine

Eelmise aasta eeskujul on kawatsus ka tänawu 15. weebruarist kuni 15. maini alandada wälismaalt importeeritawa puuwilja tolli, kuna seks ajaks lõpeb turul kodumaa puuwili. Kuuldawasti kujunewad alandatud tollid üldjoontes samasugusteks kui eelmisel aastal. Wähemad muudatused on wõimalikud üksikutes puuwiljaliikides.

Kannatas nälga, kuid raha oli pangas

Kodutu rauk Narwa-Jõesuus osutus jõukaks

Narwa-Jõesuus paigutati jaoskonnawalitsuse korraldusel wanadekodusse 76-aastane Marta Kapralowa, kes oli kindla elukohata, riietus äärmiselt näruselt ja kannatas nälga.

Wanakese warandusliku seisukorra selgitamisel ilmnes, et temal on kohalikus pangas jookswale arwele kogutud 300 kr. raha. Peale selle on temal mitu suurt kastitäit pesu ja muud riidekraami, millised ta on andnud hoiule mitmesse paika oma tuttawatele. Ühes kastis, mis sisaldas tsaariaegseid sõdurite „papahhasid“ ja pesu, leiti weel wanade wildikute seest 100 kr. Metallrahad on niiwõrd roostetanud, et need wist enam liikwele ei kõlba.

Wanakest taheti juba ammu paigutada wanadekodusse, kuid ta ei tahtnud sinna minna, ja teenis endale waewalist ülalpidamist tänawapühkimisega. Nüüd ta aga haigestus ja tal tuli paratamatult leppida minekuga wanadekodusse.

Abja-Paluoja rööwli ohwer suri

Teatawasti leidis pühade eel Abja-Penuja maanteel aset rööwmõrw 69 a. wana Hendrik Piiskopi kallal, mille pani toime 17-aastane kohalik talusulane. H. Piiskop, kes 9 päewa wiibis Pärnu haiglas meelemärkuseta olekus, suri neljapäewal teadwusele tulemata pealuu purustuse ja muude raskete wigastuste tagajärjel.

Eesti kirjandusloo kursus Riias

Wiimastel aastatel on lätlased tundnud püsiwat huwi meie kirjanduse wastu, nagu tunnustab järjest rohkenew tõlgete arw, mis on leidnud sooja wastuwõttu meie naabrite poolt. Sellele lisaks on nüüd Riia rahwaülikool wõtnud oma kawasse ka Eesti kirjandusloo. Möödunud semestril pidas wastawaid korrapäraseid loengud sel alal toimetaja Leonh. Schwarts, kes on rahwuselt eestlane.

Sündinud ja kaswanud Lätis, lõpetas dr. Schwarts mõni aasta tagasi Tartu pedagoogiumi ja siirdus siis Riiga sealse telegraafi-agentuuri „Leta“ teenistusse, kus tema hoolel seisab praegu peamiselt Eesti ja Soome uudiste osakond. L. Schwarts on oma jookswa töö ja ülikooli õpingute kõrwal weel aega leidnud awaldada Läti ajakirjanduses rea lühemaid tõlkeid eesti kirjandusest. Ta loengud rahwaülikoolis jätkuwad ka tulewal poolaastal.

Wirumaa sakslased hoolitsewad hästi oma waeste eest

Rakwere Saksa koguduse waeste eest hoolitsemiseks töötab Wirumaal Saksamaa eeskujul nn. talweabi. Kuna riigisakslasi elab Wirumaal wähe, siis on enamik annetajaist endised mõisaomanikud, kellel maal weel praegugi kinniswarasid. Tänawu koguti talweabi heaks suuremal hulgal kraami, mille seas ei puudu ka suuremad annetused. Nii kinkis üks endine mõisnik, kes praegu tegeleb metsakupmehena, waeste heaks terwe waguni kaseputi. Enamik Rakwere waeste toetajatest kinkis mitmesuguseid saadusi talumajapidamistest, nagu tangu, kartuleid ja muud. Eriti käesolewal aastal olewat annetusi rohkesti. Saksa koguduse waeste seas on eestlasi, kes end baltisakslasteks peawad.

Franco edu Trempi sektoris

Garandella ja Solerase ühendustee ära lõigatud. — Mujal Barcelona wastupanu kõweneb

85 lennuki lahing

Salamancast, 30. detf. (DNB). — Francolaste ametlikus sõjateadaandes öeldakse, et francolaste pealetungid kolmapäewal Trempi sektoris on olnud edukad. Aubaci ja Santa Maria de Portase mäed ja Ballderiet on francolaste poolt wallutatud.

Borjas Blancase sektoris on läbi lõigatud ühendusteed Garandella ja Solerase wahel.

Saragossast teatab DNB: Kindral Moscardo wäed murdsid kolmapäewal kestrindel umbes 6 kilomeetrit Balaguerist põhja pool läbi Barcelona-wägede rindest ja tungisid edasi ida suunas. Nimetatud kohal ei olnud seni toimunud ühtki wõitlust. Kindral Moscardo sattus wastase tugewale wastupanule. Pärast mitmetunnilist wõitlust alistus selles rindeosas strateegiliselt tähtis Barcelona-wägede positsioon Gerpi lähedal. Balagueri sektoris on wangi langenud 800 Barcelona-wäelast. Ühtlasi on saadud rikkalikku sõjasaaki.

Saragossast teatab Reuter: Francolaste peakorterist teatatakse, et Alfesi-Tarragona teel, Leridast lõuna pool, on olnud äge õhuwõitlus francolaste 24 lennuki ja Barcelona-wägede 61 lennuki wahel. 19 Barcelona-wägede lennukit on alla tulistatud.

Londonist teatab Reuter: Barcelonast teatatakse, et pärast 10-tunnilist wõitlust Leridast 20 miili kagu pool Barcelona-wägede liinid on jäänud endisteks.

Tagasi löödud, wäidab Barcelona

Barcelonast teatab Havas: Barcelona-wägede teadaande järgi on francolaste rünnakud Alam-Segre sektoris kõik tagasi löödud. Seejuures on häwitatud 2 francolaste tanki ja alla tulistatud üks Fiat-tüüpi lennuk.

Trempi sektoris, kus lahing jätkub endise ägedusega, on francolastel õnnestunud pärast mitmekordseid rünnakuid wallutada kõrgustikud nr. 883 ja 1100. Barcelona-wäelased ründawad nüüd omakorda neid positsioone.

Balagueri sektoris, kus enam kui 10.000 pommi on langenud Barcelona-wäelaste positsioonidele, jätkatakse kangekaelset wastupanu. Kõik francolaste rünnakud on tagasi löödud. Barcelona-wägede lennukid pommitasid ja tulistasid kuulipildujatest francolaste wäekoondisi ja positsioone kõigis sektorites. Ohulahingus tulistati alla francolaste üks Fiat-tüüpi ja üks Messerschmidt-tüüpi lennuk.

Keskrindelt teatatakse, et Barcelona-wäed on kiiresti likwideerinud käsitsiwõitluses francolaste rünnaku Guadalajara sektoris.

Briti protest Burgosele

Londonist teatab Reuter: Briti walitsus on saatnud Burgose walitsusele protesti ühe Kreeka auriku kinnipidamise pärast Palmas (Majorca saarel). Laew ei ole Briti omandus, kuid osa laewa laadungist, 10.000 naelsterlingi wäärtuses, kuulub Britile. Samuti on suurem osa laadungist kindlustatud Briti kindlustusseltsides. See on wiimane laewa kinnipidamise juhtum, kus on mängus Briti huwid. Niisuguseid juhtumeid on olnud wiimasel ajal 15, milledest tähtsaimad on likwideeritud.

Wõitlused 100-miililisel rindel

Kumb wõidab?

Londonist, 30. detf. (Reuter) Hispaania mõlema wõitlewa poole waatlejad teatawad, et Kataloonias on käimas wäga ägedad wõitlused peagu saja miili pikkusel rindel. Aga mõlema poole teated wõitluste käigust lähewad teineteisest lahku.

Nii teatatakse francolaste peakorterist, et nad on wõidelnud kogu Kataloonias eduga.

Seewastu seletatakse Barcelona wägede poolt, et nad on säilitanud oma positsioonid mäestikus, waatamata francolaste mehaanilisele üleolekule.

Edasi teatawad francolased, et kindral Franco wäed on läbi murdnud Barcelona wägede liinidest ja ületanud Barcelona wägede kindlustused.

Ühtlasi olewat francolased ümber piiranud Balmona.

Chamberlain waheltsobitajaks?

Kuid ta ei hakka edasi andma Itaalia nõudmisi

Londonist, 30. detsembril (Reuter). Prantsuse chargé d'affaires Chambon tegi neljapäewal wisiidi Briti wälisministeeriumi, kus ta wahetas mõtteid Briti ametiisikutega, teatab Reuteri diplomaatiline kirjasaatja.

Kuuldub, et Chambon on korranud Prantsusmaa wäidet, et Itaalia nõudmised on niisugused, mida tuleb lahendada Prantsusmaa enda poolt. Kuna Suur-Britannia on Wahemereriik, siis ta on suuresti huwitatud sõbralikkude suhete uuesti jalulseadmisest Prantsusmaa ja Itaalia wahel.

Seni ei ole üles tõstetud Chamberlaini waheltsobituse küsimust Itaalia-Prantsuse suhetes Rooma-külaskäigu ajal. Briti ringkondades toonitatakse, et Prantsusmaa on otsustanud ise walwata oma huwide järele, missugust seisukohta pooldatakse ka Briti poolt. Chamberlaini Rooma-külaskäigu ajal ei ole ette nähtud Prantsuse-Itaalia suhete arutamine. Kuna aga wõidakse hädaohustada status quo'd Wahemeres ja Briti Somaalimaa territoriaalset positsiooni Itaalia nõudmiste tagajärjel Dzhibuti suhtes, siis on wõimalik, et Chamberlain teeb algatuse sõbralikkude suhete jalulseadmiseks Prantsusmaa ja Itaalia wahel. Aga samal ajal ollakse arwamisel, et Suur-Britannia ei saa olla waheltsobitajaks Itaalia nõudmiste esitamisel Prantsusmaale.

Slowakkia nõuab tagasiandmist

Suur meeleawaldus Bratislawas. — Granaatidega rünnati Poola piiriwalwet

Bratislawast, 30. detf. (Reuter.) Laupäewal korraldatakse siin suur meeleawaldus, et nõuda Ungarile loowutatud Slowakkia maa-alade tagasiandmist Slowakkiale.

Meeleawaldusе korraldajaks on rahwasaadik Karl Sidor.

Prahast teatab Havas: 6 küla Põhja-Böömimaal, mis olid okupeeritud Saksa wägede poolt, on nüüd uuesti tagasi antud Tshehho Slowakkiale Saksa — Tshehho Slowakkia piiri lõpliku kindlaksmääramise kokkuleppe põhjal.

Saksa wäed ewakueerusid neljapäewal nimetatud küladest.

Warssawist teatab Havas: Poolametliku „Gazeta Polska“ teatel on Frystadti piirkonnas Poola—Tshehho-Slowakkia piiril rünnatud granaatidega Poola piiriwalweposti. 3 piiriwalwurit on saanud raskesti haawata. Lehe teatel on granaadid wisatud Tshehho-Slowakkia territooriumilt.

Maleesiwõistlused astuwad pinewasse faasi

J. Raud endiselt esikohal. 7. wooru tulemused

Eesti male-esiwõistluste 7. woor mängiti eile õhtul Tallinnas ja selle tulemused kujunesid järgmisteks:

Sappberg walgetega tegi wiigi Türniga. Türnil oli lõppmängus paremus, kuid ta ei saanud seda realiseerida.

Karring kaotas Remmelga wastu. Karringil oli lõpuks wanker wähem.

Pinew kohtumine oli Willard—Schmidti wahel, milline algas ebareeglipärase awanguga. Lõpuks Willardil oli paremus, kuid ta ei saanud seda realiseerida, mistõttu mäng lõppes wiigiga.

Wäga huwitõllane oli partii ka Raud—Friedemanni wahel. Friedemannil oli ettur wähem, kuid sai selle hiljem tagasi ja partii lõppes wiigiga. Partiis kasutati Inglise awangut.

Wiigiga lõppesid weel partii Laht—Pruun, kuna Israel wõitis lõppmängus Jõe.

Katkestatud on partii Laurine—Sepp, kusjuures Laurine on wõiduseisus.

Praegu on turniiri seis järgmine:

1. Raud — 6 p., 2.—5. Friedemann, Schmidt, Türn, Willard — 5 p., 6. Laurine — 3,5 p. (1), 7.—8. Remmelgas, Sappberg — 3,5 p., 9. Karring — 3 p., 10. Sepp — 2,5 p. (1), 11. Rich. Pruun — 2,5 p. 12.—14. Blumenoff, Laht, Jõgi — 2 p. 15. Israel — 1,5 p.

Mängud Eesti esiwõistlustel annawad wäga pinewa heitluse, püsiwalt sammub esirinnas eksmeister Ilmar Raud.

Täna õhtul mängitakse Eesti esiwõistlustel 8. wooru. Kohtuwad järgmised wõistluspaarid: Pruun — Willard, Schmidt — Raud, Friedemann — Israel, Sepp — Jõgi, Türn — Laht, Remmelgas — Sappberg, Blumenoff—Karring: waba on Laurine.

Keres jõudis Leningradi

Moskwast, 29. detf. (Tass.) Keres ja Flohr saabusid neljapäewal Leningradi, et osa wõtta seal algawast rahwuswahelisest maleturniirist.

Põnewus seltsiklassi turniiril

Senised fawoririidid said kaotusi. Juhib rida wõrdseid mängijaid

Üleriigline seltsiklassi maleturniir Rakwere edeneb jõudsalt, sest iga päew mängitakse kaks wooru. Kolmapäewa hilisööl lõppes neljas ja neljapäewal mängiti wiiendat wooru, millega üle poole turniirist on juba seljataga. Waatamata sellele walitseb wõitjate kohta täielik selgusetus, sest mõlemas grupis on esirinnas wõrdsete punktide arwuga rida mängijaid, mis omakorda näitab turniiri tugewat pinget ja mängijate wõrdlemisi ühtlast taset. Neljapäewal wiies woor oli

mustaks wooruks senistele fawoririidele,

sest Kalde, kes juhtis kaotusteta, sai nulli Põderilt ja senine üllatusmees tartlane Staub, kes oli kaotusteta ja kellel üks partii oli paremusseisus pooleli, nüüd kaotas rakwerlasele Aleksandrowile. Muuseas mõni woor warem Aleksandrow sai ka Pruuni kontosse kirjutada seni ainukese nulli. Esimeses grupis Eller oli waba, sest Golikow loobus üldse kaasa mängimast haigestuse tõttu. Edasi on Mälksoo halwemas seisus Sakowski wastu, kuna Rootare mängis Weldemaniga wiiki.

Woorude järgi mängiti järgmiselt:

1. grupis 4. woorus:

Sakowski (Tallinn)—Eller (Wiljandi) ja Weldeman (Paldiski)—Mälksoo (Türi) lõppesid wiigiga. Rool (Rakwere)—Rootare (Tallinn) ja Roots (Tartu)—Lepik (Wõhma) partiid katkestati wiigilistes seisudes.

5. woorus:

Tiitwas (Rakwere) kaotas Rootsile, Lepik kaotas Roolile, Rootare—Weldeman mängisid wiiki ning Mälksoo—Sakowski partii katkestati paremusega Sakowskile.

1. grupi järjestus:

1.—4. Rool, Eller, Mälksoo ja Rootare, igaühel 2,5 punkti. Kõigil peale Elleri on 1 partii pooleli. 5. Roots 2 p. (1). 6.—7. Tiitwas ja Lepik 1,5 p. (1).

2. grupis 4. woorus:

Rüütli (Tartu) wõitis Kuskowi (Kiviõli), Sauks (Tartu) wõitis Aleksandrowi (Rakwere), Pruun (Tallinn) wõitis Peedi (Pärnu), Kalde (Tallinn) wõitis Käsperi (Tallinn), kuna Staub (Tartu)—Põder (Nõmme) partii katkestati.

5. woorus:

Rüütli wõitis Peedi, Aleksandrow wõitis Staubi, Pruun wõitis Käsperi, Põder wõitis Kalde, kuna Kuskow—Sauks mängisid wiiki.

Järjestus: 1.—3. Kalde, Pruun, Rüütli, igal 4 punkti. 4. Staub 3 p. (1). 5.—6. Aleksandrow, Põder 2 p. (1). 7.—8. Sauks, Kuskow 1,5. (1). 9.—10. Peet, Käsper 1 p.

„Läti peab olema Läti riik“

Riigast, 30. detf. Kaub.-tööstuskoja esimees ja Läti krediitpanga direktor Bersinsh esines kolmapäewal ametnikekursusil ettekandega Läti majanduspoliitika põhijoonte kohta.

Ta ütles muuseas: Meil ei ole mingeid erilisi aasta-kawasid, aga wiimastel aastatel on kawakindlalt kujundatud meie majandust. Meie majanduspoliitika üheks põhijooneks on rahwuslik prestiizh. Selle rakendamine on toonud meile palju ettehaiteid. Aga need tuleb tagasi lükata arusaamatusena. Kui meie järgime hüüdlausele „Läti peab olema Läti riik“, siis näitab juba sõnake „peab“, et see ei ole weel nii. Meie rahwuslik aktiiwsus majanduses ei ületa meie õigusi. Kui ka teiste rahwarühmituste kaal majanduses on tagasi läinud, siis ei ole meie ära kasutanud teiste nõrkust. Mitte kellelegi, kes elab meie maal ja armastab seda, meie ei ole olnud ebaõiglased. Meie oleme tundnud endid ühewäärsetena. Puudutades dilemmat „autarkia wõi rahwuswaheline majanduslik koostöö“, Bersinsh seletas, et Läti on alati taotlenud wiimast. Läti peab arenenud rahwuslikku majandust abinõuks rahwaste piiramatuks koostööks majanduslikul alal.

Töö intensiiwsemaks

Nõukogude uus korraldus

Moskwast, 30. detsembril (Reuter). Nõukogude Liidu rahwakomissaride nõukogu on wõtnud wastu otsused töö intensiiwsemaks muutmiseks kõigis Nõukogude ettewõtetes.

Sel puhul awaldatud teadaandes kinnitatakse, et suurem osa Nõukogude töölisist töötab kohusetundlikult, aga on teisi, kes ei tööta täit 10 tundi päewas, waid raiskawad neist 2—3 tundi. Need isikud teewad wajalikuks töökorralduste muutmise. Tööpäewa pikkusest tuleb karmilt kinni pidada. Sellest üleastujaid karistatakse noomituse wõi wallandamisega.

Ühtlasi on awaldatud määrusi abirahade andmise kohta haiguse korral, puhkepäewade ja pensionide kohta.

Hollandi majanduslik erapooletus

Amsterdamist, 30. detf. (DNB) Hollandi walitsus on esitanud parlamendile rea seaduseelnõusid, mis taotlewad majanduslikkude abinõude tarwitusele wõtmist sõja kui ka sõjahädaohu korral, kui ka teistel erakorralistel olukordadel.

Eelnõude põhiendustes öeldakse, et moodne sõda nõuab wäga suurel hulgal tooraineid ja toiduaineid, milleks tuleb juba rahu ajal abinõusid tarwitusele wõtta. Walitsus peab juba nüüd arwestama nende asjaoludega.

Nende abinõude eesmärgiks on säilidata Hollandi erapooletust.

Csaky Rooma

Budapestist, 29. detf. (Havas) Poliitilistest ringidest teatatakse, et Ungari wälisminister krahw Csaky sõidab külaskäigule Rooma enne oma Berliini külaskäiku. Seletatakse, et wälisminister sõidab Rooma warsti pärast Briti riigimeeste külaskäiku.

Rublee Berliini

Londonist, 29. detf. (Havas) Rahwuswahelise põgenikkude komitee esindaja Rublee sõidab Berliini arwatawasti tulewal nädalal, et arutada juutide wäljarändamise finantseerimise küsimust. Teda saadawad sel sõidul 4 isikut, nende seas ka Briti waraameti esindaja.

Blum ja Tardieu ühte walitsusse?

Pariisist, 30. detsembril (DNB). — Umbes 2 nädala eest teatasid mitmed Prantsuse lehed, et Léon Blum ja endine wälisminister Delbos on pakkunud ühe wahetalitaja kaudu Prantsuse endisele peaministrile André Tardieu'le peaministri kohta „laiema uniooni kabinetis“ wõi mõnd tähtsat ministrikohta niisuguses walitsuses. Léon Blum ja Delbos lükkasid need teated ümber, millele Tardieu wastas wastuümberlükkamisega. Poliitiline nädalaleht „Gringoire“ awaldab neljapäewal tõendusena Blum-Delbosi pakkumise tõelisusest Tardieu'le wastawaid dokumente ja kirju, mis Tardieu oli annud „Gringoire'i“ kasutada. Paljud Pariisi lehed awaldawad selle artikli sensatsiooniliste pealkirjadega.

Aleksander Saaremetsa 25 a. ametijuubel

Wana-aasta wiimasel kuupäewal puhitseb Wõrumaal Waabinas põllumees Aleksander Saaremets on 25 a. ametijuubelit omawalitsuse-põllul, olles wõtnud samal ajal elawalt osa seltskonnategewusest.

A. Saaremets sündis 27. weebr. 1880. aastal Waabinas põllumehe pojana. Omandades Wõrus õpetajakutse, töötas kuus aastat õpetajana Kärgulas ja Wastse-Antsla. Oli pärast seda ligi 10 a. põllumeheks isatalus, kuuludes samal ajal ka wallawolikogusse. Wiimase liige on ta olnud alates 1922. aastast. Olles wahepeal ametnikuks, asus ta 1920. a. peremeheks sünnitallu, mille seadnud heakse korda. Juubilar on põllumehe kutse kõrwal agaralt ja juhtiwalt osa wõtnud seltskondlikust tegewusest, sattudes eestimeelse mehena 1905. a. wõimude tagakiusamise alla. 1918. a. lõpul mõistsid Wene enamlased ta tagaselja surma selle eest, et ta korjas taludest annetusi meie riigikaitsele.

Wiimaseid uudiseid

Suurtükkide kahewõitlus

Tshungkingist teatab Reuter: Shansi prowintsi edelaosas on käimas äge wõitlus. Mõlemad wastased on tulistamas suurtükkidest teise positsioone.

Hiina sõjawäelised waatlejad on arwamisel, et jaapanlased tahawad tungida Shansi prowintsi weel käesolewal talwel. Aga waatamata ägedatele wõitlustele on seni kõik Hiina wäed säilitanud oma positsioonid Shansi prowintsis, muutes jaapanlastele wäga rasketks laiaulatusliku pealetungi teostamise Shansis.

Ei saa olla mingit rahutegemist

Hiina ajalehed, kommenteerides marssal Tshiangkaisheki seletust Jaapani peaminister würst Konoje rahutingimuste asjus, kirjutawad, et Tshiangkaisheki seletus on ühendanud kõik hiinlased, et osutada suuremat wastupanu sissetungiwale waenlasele. Nii kirjutab üks Hiina leht, et kuna nüüd on selge, et ei saa olla mingit rahu kompromissi teel, siis meie, hiinlased, peame täielikult toetama marssal Tshiangkaisheki wastupanusõjas.

Kuus 500 lennukit

Kuid iga lennuk maksab 3 miljonit

Pariisist, 30. detf. (DNB.) Senati neljapäewasel istungil tuli arutusele õhuministeeriumi eelarwe.

Senaator de la Grange seletas muuseas, et õhutööstuses tuleb luua samasugused töötingimused nagu need on olemas merewäe arsenaalides. Üks lennuk läheb maksma keskmiselt praegu ligi 3 miljonit franki. Kui tahetakse jõuda selleni, et iga kuu ehitatakse 500 lennukit, siis oleks iga kuu waja 1,5 miljardit franki. Ühe lennuki ehituskulusid tuleb wähendada minimumini. Prantsuse õhutööstuses on töötamas 45.000 töölist. Õhutööstuse juhtimiseks ja organiseerimiseks peaks olema üks juht, ütles De la Grange.

Senaator Laurent Eynac seletas, et juba 1939. aastal Prantsusmaa omab küllalt tugewa õhuwäe, et osutada wastupanu wõimalikkudele kallaletungijatele. Prantsusmaa ei pea mõtlema ainult enesekaitsele, waid ka oma impeeriumi kaitsele. Inglismaal ehitatakse juba iga kuu 300 lennukit. Selleni peab jõudma ka Prantsusmaa, ütles õneleja.

Uus komisjon Süüriasse

Pariisist teatab Reuter: Kuuldub, et peaminister Daladier ja wälisminister Bonnet on otsustanud alustada kohe aktiiwsi Süüria küsimuses, millega on ühenduses Prantsuse Wahemere strateegiline seisukord. Kõige lähemas tulewikus saadetakse Süüriasse 4-liikmeline komisjon, et koha peal saawutada uut kokkulepet Prantsusmaa ja Süüria wahel.

Nimetatud komisjon on otsustatud Süüriasse saata pärast seda, kui senati wälisasjade komisjon keeldus ratifitseerimast 1936. aastal sõlmitud Prantsuse-Süüria kokkulepet.

Poola wabamüürlased laiali

Warssawist, 30. detf. (DNB.) Wabamüürlaste organisatsioonide laialisaatmise seaduse põhjal on seni kogu Poolas laiali saadetud 32 wabamüürlaste loozhi. Nende warandused on konfiskeeritud.

Prantsuse mereminister Korsikale

Prantsuse mereminister Campinchi lahkub wiimasel detsembril Toulonist, et sõita Bastiasse (Korsikal), kus ta ootab peaminister Daladier'd, et terwitada teda Korsikale saabumisel.

Daladier alustab oma ringsõitu Korsikal ja Põhja-Aafrikas kohe pärast eelarwe wastuwõtmist parlamendi poolt, see on arwatawasti 1. wõi 2. jaanuaril.

Daladier teeb oma ringreisi ristleja „Fochi“ pardal, mida saadawad ristleja „Colbert“ ja 3 miiniristlejat.

Mereminister Campinchi lahkub Bastiast pärast selle külastamist Daladier' poolt, sõites tagasi Pariisi.

Ukski nutikam tüdruk ja poiss ei saa ilma „Lasteleheta“ läbi

Ungari-Jugoslaawia liidu eel

Krahw Ciano kombineerib tule ja wee lepitust

Roomast, 30. detf. (Havas.) Kuigi diplomaatiline tähelepanu on koondunud praegu Prantsuse-Itaalia suhete küsimusele, jälgitakse sellele waatamata tähelepanelikult Jugoslaawia poliitika arengut Ungari suhtes.

Fashistlik diplomaatia on wäga aktiiwne selles Euroopa osas, kus ta püüab teostada kestwat lähenemist Belgradi ja Budapesti wahel.

Seda küsimust on peamiselt arutatud Itaalia wälisministri krahw Ciano hiljutisel külaskäigul Budapestis.

Sama küsimus on peaaineks krahw Ciano läbirääkimistel ka Jugoslaawias, kuhu ta sõidab jaanuarikuu teisel poolel. Ungari-Jugoslaawia liit Itaalia juhtimisel on siiski rajatud Doonau basseini süsteemi alusele, mida kawatseb teostada Rooma. Seda süsteemi teostatakse küll Berliin—Rooma telje raamides.

Itaalia poliitilised waatlejad on arwamisel, et Ungari wähemusrahwuse küsimus Jugoslaawias ei wõi olla tõsiseks takistuseks kokkuleppe saawutamisel Budapesti ja Belgradi wahel.

Kreeka aurik põhja

Pariisist, 30. detf. (DNB.) Valenciast teatatakse: Rahwusliku Hispaania pommilennukid ründasid neljapäewal Valencia läheduses Kreeka aurikut „Mariongа“. Pommid tabasid laewa, mis saatis wälja appihüüde SOS.

Üks Prantsuse aurik päästis „Mariongа“ meeskonna, kes oli laskunud päästepaatidesse.

30. detsember 1918

Unustamatu päew Eesti—Soome wendluses

Täna möödub 20 aastat päewast, mis on kirjutatud kuldsete tähtedega kahe hõimurahwa ajalukku — ja meie südametesse. 30. detsembril 1918 saabusid Eestisse esimesed soomlased-wabatahtlikud, tuues abi meie wabaduswõitluse raskeimal ajajärgul.

„Wendi peab aitama!" Soome Riigihoidja ja pärästise Wabariigi Presidendi P. E. Svinhufwudi sõnad olid otsustanud tuu aega warem wennasriigi walitsuse koosolekul Eestile abi andmise relwade, laskemoona ja rahalise laenu näol. Abiwägede saatmine Soome regulaarwäe koosseisust ei osutunud wõimalikuks. Kuid siis wõtsid wennasrahwale appiruttamise mõtte hoogsalt üles ajakirjandus ja seltskondlik omaalgatus. Siin ei saa meelde tuletada kõiki neid soomlaste nimesid, mis selle läbi on kirjas Eesti wabaduswõitluse ajaloos. Mainigem Eesti Abistamise Peatoimkonna juhatajat dr. phil. O. W. Louhiwuorit ja dr. phil. L. Kettuneni, tuletame meelde ka seda, et Soome praegune riigijuht K. Kallio oli Eesti Abistamise Peatoimkonna liige. Üleskutsed leidsid soomlaste südametes elawat wastukõla. Algas hoogne organiseerimistöö wabatahtlikkudest kooswetate wäeosade moodustamiseks.

Wabatahtlikkude saabumist wõis loota 1919. a. jaanuari keskel. Kui aga jõulupühade ajal saabus Helsingissé teade, et seisukord Eesti rindel on raske, otsustas major M. Ekström oma wabatahtlikude esimese kompanii saata kohe teele. Neid esimesi tulijaid oli 140 meest kapt. A. Eskola juhatusel. See oli wäike salgake, kuid kui see salgake astus Tallinnas maale, lewis teade soomlaste abi tulekust rõõmsa kulutulena üle maa, tuues julgustust rindel raskelt heitlewaile eesti sõdureile.

Moraalne abi, mida soomlased andsid meile oma tulekuga, on see, mida peame hindama kõige wäärtuslikumaks. Jaanuari esimesel nädalal 1919 pandi seisma waenlase pealetung ja kui pärast raskeid wõitlusi Priske ja Walkla all algas Eesti wägede hoogne pealetung, mis wähem kui kahe nädalaga wiis Narwani ning sama kuu lõpuks ka Eesti lõunapiirile, siis mõjus selleks otsustawalt kaasa meie wõitlejate, iga sõduri usk wõidusse. Ja selle uju julgustamisele aitasid soomlased kaasa juba enne, kui nad jõudsid ise rindele.

Kõrgelt hinnates soome wabatahtlikkude moraalset abi, ei unusta meie aga ka relwade abi, mida nad meile andsid järgnewates Wabadussõja lahingutes. Jaanuari alul oli Tallinna jõudnud juba 600 soome wabatahtlikku, kes M. Ekströmi juhtimisel wõtsid osa lahingutest Wiru rindel, olles esimesi Narwere wabastamisel ja Narwa tagasiwõitmisel. Karjala rindel Soome wabadussõjast osa wõtnud eestlase Hans Kalmi üleskutsele järgnes üle kahe tuhande soomlase, kes kuulsate „Põhja Poegade" rügemendi ridades saabusid Eestisse jaanuari kestel ja wõtsid osa Lõuna-Eesti wabastamisest, — Sangastest Walga tagasiwõtmiseni ja kaitsmiseni, Mariendurgi sõjaretkest, kaitselahingutest Wastseliina-Misso rindel.

Täna, 20 aastat hiljem, peatume meie sügawa austusega nende mälestuse juures, kes neis wõitlustes hõimlastena andsid oma elu Eesti wabaduse eest. Tänu ja austusega peame meeles ka kõiki neid, kes wõitlesid sel raskel, kuid sangarlikul ajal kõrwuti eestlastega. Samuti ei unusta meie aga kogu soome rahwa sooja poolehoidu, mille läbi sai wõimalikuks nende teoga abistajate tulek.

Hõimuside Eesti ja Soome wahel on aastakümnete kestel leidnud wäljendust paljudes ilusates sõnades ja tegudes. Kahe püstipäise, ühisest kangest tüwest wõrsunud wennana oleme üksteisele aeg-ajalt öelnud ka kibedaid sõnu. Need wiimased on aga öeldud argipäewastes askeldustes ja möödunate pisemate eriarwamiste puhul. Kummalgi pool Soome lahte teatakse, et otsustawal silmapilgul seisawad need kaks wenda külg-külje kõrwal, ja et meil ei ole ühtki teist rahwast, kellele meie end tunneksime nii lähedalseiswatena kui oma hõimlastele selle lahe põhjaranniku.

Et soomlaste suhtumine Eestisse on samasugune, sellele andis parima tõenduse 30. detsember 1918. Meie ei unusta seda.

K.

„Itaalia paindub ainult jõu ees"

Teade wägede saatmiseſt Dzhibutisse tekitas Roomas pahameeletormi. — Daladier otsustas edasi lükata Süüria-lepingu ratifitseerimise

Algab suurrünnak Daladier wälispoliitikale

Pariisist, 30. dets. (Havas) Donnadieu kirjutab „Epoque'is": Kõik prantslased kiidawad heaks abinõud, mis on tarwitusele wõetud Dzhibuti kaitseks. Itaalia paindub ainult jõu ees. Kaitseliin, mis ehitati Tuneesia piirile, awaldas Roomas palju suuremat mõju kui diplomaatilised kirjad. Samuti ei jäta mõju awaldamata ka peaminister Daladier sõit Korsikale ja Tuneesiasse.

Roomast teatab DNB: Itaalia ajalehed wastawad suurima pahameele puhanguga Prantsuse wägede saatmisele Prantsuse-Somaalimaale ja 2 Prantsuse sõjalaewa saatmise üle Dzhibutisse. Seda sammu nimetatakse Prantsuse walitsuse uueks provokatsiooniks.

„Tribuna" ütleb: Sõjawägede ja sõjalaewade saatmine Dzhibutisse käib ilmselt wastu Prantsuse ametlikkudest ringidest awaldatud teadaandele, milles eitati häiretegewaid sündmusi Ida-Aafrikas. Juba sellest jätkub, — ütleb leht edasi — et näha sõjawägede ja sõjalaewade saatmises mitte midagi muud, kui mõtlematut provokatsiooni-akti. Pealegi on ju selge, et need Dzhibutisse saadetud neegrite pataljonid isegi samasse sadamasse saadetud sõjalaewade toetusel ei suudaks silmapilgukski pidurdada Itaalia wägede edasiliikumist.

Pariisis ajalehed awaldawad mitmesuguseid ennustusi Chamberlain-Mussolini kõneluste wõimalikkude teemade kohta. Awaldatakse arwamist, et Suur-Britannial pole wähematki kawatsust etendada wahetalitaja osa Prantsusmaa ja Itaalia wahel, waid et Suur-Britannia on peamiselt huwitatud Hispaania küsimuse lahendamisest.

Süüria -lahing Prantsuse saadikutekojas

Samal ajal walmistuwad mitmesugused poliitilised erakonnad kibedasti ette suureks lahinguks, mis jaanuari alul leiab aset Prantsuse saadikutekojas. Ajalehtede teatel kasutab wastasrind juhust suurrünnaku alustamiseks kogu Daladier walitsuse poliitika wastu, eriti aga Prantsuse peaministri wälispoliitika wastu. Sotsialistid on juba kindlaks määranud rahwasaadikud, kes sel puhul peawad sõna wõtma. Näib, et waidlustes wälispoliitika üle wastasrind ofutab suurt tähelepanu Süüria küsimusele.

Nagu juba teatatud, on Daladier walitsus otsustanud lükata määramata ajaks edasi Prantsuse-Süüria lepingu ratifitseerimise, milline leping sõlmiti omal ajal Léon Blumi walitsuse poolt. Nimelt leiab Daladier, et see leping tema praegusel kujul wõrdub peaaegu täielikku loobumisega Prantsusmaa õigustest.

Süüria peaminister Mardam bei, kes pikendas oma peatust Prantsuse pealinnas, lootuses saawutada wiimaks ometi midagi olulist, lahkus Pariisist mõni päew tagasi tühjade kätega. Prantsuse wälisminister George Bonnet'l oli neljapäewal Türgi saadikuga Pariisis Suad Davaz'iga ja Prantsuse ülemkomissariga Süürias Gabriel Puaz'ga pikem kõnelus Süüria küsimuses.

Prantsusmaa olewat Tuneesias kui wõõral maal

Roomast teatab Stefani: Käsitledes Tuneesia rezhiimi, tähendab „Giornale d'Italia", et prantslaste reageerimine Itaalia nõudmistele kaldub tõmbama asjasse ka Suur-Britannia ja nimelt selleks, et kaitsta nõndanimetatud ühishuwe. Seesuures antakse mõista, et Itaalia nõudmised Tuneesiale nuutwat **status quo'd** Wahemeres.

Tõepoolest püüab aga Prantsusmaa Tuneesias häwitada Itaalia rahwust selleks, et teha itaallasi prantslasteks. Kuna Prantsusmaa omab Tuneesia kohta ainult protektoraadi, siis ei wõi Tuneesiat kohelda kui koloniaalterritooriumi.

„Giornale" tsiteerib terwe rea prantsuse autoreid, nagu Nippoldit, Rivieri, Destagnet'i, Humberti ja Berthoni, kes kõik wäidawad, et protektoraadi all olewa riigi rahwuswaheline isiksus jääb muutmatuks ja et Prantsusmaa wiibib Tuneesias kui wõõras riigis. Seepärast Prantsusmaa aktsioon Tuneesias elawate itaallaste õiguste kitsendamiseks ja häwitamiseks itaallaste ümberrahwustamise eesmärgiga moodustab ülmse alistamise-poliitika.

Itaalia tunnustus Prantsuse protektoraadile anti täpse wastutasu eest ja nimelt tunnustas Prantsusmaa selgesõnaliselt Tuneesias elawate itaallaste õigusi. Prantsusmaa wägiwallapoliitika Tuneesia itaallaste wastu tähendab Itaalia ja Prantsusmaa wahel sõlmitud poliitiline lepingu rikkumist. Euroopa ei wõi jätta kahe silma wahele küsimust, mis puudutab Itaalia elulisi huwisid.

Berliinist teatab Stefani: Saksa ajalehed juhiwad Pariisi tähelepanu tasakaalu wajadusele Wahemeres.

„Deutsche Allgemeine Zeitung" tähendab, et 1935. a. lepingus sisalduwad mitmesugused paragrahwid on ainult raasukesed wõrreldes sellega, mida Prantsusmaa ja Suur-Britannia lubasid Itaaliale a. 1915. Wastawalt sellele ka ei ole niihästi Prantsusmaa kui ka Inglismaa kunagi lahendanud järgmisi küsimusi: Itaalia õigustatud püüdlused Tuneesias, eesõigustatud läbipääs Suessi kanalist, mandaat Süüriale ja Itaalia koloniaalseisundi parandamine.

Kas 5- wõi 4-palline õpilaste hindamine

Omawalitsuste allorganitele eestipärane nimetus. Õpetajate Koja seisukohti

Eile pectiti Tallinnas Õpetajate Koja juhatuse koosolekut, kus otsustati pöörduda haridusministeeriumi poole palwega, et koolide õpperaamatute hindamise ja läbiwaatamise komisjoni tööst lubataks osa wõtta ka Õpetajate Koja esindajal. Nimetatud määrus on Wabariigi Walitsuses wastu wõetud ja seal pole Õpetajate Koja esindajat ette nähtud.

Pikemaid läbirääkimisi tekitas haridusministeeriumi kawatsus muuta praegust hindamissüsteemi koolides. Nimelt

tahetakse maksma panna 5-pallise teadmiste ja käitumise hindamise süsteemi.

Eriti ei pooldata hinnangut „wäga hea", mis on määratud õpilastele, kes peale otsekohese koolitöö weel osutawad erilist huwi ja püüdlikkust käitumises. Õpetajate Koja arwates jätkuks käitumise hindamisel 4 hindest, neist kaks positiiwset ja kaks negatiiwset hinnet. Teadmisi ja käitumist ei wõiks koos hinnata.

Seisukoht wõeti ka uue kooliametite seaduseelnõu kohta. Erilist wastuseisu leidis kooliametite nimetus, mis pole sobiw ja on laka keelest tõlgitud. Tuleks luua uus nimetus,

mingi omapärane nimetus kõikide omawalitsuste allorganite kohta,

nii ka kooliametite kohta. Üldiselt soowiti uues eelnõus näha rida parandusi. Eelnõus on antud kooliameti juhatajale wäga suured õigused, mida koosolek ei pooldanud. Seni on wastaw linnanõunik, kes juhtis koolide ala, tegeltnud rohkem majanduslike küsimustega ja mitte kontrollinud õppetööd, milleks on erilised ametnikud. Kui aga eelnõus jäetakse alles nii suured õigused, tuleks kooliameti juhatajailt nõuda kwalifitseeritud pedagoogilist ettewalmistust ja nimetatud kohtadele tuleks ametisse panna alalised palgalised jõud.

Koosolekul jäi endiselt **lahtiseks Koja juhatuse abiesimehe küsimus.** Teatawasti selleks waliti dir. Üksti, keda aga haridusminister ei kinnitanud, kuna wiimase walimine ei toimunud üksmeelselt. Algkooliõpetajate sektsiooni poolt soowitakse sel kohal näha dir. E. Murdmaad.

Teatawasti kawatseb haridusministeerium Tartu ülikooli juures luua pedagoogilist instituuti. Nimetatud küsimuse kohta awaldati arwamisi, kuid kindlat seisukohta ei wõetud.

Lumi omnibusi takistamas

Pärnumaal rohkesti sademeid ja tuiskusid

Kuigi jõuludeni püsis maa paljana, tuli jõuludeks lumekord maha, ühes kandis paksem, teises õhnem. Wiimastel päewadel on aga Pärnumaal olnud kohati sademeid nii palju, et tuiskude tagajärjel on mitmel pool 2. ja 3. klassi teedel tekkimas liiklemistakistusi. Eriti raskendab tuisklumi omnibuste liiklemist maaliinidel.

Nii hilinesid kolmapäewal ja neljapäewal Kalli-Koonga, Ridalepa-Jõõpre, Treimani-Ikla wahel ühendust pidawad omnibused ja jäid mitmes paigas teel kinni. Kuid ühendus liinidel kestab tuiskudele waatamata. Nagu maawalitsuse teedeosakonnast kuuldub, ei ole lumesahad tänawu weel wäljas käinud, kuigi kõik 3 lumesahka seisawad „lõõgiwalmis" ja ootawad suurema lume tulekut. Üles on seatud ka kõik lumewärawad kõikidel maakonna käidawamatel teedel. Mis puutub eelpoolnimetatud omnibuseliinidesse, siis maawalitsuse lumesahad neil teedel teede kitsuse tõttu abiks olla ei saa.

Proowisõit autoga lõppes kiwihunniku otsas

Wigastatud sõiduautot pukseeriw weoauto läks kraawi

Neljapäewa õhtul juhtus autoõnnetus Tallinn-Türi maanteel Põdruse teekurwel. Seal sõitis kraawi üks Rakwere weoauto, mille järgi kõie otsas weeti wigastada saanud sõiduautot U-77. Weoauto kukkus kraawi küljeli, sõiduautos istuw juht suutis oma sõidukile pidurid peale panna ja jäi seetõttu teele.

Selle õnnetusega seoses tuli ilmsiks weel teine omapärane autoõnnetus, mis juhtus Wihula walla piires. Rakwere ärimees Heinrich Mändla oli sõitnud oma sõiduautoga U-77 maale oma tuttawate juurde külla. Kohalesaabudes jättis ta oma auto taluõuele järelwalweta seisma. Seda kasutas üks kohalik noormees, kes tahtis katsetada oma autojuhtimise oskust. Mees sai auto küll käima panna ja sellega teele sõita, kuid seal ei osanud ta enam masinat pidurdada. Hädaga juhtis ta auto teeäärest seiswale kiwihunnikule otsa, kus auto jäi peatuma. Kui Mändla majast wälja tuli, siis leidis ta oma auto sõidukõlbmatuna kiwihunniku juurest.

Neljapäewa õhtul tahtis Mändla oma autot Rakwerre parandamisele toimetada, mille juures omakord juhtus õnnetus sõiduauto Rakwere wiimiseks kohaletoodud weoautoga. Mändla auto toimetas lõpuks Rakwerre üks juhuslikult õnnetuskohast möödasõitew weoauto, kuna kraawisõitnud weoauto jäi kohale, kust ta päewawalgel teele toimetatakse.

Kanapoeg

Maadludes juhtub waheſt imelikke asju. Ütleme, seegi, mis meil oli sügisesse kanapoegadega. Sügisesed, hilised kanapojad pole muud kui pahandus.

Üks wana 15-aastane kana, keda kutsume wanaks Põriks, kadus meil järsku ära. Polnud põrgulist tükk aega kuulda ega näha.

Aga siis järsku kuulsime lauda peal mingisugust piiksumist. Läksime waatama. Wana Põri sabitses seal noore kanakarjaga, nii et tolmas. Raisk oli oktoobrikuul kurna poegi wälja haudunud.

Perenaine korjas kanased põlle peale ja tõi lauda pealt alla. Oli neid wiisteistkümmend tükki. Kuid heameelt ei walmistanud nad kellelegi. Mis teha noorte kanapoegadega sügisel? Kuhu nad panna? Isegi kaſs ei söö neid mitte.

Panime nad tühja rehetuppa kinni. Las elawad, kuni surewad. Ei tahtnud ju keegi neid uputama kah hakata. Saagu neist, mis saab. Puistasime neile teri ette, joogiwee tõime kah — elagu, kui arwasid ilmale tulla.

Elasidki. Piiksusid pimedas rehetoas... Aga rehetoa aken oli katki ja ühel sompasel päewal märkasime, et kana oli koos poegadega õue peale tulnud. Kuidas noored pojad läbi akna wälja said, see oli mõistatus. Aga wäljas nad olid — sabitsesid, nii et sõnnikutükid lendasid.

Jätsimegi nad õhtuni õue peale. Olgu neil ka üks hea päew, mõtlesime. Õhtul muidugi perenaine korjas nad põllele ja wiis rehetuppa; aga üks kanapoeg puudus.

Kuhu see siis jäi! mõtles perenaine. Kuid see andis endast juba piiksudes teada. Ta oli pugenud õue peal asuwa lauawirna alla ja laulis seal nüüd wäga kurba laulu.

„Kõss, wälja, kõss!" kõsitas perenaine. Kuid kanapoeg wälja ei tulnud. Perenaine tuli tuppa.

„Üks kanapoeg on lauawirna alla kinni jäänud", ütles ta peremehele, „mine, waata, waheſt sa saad ta kätte".

„Pole aega", wastas peremees.

„Piiksub wäga haledasti", ütles perenaine. „Hale on teda õõseks wälja jätta. Külmab ära".

„Külmaku!" ütleb peremees. „Miks ei waadanud kanale järele, kui see hauduma kippus? Nüüd ei ole raiskadega midagi teha. Kanapoeg ei saa ju areneda, kui walgust ja päikest ei ole".

„Noh, lauawirna all on tal päikest seda wähem", ütles perenaine.

„Seda wähem, seda wähem", torises mees, „waat, kus mul õpetlane!"

Kuid peremees läks siiski wälja waatama. Ta marsſis lauakihi juures edasi-tagasi ja kuulas, kuidas kanapoeg piiksus. Siis laskus ta käpuli porisele maale ja waatas, kas on midagi näha. Kuid näha polnud midagi. Siis wõttis ta kepi ja urgitses sellega. Asjatult.

„Et teda kurat wõtku!" ütles peremees. „Nädalawanuse kanapoja pärast pean ma siin käpuli käima!"

Peremees tõusis üles ja läks tuppa.

Kanapoeg jäigi piiksuma.

Ta piiksus päewa, piiksus teise. Käidi kuulamas, kuidas ta piiksub. Peremees, kes oli kõwa kuulmisega, tõendas, et piiksumine hakkab nõrgemaks jääma; kuid teised tõendasid wastupidist.

„Midagi ei saa", ütles perenaine, „kanapoeg on tarwis kätte saada!"

„Kuidas?" küsis peremees.

„Lauawirn on tarwis laiali pitduda!"

„Kas sa hull oled!" imestas peremees. „Ühe tühja kanapoja pärast hakkan ma nii palju waewa nägema. Kas mul enam muud midagi teha pole?"

Selle asja üle nad waidlesid tükk aega. Perenaine ähwardas peremeest isegi põrguga. Siis peremees andis järele. Ta kutsus sulase abiks ja nad hakkasid lauawirna teise kohta tõstma.

Nad ladusid lauad sinnasamasse kõrwale uude kihti. Pooled lauad olid juba ümber laotud.

„Noh", ütles sulane, „warsti saame ta kätte".

„Kätte küll", ütleb peremees, „kuid see kanapoeg läheb mulle kalliks maksma".

„Aga wõib-olla saab tast selle-eest jälle hea kana — hakkab munema eksportmune?"

„Et kurat teda eksporteeriks kõigi munadega!" ohkas peremees.

Nad puhkasid. Oli weel tõsta mõni rida laudu. Sulane kuulas, kus kohal kanapoeg piiksus. Ta laskus kõhuli lauawirnale ja seades kõrwa ühte ja teise kohta kuulatas nagu arst, kes uurib kopsuhaiget.

„Sellessamas kohas ta on", näitas sulane.

„Noh, hakkame siis aga pihta", ütles peremees.

Tõstnud weel mõne rea laudu, tuli kanapoeg nähtawale. See wahtis alumise rea kahe laua wahelt wälja nagu warblane. Ta oli sinna kinni jäänud ja ei pääsenud edasi ega tagasi.

„Waata, kus su lekhorn istub!" ütles sulane, kes nägi teda esimesena.

„Oh sa sindri silmamuna küll! No wõta ta kinni! Selle eest antakse meile teises ilmas mitu pattu andeks."

Sulane hakkas kanapoega kinni wõtma. Ta lähenes talle üsna ettewaatlikult. Aga momendil, mil ta tahtis talle kätt peale panna, hüppas kanapoeg üles ja pistis jooksu.

„Pea kinni, pea kinni!" karjus peremees.

„Oh sa mait!" kirus sulane, komistades laudadel.

Kanapoeg jooksis uue lauawirna alla, mis oli wärskelt üles laotud.

„No nüüd on kurat lahti!" imestas peremees. „Mis me nüüd teeme?"

„Ega muud, kui laome lauad jällegi ümber."

„Hull oled peast wõi?" imestas peremees. „Sedawiisi me wõime töötada mitu nädalat."

„Noh, aga kuidas siis saab?"

„Kuidas saab?"

„Noojah, kuidas saab?"

„Kuidagi ei saa. Selle lauakihi alla wõib ta lõppe!"

Nad tõstsid ka ülejäänud lauad maast kihti ja läksid tuppa, olles arwamisel, et kanapoeg tuleb isegi wälja wõi wähemalt jätab piiksumise järele. Nüüd ta uues asukohas enam ei piiksunudki.

2.

„Saite kanapoja kätte?" küsis perenaine.

„Saime."

„Kuhu ta panite?"

„Kana alla panime."

Rohkem sest jellel päewal ei räägitud.

Järgmisel päewal hakkas kanapoeg jällegi lauakihi all piiksuma.

„Mis see siis on?" imestas perenaine. „Jällegi üks kanapoeg lauawirna all!"

„See on seesama, mida me eile püüdsime," ütles sulane.

„Kas te teda siis kätte ei saanud?"

„Ei saanud."

„Olete te kah mehed, püksikandjad, aga kanapoega kätte ei saa!" imestas perenaine.

„Jubkaga on muidugi kergem püüda," wastas sulane.

Perenaine tegi peremehele jällegi põrgut. Nad jagelesid, kuni peremees hõikas sulase põllult koju, et kanapoega püüdma hakata. Lauad tulid uuesti uude kihti laduda. Kuid nüüd nad panid kihi aluse kinni, et kanapoeg enam alla ei pääseks.

Sulasel muidugi ükskõik, mis tööd teha, kuid peremehel oli koledasti elu täis.

„Kuradi saadana pärast, kui palju waewa peab nägema!" kirus peremees.

„Selle-eest antakse meile jälle teises ilmas palju patte andeks!" wastas sulane.

Nad töötasid ähkides. Wastik on töö, millel pole mingisuguseid tagajärgi. See on nagu sunnitööl liiwakärutamine ühest kohast teise ja siis jälle tagasi.

„Waata, ole nüüd hästi osaw!" rääkis peremees.

„Ma teda üldse püüdma ei hakka; püüa ise!" wastas sulane. „Sinu kana, sinu kohus ka püüda."

„Aga mis sinu kohus on?"

„Minu kohus on raskemaid töid teha... Kui kätte ei saa, siis pistad kiruma."

Nad tõstsid weel mõne rea laudu maha ja siis tuli kanapoeg nähtawale. See oli jällegi üles, laudade wahele roninud, kust ei pääsenud edasi ega tagasi. Maa peal oli tal külm olla.

„Waat, kus su laululind!" näitas sulane.

„Kus?"

„Ka' näe!"

Kanapoeg waatles päewawalgust, kael õieli.

„Jumala abiga!" ütles peremees, asudes kanapoega kinni wõtma.

„Mis Jumala abiga," wastas sulane, „püüa mütsiga! Wiska talle müts peale!"

Peremees nii tegigi. Wiskas kanapojale oma kaabu peale. See oli nüüd käes.

Hoides kanapoega kaabus, läks peremees kesk õue, waatles linnukest tükk aega — kuid tont teab, mis talle mõttesse tuli — wõttis kanapoja pihku ja wirutas selle täiest jõust wastu maad. Kanapoeg ei piiksatanudki, sirutas waid jalad pikka, liigutas wähe nokka ja oli surnud.

„Waat, sulle paras palk, raisk!" ümises peremees.

„Wot loll," ütles sulane, „parem oleks wõinud tal lasta lauawirna all kõngeda."

„Aga miks ta piiksus!"

Aida poolt tuli wana kaſs Heroodes.

Nähes, et peremees pillas midagi käest maha, tuli ta lähemale.

„Söö, see on sinu jagu!" ütles peremees, tõugates kanapoega jalaga.

Heroodes waatas esiti kaheldes, kuid nähes, et kanapoeg on surnud, wõttis selle hammaste wahele ja kandis aida alla, saba püsti nagu mõõk.

Kõik oli korras.

Pearu Orawa

Sport

Olümpia eelrindelt

600 ajalehemehele kohad staadionil

Helsingi olümpiamängude ajaks varutakse Helsingi staadionile 600 ajalehemehele lauad, kus nad võivad jälgida ja kirjutada staadionil arenevaid suurvõistlusi. Berliini olümpiamängudel oli sääraseid ajalehemeeste laudu üle 800. Lehemeeste kohtade jaotamisel rakendatakse samasugust jagamisalust kui 1936. a. olümpiamängudel, kusjuures iga rahvuse lehemeeste kohtade arv oleneb selle rahvuse võistlejate määrast. Soome olümpiamängude korraldav toimkond jagab lehemeeste kohad ja iga maa olümpiakomitee ja rahvusvaheline olümpiakomitee hoolitsevad selle eest, millised ajalehed saavad oma esindajad saata nendele varutud kohtadele.

Rootslaste jääpallivõite

Rootsi ja Norra talispordiorganisatsioonid alustasid järjekordset jääpallivõistluste sarja. Esimesel päeval olid täiel rindel võidukad rootslased, võites kõik 4 mängu. Suurima võidu saavutas Slottsbron, Rootsi, kes võitis Mjöndaleni, Norra, 10:0.

St. Moritzis peeti rahvusvahelisi jäähokivõistlusi, millest võtsid meeskonnad osa Rootsist, Itaaliast, Belgiast ja Helveetsiast. Ka seal olid rootslased heas vormis, mängides Helveetsia meistermeeskonnaga viiki 1:1.

Jnglismaal jalgpall lumes ja pakases

Inglise jalgpalliesivõistlused jätkuvad tänavu päris ebasoodsais ilmastikuoludes. Kui paaril viimasel aastal on võistluste sarja lõpuleviimist takistanud üksikud lumelörtsihood, siis tänavu käivad võistlused hoopis rängas lumesajus ja tugevas pakases. Kanges lumetormis mängisid ka praegused tabelijuhid Derby ja Everton viiki 2:2. Esikohal seisab praegu Derby, kes 23 mängust omab 33 punkti, teisel kohal on Everton 22 mängu ja 30 punktiga. Kolmandal kohal olijal Volhamptonil on 22 mängust 27 punkti.

Sõude-EM-võistlused 1939. a. Hollandis

Järgmised Euroopa esivõistlused sõudmises on antud saabuval aastal korraldada Hollandile.

Cecilia Colledge Briti maailmameister

Cecilia Colledge, kes viimaseil maailmameistrivõistlustel naistele Stokholmis kaotas oma tiitli oma kaasmaalannale Megan Taylorile, lõikas nüüd oma wiga treeningu wiljo. Ta võitis Megan Taylori 1887,5 punktiga.

Elukutseliste poksi

Königsbergis peetud elukutseliste poksivõistlustel rootslane John Andersson võitis k.-o. võiduga 9. ringil endise Saksa poolraskekaalumeistri Adolf Withi ja ameeriklane Steve Dudas võitis raskekaalus punktidega sakslase Wallneri.

Täna võistlevad Göteborgis elukutseliste võistlustel ka 3 soomlast, kellega koos harjutab ka meie Stepulov. Bruno Ahlbergi vastu esineb ülalmainit. rootslane Andersson, olümpiavõitja Sten Suvio kohtub Aldsterlindiga ja Tauno Helin võistleb Hallbergiga. Suviole on saabunud kutse võistlemiseks jaanuaris Prantsusmaal ja Itaalias, kuid lõplikku otsust ta pole veel sõidu suhtes teinud.

Esimesed suusavõistlused tänavu Tartus

Tänavune suusaspordihooaeg avatakse Tartus pühapäeval, 1. jaanuaril. Esimese võistlusena korraldatakse katsevõistlused kaitseliidu Tartu maleva meeskonna koostamiseks iga-aastaseks traditsiooniliseks teatesuusatamiseks Tallinn — Valkla — Tallinn, mis toimub presidendi auhinnale 7.—8. jaanuaril.

Katsevõistlus peetakse uue aasta esimesel päeval kell 11 hommikul. Start asub Vabadussilla juures ja sõidutee läheb Emajõge mööda Jänesele ja tagasi. Võistlejaid palutakse ilmuda kell 11 hommikul kohale, kus toimub ka registreerimine. Mitmed ärid on annetanud võitjatele ka auhindu.

Tartu suusasportlased on tänavu olnud juba mõnda aega rakkes ja soodsate olude tõttu on harjutatud rohkel arvul kindla kava kohaselt. Presidendi auhinnale korraldataval teatesõidul loodavad tartlased tänavu paremini esineda kui varematel aastatel.

160.000 olümpiavõõrale korterid

Olümpiamängude majutustoimkond hoolitseb olümpiavõõraste korterite eest. Võistluspäevade ajaks varutakse 160.000 olümpiavõõrale korterid Helsingis ja linna läheduses maal.

Mõne reaga spordimaailmast

St. Moritzi rahvusvahelistel jäähokivõistlustel tuli võitjaks Itaalia Diabolo Rossi meeskond, kes viimases võistluses võitis Stokholmi Göta 1:0. Teiseks jäi Brüsseli ja kolmandaks tuli St. Moritzi meeskond.

Rootsi Tennisliit valis rahvusmeeskonna maavõistluseks Saksa vastu, kuhu kuuluvad Nyström, Rohlson, Carlborg ja Vallen. Meister Schröder ei võistle. Võistlus toimub 6.—8. jaanuaril.

Rootsi saadab Zakopane FJS võistlustele ainult 8 suusatajat. Samal ajal, 16.—18. veebr. 1939. a. on Rootsis suusatamisesivõistlused, millest mõned suurvõistlejad tahavad meelsamini osa võtta.

„LASTELEHT" on kõrge tasemega noorsooajakiri

Sõnarohke Walga praostkonna sinod Elwas

Waidlusi kirikumaksu alammäära kohta. — Kuidas elustada koguduste tööd

Neljapäewal peeti Elwa seltsimajas ligi 20 osawõtjaga Walga praostkonna sinod, mille awas praost Lauri palwega. Sinodi abijuhatajaks waliti saadik Uibopuu, protokollijaks õp. Kiisk. Waidlused tekkisid päewakorra juures, sest toodi ette, et koguduse maksude ühtlustamise küsimust ei saa sinod otsustada, milline küsimus oli sinodi päewakorras. Kui praost oli asja lähemalt selgitanud, jäädi esitatud päewakorra juurde.

Alul Sangaste õpetaja Ostrow esines ettekandega koguduste töö elustamise kohta. Ta märkis, et tähelepanu tuleb pöörata jumalateenistuste elustamisele; peab koguduselaulule rohkem rõhku panema ja peab jumalateenistuse korda rohkem selgitama. Waimulike konfertide sarjas referent leidis, et

waimulikud laulupäewad wabas looduses ei rahulda.

Ta rõhutas waimuliku sisuga müsteeriumide ettekandmise tarwidust, sest need haaratwad inimesi. Tarwilikuks pidas referent ka wõimalikult suurema hulga kogudusе liikmete aktiiwtööle rakendamist igasugustes ringides jne. Koguduste töö elustamine eeldab suuremates kogudustes abiõpetajate palkamist. Weel toonitas õp. Ostrow ebasoowitawa asjaoluna külmi kirikuid, pikki jumalateenistusi jne. Läbirääkimistel toonitati, et Eesti on ainuke riik, kus liialt suured kogudused, mistõttu usuline töö kannatab. Praegu on meil aga ligi 50 noort õpetajat kohata.

Pikemalt waieldi liikmemaksu küsimuse ümber.

Praost Lauri leidis, et kogudustel tuleks loobuda igasugu ebasoowitawaist ettewõtteist tulude hankimisel (isegi alkoholiga einelaudu on korraldatud selleks, ka tantsuõhtuid jne.). Nõda wäiksemaid kogudusi on pidanud soowitawaks, et praostkonna piirides kirikumaks oleks enam-wähem ühtlane, milleks tuleks wastu wõtta sinodil otsus maksu alammäära suhtes.

Sellega ei oleks koguduste nõukogudelt mitte ära wõetud otsustamisõigus otseselt maksusuurust määrata. Küll aga tuleb koguduste nõukogudel arwestada sinodi otsust, sest konsistoorium wõib jätta nende otsused kinnitamata, kui need ei ole kooskõlas sinodi seisukohtadega. Osa sinodi saadikuid waidles sellele wastu, leides, et sellega on piiratud koguduste nõukogude kompetentsi ning et sinodi otsused selles asjas ei wõiks olla kohustuslikud, waid need wõiks olla ainult soowitawad.

Praostkonna nõukogu oli hiljuti koos selle küsimuse arutamiseks ja oli asunud seisukohale, et Walga praostkonna piirides asuwates kogudustes oleks waja maksumäära ühtlustada ja wõtta alammääraks meestele 2 krooni ja naistele 1,5 krooni. See ettepanek kukkus aga hääletusel läbi. Küll wõeti wastu otsus, millega praostkonna piirides oleks liikmemaksu alammääraks nii meestele kui naistele ühtlaselt 1,5 krooni. Liikmemaksu ülemmäära otsustawad koha peal koguduste nõukogud.

Edasi toonitasid praost Lauri ja terwe rida sinodi saadikuid, et

maksumäärad on üheks walusamaks küsimuseks kogudustes.

Ka on koguduste majanduslik külg korraldamata. Samuti ei ole ka mitte soowitaw, et õpetajatel lasub majanduslik ja kantseleitöö tegemine. Praost Lauri ütles, et õpetajate südamesoowiks on, et nad päästetaks tõlneri kohustustest.

Sinod otsustas tõsta praostkonna heaks wõetawa maksu suurust. Seni ulatus praostkonnamaks 5 sendile igalt koguduse liikmelt, kuid nüüd tõsteti see 10 sendile. Tõstmist põhjustas asjaolu, et uuest aastast peale palgatakse ametisse praostkonna wikaaõpetaja, mille tõttu kulud suurenewad. Wikaaõpetajaks tuleb Richard Wõlli, kelle palgaks 50 krooni kuus.

Sinodi lõpetas praost Lauri palwusega.

Kohtu sõre taagant

Napsusõber warastas harmooniku

Hans Haase, kes elab Tartus Puiestee tn. 81—4, oli saanud ühel nowembriõhtul kokku onupoja Richard Haase'ga ja tema tuttawa Johannes Lepikuga, kes tulid Hans Haase korterisse jooma wiina. Wiinawõtmisel mängis Hans Haase meestele harmoonikat. Hans Haase aga oli waadanud pudeli põhja natuke enam kui wõis ja wiinajumal Bacchus uinutas pillimehe warsti magama. Kuid, ajal, mil Hans Haase nägi ilusat und, sõbrad tegid „puhta töö". Mehed olid läinud Hans Haase harmoonikaga kus seda ja teist. Ärgates Hans Haase hämmastus oli suur. Kadunud olid sõbrad, aga kadunud oli sõpradega üheskoos ka harmoonika, mille wäärtus omaniku arwates 250 kr. Ei jäänud teist teed üle, kui kohe pöörduda kriminaalpolitseisse ja kahtlustada harmoonika warguses isegi oma onupoega Richardit. Ülekuulamisel onupoeg jäi küll süüst puhtaks, aga wiimane oli kaasa toonud pikanäpumehest sõbra — Juhan Lepiku. Lepik oli pakkunud müüa ühele ja teisele pilli. Lõpuks Herbert Hani ostis kalli pilli 10 krooni eest.

Tartu 3. jaoskonna kohtunik leidis, et Lepik on tarwis selle teo eest panna 4 kuuks wangimajja.

Laengutropid reetsid küti

Petseri 3. jaoskonna kohtuniku juures oli arutusel Kahkwa wallas Suure-Weerksu külas elutsewa Rudolf Udumäe süüdistus metskitse lastmise pärast. Kahkwa metskonna metsawahid pidasid walwet salaküttidele ja said jaole, kui keegi jahipüssist tulistas metskitse. Kitselaskja pääses metsawahtide käest põgenema, kuid selle juures langes kahtlus Rudolf Udumäele, kelle juures toimetatud läbiotsimisel lauasahtlist leiti samasugusest tubakapaki paberist walmistatud laengutroppe, kui leiti metskitse juurest. Kohus karistas R. Udumäge 50 kr. rahatrahwiga.

Jõuluõhtune weretöö Nõwal

Nõwa wallas Harjumaal tapeti möödunud jõululaupäewa õhtul oma talu lähedal maanteel Põlde talu peremees Jaan Truumaa. Temale oli löödud kehasse mitu pussihaawa. Üks neist oli toonud surma.

Tapjatena wõeti wahi alla samas wallas elutsewad Theodor Palmpuu ja Oskar Kaljula, kes olid poolwennad. Neist tunnistas end süüdi ainult Theodor Palmpuu.

Ringkonnakohus mõistis Theodor Palmpuu 10 aastaks ja Oskar Kaljula 12 aastaks sunnitööle ühes õiguste kaotamisega. Kohtukoda ja nüüd riigikohus kinnitasid selle otsuse.

Koguduse liikmemaksu tasumata jätmise pärast kohtus

Kesknädalal oli Petseri 3. jaoskonna kohtuniku juures arutusel Räpina koguduse juhatuse nõudmine 59 koguduse liikme wastu liikmemaksu tasumata jätmise pärast. Poolte lepitamisel oli suurem osa kostjaid nõus kogudusele liikmemaksu tasuma, kuna tõrkujatelt kohus mõistis nõutud liikmemaksu summa koguduse kasuks wälja. Selle peale paljud lubasid kogudusest wälja astuda ja lahkusuliisteks hakata.

Panid auto põlema

Öösel wastu 15. oktoobrit märkas Walgamaal Kaagjärwe wallas Metsa talus elutsew Otto Peedo, et sama talu juurest Walga-Wõru maanteele twiwal külawahe teel põleb sõiduauto nr. O—43. Kohale jõudes oli auto suuremalt osalt juba tules häwinenud. Põles weel auto tagaolew pakiruum.

Paiklikul waatlusel selgus, et eeltähendatud firma „Renault" tüüpi tõldautol O—43 on põlenud peamiselt tõllaosa ja juhiruum, kuna bensiinipaak ja karter on jäänud tulest puutumata.

Juurdlusel selgus, et põlemasüüdatud auto kuulub Wõrus elutsewale Woldemar Plessile ja oli tuleõnnetuse wastu kindlustatud 4000 kr. wäärtuses.

Ülekuulamisel seletas Woldemar Pless, et oma sõiduauto lasknud ta põlema süüdata Adolf Laumetsal. Tasuks süütamise eest pidanud ta Laumetsale maksma 500 kr.

Ülekuulamisel wõttis ka Laumets õigeks sõiduauto süütamise.

Tartu Ringkonnakohus otsustas karistada kumbagi kaebealust 1 a. wangimajaga.

Õnnetusi ja kuritöid

Armastusdraama Walgutas

Noormees tulistas neiut

Neljapäewal kl. 3—4 wahel peale lõunat on Walguta wallas Ranna külas Widriku metsawahi Mäelooga maja lähedalt metsast tulistatud Mäelooga õuel wiibiwat Marie Andrese t. Konti, 22 a. wana, elukohaga Walguta wallas. Laeng tabas neiut õrwa ja wasakusse külge. Tekitatud haawad on rasked, kuid mitte elukardetawad. Lastjaks osutus Wiljandimaalt Suislepa walla Arumetsa talust pärit olew Sergei Nikolai p. Malinkin, 20 a. wana. Kohalik konstaabel wangistas mehe, kes ülekuulamisel seletas, et ta on jalgsi tulnud üle Wõrtsjärwe Walgutasse, et tappa Konti.

Lähemalt kuulub asja kohta, et Kont ja Malinkin teenisid suwel koos Ranna külas, kus neil tekkis lähem tutwus. Tapmiskatse põhjused olid romantilised. Haawatule andis esmasabi Rõngu jaoskonnaarst dr. Husso. Neiu saadeti kodusele rawimisele. Kont on kohaliku wäiketalupidaja tütar.

Kanepis warastati kalendreid

Nagu igal aastal tawalisel, nii ka tänawu jagati jõuluõhtul Kanepis kiriku juures K. Abeli Tartu riidekaupluse kalendreid. Kuna külma ilma ja halwa tee pärast jõululaupäewal wähe rahwast kiriku juures oli, siis jättis kalendrite jagaja muist kalendreid esimeseks pühaks jagamiseks ja paigutas need kastiga Kanepisse P. Hangu kuuri. Kalendrite „soowijad" poisikesed eesotsas kohaliku talupidajaga murdsid öösel kasti lahti ja wiisid umbes 500—600 kalendrit ära. Üks poisikestest, kelle teised kalendritest ilma olid jätnud, andis wargusloo üles. Esimesel pühal wõisid kaneplased näha huwitawat rongkäiku, kui asjaosalised kohaliku konstaabliga riwis astusid läbi Kanepi, kalendrid kotiga seljas. Talupidajal olid kalendrid ilusasti pakkidesse laotud ja kinni seotud.

Noorperemehe ja karjase ühised wargusretked

Paljastati 15 wargust

Energilise juurdluse tulemusena selgitasid politseiwõimud arwuta hulga warguji, mis toime pandud Elwa ja Otepää ümbruses. Ühiseid wargusretki olid sooritanud Wana-Otepää wallas Nõuni külas elawad 28-aastane noorperemees Rich. Miilits ja Pika talus teenim 16-aastane Karl Tamm. Nende poolt toimepandud ühiste warguste arw tõuseb 13-le. Kaks wanemat wargust 1934. aastast on sooritatud Miilitsa ja K. Tamme wanema wenna Gustawi poolt. Warastatud kraami koguwäärtus läheneb 500 koronile. Asjaosalised on oma süü üles tunnistanud.

Warguste selgitamine algas pühade eel ja kestis pühade ajal ning pärast pühi. Asjaosalised R. Miilitsal ja K. Tammel tuli weeta ka jõuluöö Elwa arestikambris. Warguseid hakkasid hargnema Wana-Otepääs Kooli talu wiljawarguse selgitamisel. Noormehed wiisid talu aidast ära wilja ligi 50 kr. wäärtuses. Nagu selgunud, on noormehed samas lähikonnas Nõuni külas arwukalt warguji toime pannud, näpates wiljakraami, mitmelt poolt mett ja muud kättejuhtuwat. Suuremaks warguseks osutus Tükil peatuwa elwalase Andersoni nahakoorma tühjendamine. Poisid olid kannud 230 kr. wäärtuses nahakaupa metsa. Hiljem olid nad warastatud kraami koju wiinud ja aeg-ajalt ümbruses müünud.

Teiseks suuremaks warguseks oli Pangodis kurttumm D. Kõhu aita tungimine. Sealt wiidi wilja- ja riidekraami ära ligi 90 kr. wäärtuses. Noormehed olid saagi ölekuhjasse tassinud ja sealt hiljem hobusega koju wiinud. Wilja on nad müünud Elwas Otepääs, Lagujas. Noormehed on korduwalt Pangodisse wargusretki sooritanud. 1934. a. on R. Miilits ja G. Tamm käinud wargil Kodijärwes ja Pangodis. Teised warguseд on R. Miilitsa ja K. Tamme poolt toime pandud käesolewa aasta sügisel, üks kewadel.

Warastatud kraamist on umbes pool kätte saadud. Seda oli laiali Wana-Otepää, Pangodis, Rõkuses, elwalase Andersoni nahakaupa on aga toimetatud juba mitme maakonna piiridesse.

Wargustest on teadlikud olnud ka mitmed teised isikud, kes warastatud kraami ostnud ja wastu wõtnud. Nendest on seni üks isik süü omaks wõtnud. Miilits ja Tamm olid seni karistamata.

Arst kukkus jõkke

Narwa-Jõesuu jaoskonnaarst dr. Kruglow oli minemas Narwa walda Saarküllа haige juurde. Rossoni jõel kukkus ta läbi jää jõkke, kust ta siiski omal jõul wälja rabeles. Märgades riietes 6 km tagant koju tagasi jõudes selgus, et tal olid mõlemad labajalad külmunud.

Matusel wigastas silma

Wõrumaalt, Urwaste wallast. Truuta a. Tasatse talust päritolew talupereemehe Katre Kikas, 60 a. wana, surnuaial matusel olles esimesel jõulupühal wigastas puuoksa wastu põrgates silma. Wigastatu toimetati kohe surnuaialt autoga Otepää jsk. arsti dr. E. Uuemaa juurde, kes peale esmaabi andmist wigastatu kohe autoga Tartu haigemajja saatis, sest wigastus osutus raskeks.

Pull wigastas karjatalitajat

Wõrumaal Kooraste wallas Ojaweere talus elutsewat Agathe Kattaiat wigastas sama talu pull esimesel jõulupühal raskelt, lüües temale sarwedega nähtu sel ajal, kui loomale toodi toitu ette. Wigastatu toimetati kohe Otepää jsk. arsti dr. E. Uuemaa juurde, kes peale esmasabi andmist soowitas kohe Tartu kliinikusse minna, sest pull on Kattaial ninaluu purustanud.

Wekslitwõltsimine

Narwas elutsewale Hugo Kaurile tuli ühelt Tartu notarilt kiri, milles teatatakse, et tema poolt žireeritud 150-kroonine weksel on läinud protesti. Weksli wäljaandjana on märgitud Bruno Kiisel. Hugo Kauri teatas asjast ametiwõimudele, kuna tema ei olewat säärasele wekslile oma allkirja andnud. Ta olewat küll kunagi warem sellenimelist isikut tundnud, kuid pole temaga enam mitmel aastal kokku puutunud.

Kanepis poisike tüssas kaupmehi

Pühade eel läis Kanepis äridest ringi keegi poisike, kes nõudis paberossi „Orient". Saades paki pistis selle tasku, kuid raha otsides ütles, et kogemata on ta raha koju unustanud ja andis paberossi paki tagasi. Hiljem selgus, et poisi oli osawalt paki ära wahetanud ja kaupmees tagasi sai küll pealiskaudselt silmates sama paki, kuid siju oli takutükkidest koosnew. Niiwiisi tüssas poisike rea kaupmehi ja on ise senini leidmata.

Tartu politseikroonika

Sõid ja jõid, kuid ei maksnud

Ludmilla Nõmm süüdistab Helmut Kütti, Helmut Nõmmikut ja Karl Missikut ühises kelmuses. Need kolm meest on tema käest tellinud „Liiwimaa" restoranis wiina ja tõõke kokku 8,20 kr. wäärtuses. Peale wiina ja toidu äratarwitamist on nad aga põgenenud restoranist ja jätnud arwe tasumata.

Ludmilla Nõmm on tõstnud kaebuse ka Wiktor Trostensoni wastu, kes „Liiwimaa" restoranis sõõnud ja joonud 9 kr. eest, kuid arwet ei tasunud. Peale sõõmist ja joomist põgenes ta restoranist.

Wiis 101,5 kr. eest toakraami kaasa

Tartus Kastani tän. 58 elutsew Kristjan Priibe on tõstnud süüdistuse Alwiine Murdmaa wastu, et wiimane olewat tema korterist wiinud kaasa mitmesugust toakraami 101,5 krooni wäärtuses. Kraami wiimine on olnud augustikuul.

Töölisel murdus küljeluu

A.-ü. Metallitehas G. H. Lellepi juhatus teatas politseile õnnetusest wabrikus. Tööline Jakob-Eduard Pärand oli tehase ruumest tulles kukkunud trepil ja murdnud küljeluu.

Just talvel
isutab värskemaitseline
kurk,
mage soolast ja hapust.
Seda saate nüüd konserveeritult mida pakub ainult firma
R. NIGGOL NARVAS.
Saadaval äärides.

Kadrioru Administratiiwhoonele otsitakse sobiwat waipa

Kadrioru Administratiiwhoone koosolekutesaali seinale ettenähtud gobeläänwaiba kawandite saamiseks on kuulutatud wälja teistkordne wõistlus. Ülesseatud wõistlustingimustes on märgitud, et kawand tuleb walmistada waiba kohta, mille tegelikud mõõdud on: kõrgus 2,8 meetrit ja laius 4,0 meetrit. Esitada tulewad waiba üldkawand mõõdus 1:5 ehk 56×80 sentimeetrit ja 50×50 sentimeetri suurune wäljalõige kawandi iseloomulikust kohast mõõdus 1:1. Kawandid tulewad esitada hiljemalt 15. märtsiks 1939. a. kell 3 p. l. Kujutawa Kunsti Sihtkapitali Walitsusele, Tallinn, Wabaduse pl. 8 märgusõna all. Samast on wõimalik saada ka wajalikke andmeid. Auhindu on 3 ja summasid seks on 800 krooni. Esimeseks auhinnaks on 350 kr., kuna järgmised on 250 kr. ja 200 kr.

Auhindamise komisjoni kuuluwad riigisekretär K. Terras, haridusministri abi W. Päts, teedeministeeriumi ehitusosakonna dir. arh. J. Ostrat, R. e. „Ehitaja" abidirektor A. Kotli ja üks Kujutawa Kunsti Sihtkapitali Walitsuse esindaja.

Narwa ümbruskonna kalurite organisatsioonid ühendamisele

Neljapäewal wiibisid Narwa-Jõesuus kalanduse eriteadlane Kodres, Narwa rewident-metsaülem Parts, linnapea asetäitja Luts ja Narwa kalahautamise koja juhataja Eerik, kes selgitasid koha peal ühenduses uue kalapüügi seadusega esilekerkinud uenduslikke kawatusi. Nimelt on Narwa-Jõesuus praegu kaks kalurite ühingut ja kolmas samasugune organisatsioon on weel Narwa wallas. Seltside esindajatele tehti ettepanek liituda omawahel ühiseks organisatsiooniks, et edaspidi ei tarwitseks enam tükeldada püügikohti. Ka ei ole siis enam põhjust riigil anda wälja püügikohti enampakkumisel, ja kalurid saaksid weekogusid rentida madalama hinnaga. Kalurid awaldasid nõusolekut ühinemiseks.

Kõne all oli weel Narwa jõe suus kalapüügi kitsenduste suurendamine, et anda sel teel wõimalust ülemjooksu kaluritele suuremaks kalasaagiks.

Kokkupõrge „Lihaekspordi" wärawa juures

O.-ü. „Lihaekspordi" Tartu Eksporttapamajade wärawa juures põrkasid kokku sõiduautod T—31 ja B—172. Sõidukid said mõlemad weidi kannatada. Sõiduautot T—31 juhtis Pala wallas elutsew Toiwo Wilbre ja „Lihaekspordi" autot B-172 juhtis Kesk tän. nr. 52 elutsew Ewald Ojasoo.

Omastas toakraami

Darja Rebane on awaldanud politseile, et tema korterist, mis asub Tartus Kalmistu tän. 18—3 on omastanud August Alp mitmesugust kraami kogusummas 4,95 kr. wäärtuses. Nii on Alp wõtnud tema kirwe, kolm taldrekut, kaks teeklaasi, käterätiku ja tapipeitli.

Ülikool

Wanem-assistendi kohta waba

Rektori otsusega on kuulutatud wakantseks Tartu ülikooli majandusteaduskonna käitismajandusteaduse õppetooli juures asuwa seminari wanema-assistendi koht. Kohale kondideerijaid palutakse oma soowiawaldused dekaani nimele esitada hiljemalt 16. jaanuariks.

Soowiawaldusele tuleb juurde lisada tunnistused hariduse kohta, elulookirjeldus, senise tegewuse kirjeldus, teaduslikud tööd ja tööde käsikirjad.

Weel eksamitähtpäewi majandusteaduskonnas

Lisaks waremtoodud eksamitähtpäewadele on weel selgunud järgmised tähtpäewad jaanuaris: teoreetiline rahwamajandusteadus — 26. jaan., statistika — 26. jaan., rahwamajanduspoliitika — 18. jaan., majanduslike õpetuste ajalugu — 26. jaanuaril.

Loengud sõjalises õpetuses

Majandusteaduskonna 1. ja 2. kursuse üliõpilastele tulewad loengud sõjagaasiasjanduses ja üldsõjalistes ainetes igal teisipäewal kella 15—17. Loeb T. Buxhöwden. Loengud üldsõjalistes ainetes 3. ja 4. kursuse üliõpilastele toimuwad neljapäewiti kella 15—17. Neile loetakse ka sõjawäe majapidamist, mida loeb kol. Butmaker. Loenguid kuulawad ka naisüliõpilased.

Kaitseliidu orkestrijuhid täienduskursusele

Tulewal nädalal korraldatakse Tallinnas ühenädalane täienduskursus kaitseliidu orkestrite juhtidele ja nende abidele. Orkestrijuhtide kursust, mis algab 2. jaanuaril ja kestab 8. jaanuarini, juhatawad prof. A. Topman, prof. J. Waks ja helikunstnik F. Tammar. Peale nende annawad praktilisi tunde Tallinna koondise paremad orkestrandid. Täienduskursustest osawõtjaid on oodata 50—60.

Kaitseliidu orkestrijuhtide täienduskursuse ajal peetakse 6. jaan. Tallinnas puhkpillikooride üleriigilise esinduskogu koosolek, mille korraldajaks on Lauljate Liidu puhkpillide-muusika sektsioon.

Iga isa ja ema tellib oma pojale ja tütrele meie parema noorsooajakirja „LASTELEHE"

Leinateateid

„Tekla" Narwa osakonna ärijuht surn.

Kesknädala õhtul kell ½6 surn oma korteris Narwas a.-ü. „Tekla" Narwa osakonna ärijuht Jwan Mosharow, 80 a. wana. Ta töötas ärijuhina äris kuni surmapäewani.

Jwan Mosharow oli sündinud Wenemaal. Ärimehe ametit oli ta pidanud üle poole saja aasta. A.-ü. „Tekla" Narwa osakonna ärijuhiks määrati selle osakonna asutamisest peale.

Tartu kinod

Apollo. „Suur unelm" ja „Karu".
Laine: „Miki-hiire 10 a. sünnipäew" ja „Naised kaugetel randadel".
Central — „Nanon" ja „Wärwide wõlu merepõhjas".
Ateen: „Torm".

Öösolwe apteekides

Öösel wastu [illegible] on awatud järgmised apteegid: A. Imelk Tähe tn. 64, L. Gmelzisk, Wõidu tn. 5; E. Lezius, Raekoja tn. 69.

Pildikesi Wenest enne GPU puhastust

Spionaažhis ja riigiwastasuses kahtlustamine ajas elanikke ärewile. Iga ettewaatamatu sõna wõis teha „äraandjaks"

Hoolimata sõõgiainete wähesu sest rahwas rõõmustab ja pidutseb

Hiljuti sõitis Tartust läbi isik, kes elas wiimased aastad Leningradis ja siirdus nüüd elama L.-Euroopasse. Siin peatudes jutustas ta nii mõndagi huwitawat praegusaja Wenemaa elust, eriti Leningradis. Esmajoones huwitas meid GPU puhastamise küsimus, mis praegu päewakorral.

Sellele küsimusele wastas jutustaja, et Wenemaal inimesed tõesti kannatawad kõige rängamalt praeguse spionaažhisüsteemi all, milline on niiwõrd ulatuslik, et sageli ei wõi usaldada ei wenda ega sõpra, ei ühtegi inimest, kellega kokku puutud. Istud tuttawatega koos, paistawad kõik sõpradena, järgmine päew areteeritakse sind. Sind on kukutanud tähtsuseta sõnake, mis oli öeldud ilma tagamõtteta lihtsameelsuses, ent see on üle antud juba suurendatult ja on moonutatud kuritööks.

Uus wangla

Leningradis Liteini silla läheduses, seal, kus wanasti asus ringkonnakohus, mis revolutsiooni esimestel päewadel lõpetas leekides oma olemasolu ja mille kokkuwarisemise juures kuuldus ümbruses lainetawalt inimmassilt rõõmuhüüskeid, seal on nüüd tume hiigelkoloss, mitu korda suurem ja kõrgem kui oli wana hoone; raskena, suruwana tõuseb ta umbes kaheteistkümne-kordse müraka üles taewa poole ja äratab oma tumeda, raske wälimusega waatajas jubedat õudsusetunnet. Seal meetripaksuste müüride taga istuwad inimesed, kelle hulgast ainult wähesed kunagi näewad jälle päikesewalgust.

Süüa wõib wangidele järele tuua ja ka ettekirjutatud summa raha saawad nad harilikult kätte. Kõik see toimub muidugi läbi mitme instantsi. Pikk saba inimesi läikudes; pikkade tundide, sageli terwe päewa kaupa tuleb oodata oma järjekorda toodud asja üleandmiseks, ja kogu aeg seisawad inimesed ametnikkude walwe all, kes täidawad ka seal usinasti oma spinaažhikohustusi ja see juures lõõbiwad ning pilkawad ootajaid.

Jutustaja ise on pealtwaatajaks olnud järgmistel juhtumitel: Rase naine ootab pool päewa; ta tunneb ennast halwasti ja palub kiirustada asja; wastuseks on ropp pilge. Siis hakkawad walud, ta langeb põrandale, kus wähkreb suures piinas; wiimaks ilmub abi noore ämmaemanda isikus, kuid nii hilja, et jääb ainult wastu wõtta sündinud laps. Ema lapsega kantakse trepist alla, kuid uulitsal peab haige tükk maad jala minema, kuni wäljakutsutud haigeautoni, milline seisab eemal wangihoone ukses: publik uulitsal ei tohi mitte näha, et sellest hoonest wäljub haige ja et teda on wajalik transporteerida haigemajja.

Teine juhtum: Naine toob paari nädala jooksul oma wangistatud mehele sööki ja raha järele. Ühel päewal tahab ta jälle ametnikule raha üle anda, kuid see ei wõta wastu ja juhib häälega, milles kõlab mingi kaastundlik noot, teise kohta; ka sealt saadetakse ta edasi uude ruumi; korraga kuuldub käiku südantlõhestaw kiljatus, uks avaneb, wälja wangub naine ja langeb minestusse põrandale. Teda piirawad juuresolijad. Kui ta tuleb meelemõistusele ja katsub kõnelda, siis kõrwaldatakse ta ametnike poolt kiiresti ja karmilt. Niipalju kuulsid teda ümbritsewad inimesed, et ta küsimusele mehe järele oli ta saanud jämeda, külma wastuse: „Äraandja on maha lastud, raha wõid tagasi wõtta." Naine ei olegi teada saanud, mis põhjusel mees oli surma saadetud.

On teateid kindlaist allikaist, et kongid wangihoones on sageli niiwõrd ropus seisukorras, mille kirjeldamiseks ei jätku sõnu. Juhtub aga, et korraga luuakse teatud kord ja puhtus. Milleks? Ilmuwad külalised — wälismaalased, kellele õigeid olusid näidata ei sõbi. Kaotwad wõõrad — kaob ka puhtus ja kord; algab uuesti wõitlus täide, lutikate, kirjeldamatu mustuse, halwa õhu ja kõige selle wastu, mis rikub inimese terwist ja lühendab ta elu.

Teenijad spioonideks

Majateenijatele on juhtiwalt kohalt ettekirjutatud esimeseks ülesandeks tähelepanuga jälgida oma leiwawanemate elu ja üle anda iga kahtlasena näiw sõna. On pererahwal küülalised, wõib juhtuda, et ka teenija tuleb ja istub seltskonda, kuulab juttu pealt ja wõtab sellest osa, ilma et keegi julgeks talle wähematki märkust teha. Üldiselt katsutakse läbi ajada ilma teenijata: wõetakse tunnitöölisi ja töötatakse ise nii palju kui suudetakse.

Sööt ja ülalpidamine

Peale spionaažhikartust rõhub rahwast ka raske majanduslik külg. Keskmine ametniku kuupalk on umbes 300 rubla, kusjuures 1 kg 2. sorti liha maksab 5 rbl., nael wõid 22 rbl., paar kingi 250 rbl. jne. Igal pool toiduainete kauplustes, millised on awatud keskööni, müüakse walmistatud sööke lihast, kalast, aedwiljast j. m. Seal on wõimalus osta kõige wäiksemaid portsjone, millised siis kodus, soojendatud kujul, moodustawad lõuna- wõi õhtusöögi. Üldiselt katsutakse wõimalikult wähem kaotada aega toidu walmistamiseks. Inimesed, mehed ja naised, on niiwõrd koormatud tööga, et sageli, tulles teenistusest, süüakse seistes kaasatootud lõuna ja rutatakse edasi eratöösse. Niiwiisi kestab tööpäew tawaliselt oma 12 tundi ja rohkem.

Sünni- ja nimepäewi pühitsetakse ikkagi weel wõimalikult suuremal wiisil. Suured pirukad, suitsusiiad ja teised maiusasjad ilustawad säärastel juhtudel ka nüüd weel lauda, kuid järgmistel nädalatel ei saa siis kõhu nõudmistele enam suurt rõhku panna.

Riigiametikohtades töötatakse sageli üle 8 tunni, kuid eramaks ületundide eest jääb harilikult ära: truu wõitleja kommunistliku reežiimi eest peab walmis olema ka oma jõudu ning aega ohwerdama selle heaks.

(Järgneb)

RINGI ÜMBER KODUMAA

Tartumaalt

Maarja ühispiimatalitus sai uue wõimasina. Maarja-Magdaleena piimaühing sai kätte ühispiimatalitusele tellitud uue wõimasina, mis läks maksma üle 7000 krooni. Uus wõimasin on 3200-liitrilise mahutawusega. Et wõimasinat kohale paigutada, selleks tuleb piimatalituse hoonete juures teostada wäiksemaid ümberehitusi, mis nõuawad kulusid ligikaudu 450 krooni. Praegune wõimasin mahutas 1800 liitrit, kuid see ei suutnud enam nõudmisi rahuldada, kuna piima toomine ühispiimatalitusse on aasta-aastalt suurenenud. Piima on käesolewal aastal toodud piimatalitusse 2.040.000 liitrit, kuna möödunud aastal toodi piima ainult 1.785.000 liitrit. Piima toomine ühispiimatalitusse on aasta-aastalt suurenenud, kuna möödunud kriisiaastatel toodi ainult 1.200.000 liitrit. Praegu on piimaühingul üle 850 liikme, kes kõik oma piima ühismeiereisse toowad. Käesolewast tegewusaastast wäärib eriti eriletõstmist asjaolu, et ühismeierei poolt walmistatud wõi on läinud 100-protsendiliselt esimesse sorti, mis on kaasa aidanud wõi eest kõige kõrgema hinna saamiseks.

Nowembris ametisse astunud ajutine juhatus on oma ülesandeid õige tõsiselt wõtnud ja kõrwaldanud wäärnähteid, mis tekitajid ühingu liikmeskonnas nurinat ja pahameelt.

Wiljandimaalt

Mootorpritsi Adawere tuletõrjele. Adawere walla wabatahtlik tuletõrje ühing on juba pikemat aega kogunud raha mootorpritsi ostmiseks. Nüüd on juba jõutud niikaugele, et 1000 kr. on hangitud toetust riigilt, 500 kr. saadakse tuletõrje liidult protsendita laenu, kuna 500 kr. on ise kokku pandud. Praegu puudub weel 300 kr. Ja ka seegi summa loodetakse saada kohalikult walla kindlustuskassalt laenuks. Mootorpritsi, mis ostetakse jaanuarikuus, läheb maksma 2800 kr.

Pärnumaalt

Suigu tahab keskjaama. Suigu wallawolikogu wiimasel koosolekul otsustati esitada Pärnumaa telegraafi-telefoniwõrgu ülema eest palwega, et Suigu wallamajja ajutataks telefonikeskjaam. Wald on nõus andma omalt poolt selleks otstarbeks ruumid tasuta, samuti kütte ja walgustuse. Kui palwele tullakse wastu, saab Suigu telefonilise otseühenduse läbi Lepplaane ajunduse.

Nuias awatakse lasteaed. Haridusministeeriumi poolt on antud Nuia naiseltsile luba eralasteaia awamiseks Nuia alewikus. See alustab tegewust jaanuari esimesel poolel.

Mõisaküla määrati isikumaksu. Mõisaküla linnawolikogu wiimasel koosolekul tulid kindlaksmääramisele 1939/40. eelarweaasta kogukonnamaksu normid. Linnawalitsuse ettepanekul otsustati tulewal aastal „pearaha" wõtta 3—15 krooni, kusjuures maksnike liike on terwelt tosin. Ühtlasi otsustati kogukonnamaksu 10 prots. wõrra wähendada ijikuil, kelle ülalpidamisel lapsed alla 18 aasta wõi töötõimetu üle 60 a. Samal koosolekul wõeti wastu linna 1938/39. aasta lisaeelarwe nr. 3, mis kulude-tuludega tasakaalus kr. 940.

Walla „matusteks" 120 krooni. Seoses waldade reformi teostamise tähtaja lähenemisega — 1. apr. 1939. a. — on mõnedes waldades wallaisad asunud juba mõtlema sellele, kuidas „kadunut", s. o. liikideerimisele määratud walda „wäärikalt" ära saata. Nii tegi näiteks Jäärja wallawolikogu otsuseks, et walla „matusteks" korraldatakse kooswiibimine wolikogule, wallawalitsusele ja wallateenijatele. Selle kulude katteks määrati 120 krooni.

Läbi kodumaa linnade

Otepääst

Otepäälastele korraldati jõulupuu. Otepää linnawalitsuse korraldusel püüstitati linnawalitsuse hoone ette turuplatsile jõululaupäewal kuusk, mis ehiti paljude mitmewärwiliste elektritulede-ga. Seega said otepäälased esimese säärase jõulupuu osalisteks, misjuures meeldis eriti poissmeestele. Jõulupuu oli walgustatud jõululaupäewal, esimese ja teise püha õhtul. Kuusk walgustatakse ka wana aasta õhtul.

Tõrwast

Omnibusesõidud Harwemaks. Alates 29. detsembrist jääb Walga-Tõrwa omnibusliinil ära teistkordne ühendusepidamine äripäewiti. Uue sõiduplaani järele wäljub hommikune buss Taageperast kell 5.30 ja Tõrwast kell 6.30, kuna tagasisõit Walgast toimub kell 15. Taageperra sõidab aga buss edasi alles kell 18.15, oodates enne ära Wiljandi ja Tartu busside saabumise.

Kõhnast operetist fiiski kena tulu. 2. jõulupühal tuletõrjeühingu poolt Tõrwa rahwamajas lawale toodud operett „Armastus on noortele", mis enesest jättis warempakututega wõrreldes nigela mulje, küll mitte mängult — on näidanud kassat üle 400 kr.

Pärnust

Toetust kaubanduskeskkoolile. Haridusministeeriumi kutseõppeosakonna poolt on määratud 150 krooni toetuseks Pärnu kaubanduskeskkoolile kooli 25 a. juubeli puhul wäljaantud albumi kirjastamise kulude katteks. Nimetatud toetuse arwel saadab kool oma juubelialbumi igale Pärnu maa- ja linnakoolile.

Tapalt

Jõulupuud jätkuwad ka uuel aastal. Juba enne jõuluid alanud ühingute ja ajutuste awalikkude jõulupuude sarjas toimuwad weel liikmete perekondadele omawahelised jõulupuud 31. detsembril Tuletõrje ühingul ja 8. jaan. Tapa Tarwitajate ühingul.

ÜEMÜ Tapa osakond korraldab uue-aasta wastuwõtu. Kui jõulupühad Tapal mööduvad sel aastal harukordses waikuses, siis tahetakse seewastu aga pikemate eeltööde tulemusena ÜEMÜ Tapa osakonna korraldusel suurema brawuuriga wastu wõtta aastat 1939, mispuhul aastawahetusel toimub nim. seltsi organiseerimisel mitmesuguste lõbustustega õhtu-hommik.

Pühadeaegne sissemurdmine Tapal. Jõululaupäewal waraastati sissemurdmise teel Tapal Kesk tn. 6 elutsewalt Herbert Kääri'lt lauasahtlist 70 kr. raha, kaks täidetud weksliplanketti ja panga jooksva arwe raamat. Wargus toimus ajal, mil korteriperemees wiibis külalistega teises toas jõulupuu juures ega kuulnud ka lähtlast kobinat kõrwaltoas. Wargus awastati alles järgmisel hommikul. Selgus, et uks oli awatud walewõtmega.

Rakwere wabastamise 20. aastapäewa pühitsemine suure pidulikkusega

12. jaanuaril möödub 20 aastat Rakwere wabastamisest enamliku terrori alt. Seda tähtpäewa tahetakse tähistada erilise pidulikkusega, milleks praegu on ettewalmistused käimas. Aastapäewa pidustused algawad juba 11. jaanuaril. 12. jaanuari hommikul ärratatakse linnaelanikud kahuripaukudega, kirikutes peetakse mälestusjumalateenistusi, koolides ja seltsides aktusi. Õhtul korraldatakse tõrwikrongkäik Pakermo metsa, kus peetakse mälestusjumalateenistus.

Narwa piiskopkonna waimulike kongress

Kõne all kiriku sisemised asjad ja noorte kaswatuswiisid

Kesknädala õhtul, 28. dets., algas Narwas Narwa wene piiskopkonna waimulike kongress, millest wõtawad osa kõik Narwa piiskopkonna waimulikud, kes elawad Narwas ja wäljaspool Narwat. Enne kongressi algust peeti wene peakirikus pidulik jumalateenistus piiskop Paaweli osawõtul. Jumalateenistusele järgnes kiriku majas kongress piiskop Paaweli juhatusel. Kõne all seisawad kiriku sisemised asjad ja noorte kaswatamise küsimused. Kongressi puhul oli meie lehe esindajal juttuajamine piiskop Paaweliga, kes tähendas, et kongressil tahetakse ühtlustada waimulike talituswiise kirikutes ja et noorte hingedesse kiriku kaudu istutataks armastustuld.

Autasu Wenewere konstaablile

Konstaabli neljakuine poeg, kes pommiplahwatusel sai põrutada, on endiselt haige

Politseitalituse direktori wiimase käskkirjaga määras politseitalituse direktor 100 krooni rahalist autasu Wiru-Järwa prefektuuris teenimud senisele Wenewere rajooni konstaablile Friedrich Rägole. Autasu määrati konstaabli energilise tegewuse eest ametikohuste täitmisel ja süütegude selgitamisel. Fr. Rägo on teatawasti sama konstaabel, kelle wastu hiljuti Weneweres toime pandi pommiatentaat.

Sama käskkirjaga määratakse Wenewere rajooni uueks konstaabliks senine Wihula rajooni konstaabel Jakob Puustusmaa ja senine Wenewere rajooni konstaabel Friedrich Rägo Järwamaale Wahastu rajooni konstaabli teenistuskohale. Senine Wahastu rajooni konstaabel J. Samet arwatakse manaduspensionile. Wihula rajooni uueks konstaabliks läheb seni Tallinnas teenimud wõrdnik Theodor Raks, kes lõpetas politseikooli kõrgema klassi.

Wenewere pommiatentaadil raskesti põrutada saanud neljakuine konstaabel Rägu poeg Eero on endiselt haiglane. Arwatakse, et niipea ei ole wõimalik selgusele jõuda, kas ta on saanud kestwaid wigastusi wõi kannatab ta ajutise haigusnähte all. Kardetakse aga, et lapse kõrwad said plahwatuse juures raskemakujulise wigastuse.

Tõeline wõitlus
TASKURAAMATUID
saadaval
„POSTIMEHE" raamatukauplustes
Tartu, Suurturg nr. 16.

Saaremaa kalurid Wiru rannikul teenisid hästi

Tulewad kewadel tagasi kalu püüdma

Wiru rannikul, peamiselt Letispea ümbruses, kogu sügise kalapüügil wiibinud Saaremaa ja Läänemaa kalurid lahkusid pühade eel, sõites talwekuudeks koju. Eelolewal kewadel lubasid mehed sille wärkatult kohal olla ja endistes püügirajoonides kalapüüki jätkata. Nagu Wiru ranniku kalurid wõisid tähele panna, oli Saare ja Lääne kaluritel sissetulek wõrreldes kohalike kaluritega wäga hea. Nad teenisid eriti kilupüügiga hästi. Saaremaa ja Läänemaa kalurid olid Wiru rannikul kalastamas esimest korda.

Mehed olid wälja sõitnud 2 mootorpaadiga ja neil oli kaasas ka oma weoauto, millega kalad otse peale püüki toimetati edasi müügikohtadesse. Elukutselised kalurid oskasid enestele wälja walida ka paremaid püügikohti, ergutades sellega ka kohalikke põllumehi-kalureid suuremale püügile. Wiru kalurid nüüd ise ütlewad, et saarlas. ja läänlased näitasid neile, kuidas tuleb kalapüüki teostada.

Kirjandus

Noored autorid end tutvustamas

„Looduse" romaanivõistluse tulemusi

Käesoleva kirjandushooaja varasemate uudiste hulgas loomulikult pälvivad lugejaskonna erilist tähelepanu „Looduse" romaanivõistluse tulemused. Seda sellest hoolimata, et seoses nende võistlustega — nagu üldse paljude seda laadi võistlustega — on üle elatud küllaltki raskeid pettumusi. Üsna tihti on selgunud, et võistluse populariseerivas õhkkonnas erakordsuse sära saanud teosed ja autorid ei ole täitnud nende suhtes hellitatud lootusi, osutudes kaugemast perspektiivist vaadatuna ainult petlikult helkivaiks ühepäevaliblikaiks. Kaalukate teoste kõrval on saanud isegi žürii kõrgeima tunnustuse osaliseks sageli ka sellised teosed, milliste autorid ei sel korral ega ka oma kirjandusliku tegevuse hilisemail arenguastmeil pole erapooletu vaatleja ees suutnud õigustada enda ettenihutamist.

Neist pettumusist on võrsunud rida etteheiteid, mida nii mõnelgi puhul on väljendatud ka avalikkuse ees. Ja mõned võistluste arvustajad on kaotanud koguni igasuguse usalduse selliste üürituste vastu, väites, et seni, kuni romaanivõistlusist ei võta osa vanemad tunnustatud kirjanikud, ei saa võistluste tase olla kunagi arvessetulevalt kõrge.

Aga tegelikult on „Looduse" romaanivõistlusil olnudki suurel määral erilist võluvust just seepärast, et nendest osa võtavad kas ainult vähe tuntud või hoopis tundmatud noored.

Meie kirjanikkudest teatavasti väga suur osa peab töötama tingimusis, mida ei saa nimetada kaugeltki mitte soodsaiks. Paar aastat tagasi oli ühel meie kirjanikkudest — nagu sellest mäletatavasti tehti juttu avalikkuseski — aasta töökavas tervenisti 8 eri raamatut.

Säärase tööhulga juures ei pruugi töö tase olal just alati madal, kuid mis sel puhul paratamatult tuleb ilmsiks, on see, et autoril äärmiselt vähe on öelda uut.

Seevastu romaanivõistlused, kui nad alati ei ole püsinudki eriti kõrgel tasemel, on ometi iga kord esitanud uusi värskeid nägusid uue ainestiku, uue mõtte- ning käsitlusviisiga.

Romaanivõistluste väikesed uudsusensatsioonid — kirjandusliku elevuse tekitamises on need igatahes väärtused, mida mitte ei tohiks kergel käel välja lüllitada arvestusest.

Veel suurema tähenduse omandab noorte katsetajate võistlus aga siis, kui see värskete nägude esitamise kõrval ometi suudab esile kergitada ka kunstiväärtusi, mis tõusevad kõrgemale keskpärasusest. Ja tänavu näibki rõõmustaval kombel lugu olevat just selline.

Neljast laureaadi lisandiga varustatud autorinimest ei ole Karl Ristikivi oma mitte täiesti tundmatu sellele, kes lähemalt on jälginud meie kirjanduse kõrvalisemaid harusid, kuid vaevalt keegi julges siduda sellega, mida ta teadis sellest nimest, suuremaid lootusi. Ja nõnda on see esimese auhinna osaliseks sanaud autor sisuliselt ikkagi lähemalt hoopis tundmatu, alles siine kogu oma sisima olemusega lugeja ees.

Karl Ristikivi võistlusel esikohale nihutatud romaan Tuli ja raud ei ole rakendatud mitte just väikeste ega kergete ülesannete lahendamiseks. Umbes nõlsama ulatuslikku läbilõiget, millist taotleb anda Tammsaare Tões ja õiguses viie mahuka köitega, püüab pakkuda Ristikivi ühesainsas, kuigi selle-eest nii tüsedas, et see tublisti ületab meie viimase aja üheköiteliste romaanide keskmise välise ulatuse.

Nagu Tammsaare nii algab ka Ristikivi oma läbilõiget maaoludest möödunud sajandi viimasel veerandil. Ja nagu vanem kirjanik ees, nii jälgib nooremgi tema järel ühe jõulise maanoormehe katseid kinnitada oma kanda mullale meie ärkamisaegseis oludes. Aga kui Vargamäe Andresel raskusist hoolimata lõpuks ometi õnnestub juuri ajada Vargamäe kehva pinnasesse, ei saa Ristikivi kangelane Jüri Säävel selles suhtes tee otsalegi. Ent ta ongi pärit hoopis teissuguseist olutingimusist kui Vargamäe Andres. Kui Andresel sel ajal, millal ta võitlust algas Vargamäel, oli ikkagi oma maalapp jalge all — olgugi et viletsa —, pidi Jüri Säävel oma igatsuste teostamisele asuma puupalja sulaspoisina. Ja sellest sõltuvalt läheb ka kumbki autor iserada.

Vargamäelt jõuab otsaga linna alles teine generatsioon, Jüri Säävel peab selle teekonna ette võtma juba ise, pärast seda, kui ta maal katsetades pole pääsenud mitte mingisuguste mainimisväärt tulemusteni. Aga mis on linn ja millist mõju avaldab ta sinna sattunud inimesele, selle suhtes ongi kummalgi autoril hoopis erinevad vaatekohad.

Omal ajal, kui ilmus Tõe ja õiguse esimene osa, väitis Tammsaare sel puhul üleskerkinud poleemikas, et ilmekaks ning kogu ehitust tõhusalt püsti hoidvaks romaanikujuks

Kõikteadew selgeltnägija

„Mida keedad sa täna lõunaks, Fatima? See on otse kuulmatu, et sa kunagi mulle ei ütle, mis lõunalauale head tuleb!"

võivat olla ainult maamees ehk „mats", mitte aga linnaelanik ehk „vurle". Ainult matsil olevat traditsioone, ainult temal olevat oma kindel ilme ja olemus, ainult temale saavat midagi ehitada. Vurle seevastu olevat tsivilisatsioonist mürgistatuna kaotanud täiesti iseenda linna ristlevais mõjudes, ja olevat midagi ebamäärast ja ebakindlat, ta olevat täna see ja homme teine.

Selles poleemikas väljendatud seisukohtadega on Tammsaare omaks tunnistanud väite, mille järgi inimese olemus oluliselt on mõjustatav ümbrusest, milles ta elab.

Seda tõekspidamist, mis meie realistlikus kirjanduses juba mitukümmend aastat on olnud õieti endastmõistetavuseks, poleks tarvis siinkohal veel kord meelde tuletada, kui Ristikivi ei asuks risti vastupidisele seisukohale. Ta nimelt ei näi omistavat miljööle mingit erilist tähendust. Tema tegelased ei ole selleks, mis nad on, mitte hakanud ega saanud välistel mõjudel, vaid nad on selleks loodud. Bioloogiast mõjustatud naturalistide kombel rõhutab Ristikivi külgesündinud omadusi, pärivuslikke, mitte kasvatuslikke momente.

Sellest järeldub, et on lõpuks täiesti üksköik, mis ja missuguseis tingimusis elab inimene, üheks ja seksamaks jääb ta ikka. Ja nõnda ei osutugi see Jüri Sääveli siseelu kujunemisel kuigi tähtsaks, et ta maatöölisest saab linnatööliseks. Kogu eluaeg teda jälgiv kinnismõte omast maalapist jääbki teostamata, kuid inimesena oleks ta vaevalt kuidagi teissugune, kui ta saakski taluperemeheks.

Väliste tingimuste poolest liigub Jüri Säävel teissuguseis olusuhteis kui Vargamäe Andres, kuid sisuliselt ei erine ta viimasest kuigi palju. Vargamäe Andresel on ebajumal, millele ta ohverdab kõik — iseenda, oma naise ja lapsed —, see on ta talu. Jüri Sääveliigi on säärane ebajumal — see on ta töö. Jüri Säävelit võidakse ekspluateerida, ta ei või kunagi saada täit ainelist ega moraalset tasu selle eest, mida ta on teinud, ta töötulemusi võivad ikka maitsta teised rohkem kui ta ise — kuid ometi ei saa keegi talle ette heita, nagu poleks ta nii palju teinud ja nii hästi teinud, kui ta vähegi suutis.

Jüri Sääveli usulised elamused paistavad olevat üsna nõrgad ja ähmased, maisi ülemusi, olgu need kaugemad või lähedasemad, ta ei kummarda, üksikisiku kohustustest ühiskonna vastu ei näi tal olevat mingit selgemat kujutlust. Teda ei sunni tagant mitte mingi taevane ega maapealne väline võim, tal on üksainus mõõdupuu — ta enda parem sisim olemus.

Nõnda on Jüri Säävelil sama kindel pide elus kui Vargamäe Andreselgi, millele toetudes ta julgesti võib elust läbi sammuda. Kuid näib, et see on tal veel kindlamgi kui Vargamäe Eespere peremehel. Andrese ebajumala isu ei saa kunagi täis, Andres peab oma eluaegsest rühmamisest hoolimata paljugi alles poolikuna maha jätma. Jüri Säävel võib endaga rahul olla, kui ta parima sisetunde järgi on teinud seda, mida lõpule jõudev päev temalt on nõudnud. Leplikult sureb ka Vargamäe Andres, aga veel suurema sisetunde tasakaaluga võib oma elutee lõpetada Jüri Säävel.

Kui ta seitsmekümne-aastasena on oma elu lõpul, on ta kõik öelnud, mis tal on olnud öelda. Ta ei ole kellelegi võlgu, tal ei ole midagi andeks paluda ega andeks anda. Ta on ni kindel oma õiguses, et ta ei karda hauatagustki elu, kui tal ometi tuleks tegemist teha sellegagi.

Jüri Sääveli pikk elu ulatus lõpuga riikliku iseseisvuse teise aastakümnesse. Ta ei näinud mitte ainult vaheldusrohkeid poliitilisi jms. sündmusi, ta kasvatas — nii nagu ta oskas — üles kaks poega ja pojapoja, ta võis näha isegi pojapojapoja esimesi samme. Sellest kõigest oli Jüri Säävelile rohkem muret kui rõõmu — kuid ta lepib sellegagi.

Temagi sisim tunne ütleb talle, et inimesed ometigi ei hakka selleks, mis nad on, vaid nad on selleks loodud. Kas saab siis kedagi hukka mõista, kui ta vahel talitab nõnda, nagu see meile ei meeldi.

Inimese kaasasündinud omaduste tähtsustamises seisab Karl Ristikivi suurim omapärasus meie tänapäeva miljöömõjude jälgijate kõrval. Ometi ei ole ta oma vaatekohta arendanud alati viimaste konsekventsideni ega alati ka küllaldase selguseni. Jüri Sääveli poja Hermani püsimatus ja karakteripuudus on järjekindlalt läbi viidud tugevaist teises suunas mõjuvaist kasvatuslikest tegureist hoolimata, aga kui Herman Säävel ei saanud „rätsepaks" mitte mõnesuguste miljöötegurite mõjul, siis teiselt poolt pole ka usutav, et ta „rätsepaks" võis sündida tugeva isa ja sama tugeva ema lapsena. Või siis tuleb tunnustada niisugust problemaatilist asja, et sündides ei omandata olemuslikke jooni mitte ainult vanematelt veresidemete kaudu, vaid ka väljastpoolt? Ja et Herman ei pärinud ei isa ega ema omadusi, vaid kolmanda isiku omi, kes emasse kunagi oli jätnud sügava mulje? Herman Sääveli iseloom on küll imekspandavalt lähedane Heinrich Reebergi, ema kunagise armastatu omale, kuid mingit põhjuslikku sidet ses mõttes ei ole siiski mitte suudetud usutavaks teha.

Tammsaare Tõe ja õiguses võrrelda inimhinge sügavuste nägemiseni ei küüni Tuli ja raud küll mitte kuski, kuid hädavajalikkude psühholoogiliste nähtustega saab Ristikivi hakkama ülesütlematu oskusega. Ääretult suure materjali kokkusurumine võrdlemisi kitsaisse raamidesse muidugi ei võimaldanudki üksikuid nähtusi nii detailselt lahti harutada, nagu see on võimalik Tammsaarel. Igatahes on materjali kokkuvõtmisega olnud autoril raskusi nähtavasti juba neiigi küllalt ja lõpuosas ta polegi enam suutnud neid kõ. ületada: seal tuleb leppida katkendlikkusega ja kahetseda mõnegi vajaliku lisaselgituse puudumist.

Artistlikult värvikas ei ole „Tuli ja raud" mitte, aga lihtsus ja tagasihoidlikkus ongi vahest need selle raamatu omadused, mis sunnivad lugejat usalduse ja poolehoiuga vastu minema autorile.

Oskar Urgart.

Ükski nutikam tüdruk ja poiss ei saa ilma „Lasteleheta" läbi

Põllumajandus

Seatõuge peab parandama

Lõuna-Eestis tuleb hakata rohkem kartuleid kaswatama, et saada sigadele kohast jõusööta

Siga on praegu põllumehe tähtsam päewaküsimus, sest enne jõulu on olnud alati suurim müügihooaeg. Eriti tänawu see müük on tõusnud kõrgemale, kui warem kunagi. Enne pühadenädalat olid rekordarwud eksporttapamajadesse kokkutulewaist sigadest. Muidugi läks sealt osa ka siseturule, rohkem kui see waheset soowitaw oli, sest siseturu hinnad on tugew. langenud. Millest on tingitud see suur tõus meie seakaswatuses?

Seakaswatus on meie talus olnud suurelt osalt eriti just turustatawas osas tasuwuse küsimus. Praegused sealiha hinnad on olnud põllumehele wastu wõetawad ja mis kõige tähtsam — nad on olnud püsiwad ligi kaks aastat. Sellega põllumehel on olnud wõimalus korraldada seakaswatust pidewamalt ja arwestada ka ette.

Alati on huwitanud põllumehi, kuidas olukord tulewaks aastaks sel alal peaks kujunema?

Tulewa aasta kohta on kindel, et meil kokkutoodawate sigade turustamisega raskusi pole karta. Ka siis kui sigade arw weelgi peaks tõusma, wõime nad wälja wedada. Hindade kohta wõib samuti ütelda, et pole näha praegu, et need wõiksid langeda alla tasuwuse piiri. Sellepärast wõib julgelt iga põllumees sigade arwu suurendada, kellel selleks söötasid ja wõimalusi. Seda tulebki soowitada teha, et tõsta meie talude läbikäike, mida saab teha sigade kaudu paremini, kui ühegi teise põllumajandusala kaudu.

Mida teha Tartumaal wõi üldse Lõuna-Eestis seakaswatuse weelgi tasuwamaks muutmiseks ja sigade arwu tõstmiseks? Seakaswatuse tasuwus oleneb esijoones odawast söödast. Kõige odawam tuleb sigade nuumamine rohke kartuli söötmisel. Lõuna-Eestis on olnud kartulit alati wähe ja sigu on söödetud peamiselt wiljaga.

Peab just rohkem kartulit kaswatama sigadele. Tartulit sigadele peab jätkuma ka sutweks. Seakaswatuse edu oleneb seega suuresti sellest, kuidas suudab laieneda kartuli pindala.

Halwaks nähteks on see, et meil just enne jõulu mõne nädala peale langeb suurem sigade müük. See toob raskusi turustamisega ja selle tagajärjel läheb ka palju sigu siseturgu, mistõttu siseturul hinnad langewad. Sellepärast on tähtis, et just suwekuudel ka nuumataks ja müüdaks rohkem sigu.

Mida tuleb põllumehel praegu silmas pidada eksportsigade kaswatamisel ja müügil? Tuleb kaswatada ja müüa ainult esimese sordi sigu, nii peekonisigu kui ka raswasigu. Wale on arwamine, et eksportraswaseaks kõlbab igasugune siga, peaasi, et olgu suur ja paks.

Missugune on see õige raswasiga? See on noorelt nuumatud 7—10 kuu wanune 120—160 kg elusraskune, hästi nuumatud ja pindlatõutüübiline siga. Eksportraswaseaks ei kõlba kunagi wanemad juba poeginud emised, hilja lõigatud kuldid, ka halbade jalgadega ning lahjad sead. Selleks ei ole wastuwõetawad ka jämedakondised ja metsikud tüübid.

Praegu on Tartus eksporttapamaja piirkonnast kokkutulewate sigade hulgas palju halwatüübilisi ekspordiks kõlbmatuid sigu. Sellepärast on siin seatõu parand. alal palju teha.

Mis on kõige tähtsam seatõu parandusel? Esmajooneline tähtsus on headel tõukultidel, millised peawad kättesaadawad olema kõigile põllumeestele. Kogu maa peab olema kaetud korralik kuldijaamade wõrguga. Halwatüübilised segawerelised kuldid, kes on suuremad süüdlased meie eksportkauba rikkumisel, peawad kaduma.

Et heade kultide lewikut hõlbustada, antakse tõukuldijaamade asutamiseks Põllutöökoja ja Üh. „Eesti Lihaekspordi" poolt toetust. Ka on meie sigade sugulawades külluses head sugumaterjali, mis sageli ostjate puudusel on läinud müügiks tapamajadesse, milline asi pole sugugi õige.

Agr. E. Reissar,
Tartumaa seakaswatuse konsulent.

Tulus heinaseemne kasvatamisviis uudisheinamaal

Hektaar annab 1000 kr. eest saaki

Kõik tunnewad Jõgewa Sordikaswandust, mille üldjuhiks on M. Pill, ent sealsamas Jõgewa mõisas on weel teine suurettewõte, mis teotseb sortide paljundamisega ning seemnekaswatusega. Too majapidamine on E. Seemnewilja ühisuse Jõgewa mõis, kus on walitsejaks K. Wester.

See Jõgewa mõis oma pindalalt on õige laialdane — 457 ha, millest põldu on 274 ha. Põllust wõtab oma alla suure osa heinaseemnekaswatus, mida on umbes 50 ha, sellest päris aruheina 10 ha, timutit 7,5 ha, punast aruheina 7,5 ha, keraheina 6,6 ha ja hilisnurmikut 6,0 ha. Teisi heinaseemneid on wähem. Peale selle kaswatatakse weel juurwiljaseemneid 4—5 ha ning terawiljaseemneid müügiks.

Kõik kaswatatawad seemnepõllud on alalise kontrolli all, et seemne kaudu ei lewineks haigusi ega wõõraid kultuure. Arwestades meie taludes weel wähe lewinud heinaseemne kui ka teiste seemnete kaswatust, on Jõgewa mõisal täita laaluw osa Esti põllumajanduse edendamisel.

Jõgewa mõisas polnudki 5 aastat tagasi kultuurheinamaad ega karjamaad. Wiimase 4—5 aasta jooksul on teostatud sel alal hiiglatöö. On haritud üles ligi 90 ha uudismaad ning sellest wiidud üle 60 ha kultuur-rohumaa alla. Arwestades, et see töö on hariliku töö kõrwal teostatud ilma lisatööjõudu tarwitamata, siis peab küll tunnistama, et Jõgewa mõisas on Eestis suurim uudismaaharija. Selle suure töö eest on saadud ka wastaw preemia 1476 krooni.

Uudismaaharimine on wiinud walitseja obawale ja kergele heinaseemnekaswatuse ideele, mida ka meie wäiketaludes wõib eduga kasutada. Nimelt külwati 1937. a. kewadel ja suwel kündud ja tasandatud uudismaale sügisel kattewiljata ühte liiki heinaseeme — 3,3 ha päris aruheina ja 3,3 ha keraheina. 1938. a. lasti külwatud heinapõllud, mis olid ilma igasuguse umbrohuta, walmida seemneks. Seemet saadi päris aruheinal ligi 700 kg ha-lt, mis on raha peale ümberarwatult umbes 1000 krooni. Keraheina saadi hilise külwi tõttu wähem. Ka läesolewal aastal külwati sel teel 2,5 ha päris aruheina.

Sel wiisil loobab walitseja saada uudismaalt saaki 2—3 aastat, mille järele külwatakse sisse täiendawalt rootsi ristikut ning edaspidine kasutamine on juba niiduna.

Eduka uudismaaharimise tõttu, kus on paranenud karja suwine ja talwine toitmine, on tõusnud ka karja toodang. Kui see oli 1932./33. kontrollaastal ainult 2206 kg piima ja 77,5 kg wõiraswa, siis oli see 1937./38. kontrollaastal 3514 kg piima ja 128,1 kg wõiraswa.

Kõik selle tagajärjerikkalt tehtawa töö tagajärg ei ole oma mõju jätnud awaldamata ka ümbruskonnale.

S. W.

Rootsi wärwi retsepte

Katuse- ja tumedaid seinawärwe walmistatakse järgmiselt:

12 liitri wee hulka segada 2 kg rukkijahu, mis tuleb hästi kloppida, et jahu jääks tükkideks; sellejärel tuleb segu keeta 1 tund. Peale keetmist segule lisandada 0,8 kg rauawitriooli, 0,5 kg keedusoola, 2 kg wärwimulda (katuse jaoks on soowitaw wõtta punast, heledat) ja wärnitsat.

Seinawärwile lisada juurde 0,5 kg ja katusewärwile 1,5 kg wärnitsi. Segu hästi segada ja weel keeta pool tundi, mille järele wärw on walmis. Selle seguga saab katta 50 ruutmeetrit seinapinda ja 30 ruutmeetrit katust.

Katuse wärw: 30 l wett, 5 kg puutõrwa, 1½ kg rauawitriooli, 5 kg rukkijahu segatakse segi ja keedetakse 15 min. Segatakse 6 kg wärwimulda hulka ja keedetakse 1,5 tundi. Wärwitakse soojalt wõi enne wärwimist tuleb wärw soojendada. Selle seguga saab katta 120 ruutmeetrit seina- wõi 70 ruutmeetrit katusepinda.

Heledaid seinawärwe tuleb walmistada järgmiselt (täesolewa retsepti järgi wõib walmistada ka katusewärwe ja tumedaid seinawärwe, kuid see wärw läheb kallimaks eelmisest):

18 liitri wee hulka segada 4 kg rukkijahu, hästi läbi kloppida, et jahu tükki ei jääks, ja siis segu keeta 2 tundi. Selle järele lasta segu jahtuda ja siis lisandada teises nõus wees sulatatud 3 kg maarjajääd ja 2 kg keedusoola. Lõpuks tuleb lisada weel 4 kg wärwimulda ja wärnitsat. Seinawärwile 1,5 kg ja katusewärwile 3 kg. Eektoodud retsepti järgi walmistatud wärwihulgaga saab katta 60 ruutmeetrit seinapinda ja 40 ruutmeetrit katusepinda.

Walge rootsi wärwi saamiseks tuleb walmistada wärw wiimase retsepti järgi ja lisada wärwipulbrina sellele litopooni (s. o. walget wärwi) nii palju, et wärw ühe korraga kataks, s. o. umbes 4 kg wärwi, kuid wärwi täpne hulk oleneb wärwi kattewõimest. Kui walget wärwi (litopooni) saada pole, siis wõib tarwitada ka tsinkwalget, mis on tundwalt kallim.

Kreemi rootsi wärwi saamiseks walmistatagu eelpooltoodud wiisil walge wärw, kusjuures walget wärwipulbrit tuleb wõtta 4 kg asemel 3 kg, millele juurde lisada 1 kg wees wedelaks tehtud ookrit ja 0,2 kg umbrat (tumedat). Pulbrina ei tohi lisandada walgele teisi wärwimuldasid, sest juurdelisatud wärwimuld jääb kergesti tükkideks ja selle tõttu saame wärwimisel laigulise pinna.

Walkjas-rohelise rootsi wärwi saamiseks walmistatagu eeskirjeldatud wiisil rootsi wärw, millele siis lisatagu 1 kg wees enne wedelaks tehtud kroomrohelist wastawalt sellele, millist tooni tahetakse.

Tumerohelise wärwi saamiseks tuleb wõtta kroomrohelist 4 kg.

Kollase rootsi wärwi saamiseks walmistatagu wärw walge retsepti järele, kuid wärwimullaks wõetagu 4 kg ookrit.

Pruuni seinawärwi saamiseks walmistatagu segu esimese retsepti järgi, kuid wiimast wõetagu 2 kg heledat umbrat (heleprruun) wõi 2 kg tumedat umbrat (tumepruun).

Pruunpunase wärwi saamiseks segu walmistatagu esimese retsepti järgi, kuid wärwimullaks wõetagu 1,4 kg oksüüdpunast ja 0,6 tumedat umbrat.

Kartul hobusesöödaks

Eriti sobiw on kartul wanadele hobustele, kel hambad wiletsad

Et kartul sobib hobusesöödaks seda ei tea paljud hobusepidajad. Üldiselt arwatakse isegi seda et kartul olewat hobusele kahjulik, rikkuwat seedimist, hambaid jne. Wähemik hobusepidajaid siiski söödab hobusele kartuleid lisaks tawalisele hobusesöödale.

Asjatundlikkude waatluste ja uurimuste põhjal on tehtud selgeks, et kartul sobib wäga hästi hobusesöödaks.

Meie tawalistes hobuste söötades — ristikheinas, kaeras, isegi timuti-ristiku segaheinas saawad tööhobused sööda walgurikkamana kui see hädapärast wajalik. Liigne walgu sisaldus teeb aga sööda pea alati kallimaks. Iseenesest mõistagi peawad imetajad märad saama walgurikkamat sööta kui tööhobused. Samuti peab walgunorm ka traawlitel ja söödahobustel temperamendi tõttmise otstarbel olema tööhobuste omast suurem. Eelpool toodud põhjustel on tööhobuste söötmisel tawalisi walgurikkaid sööte — kaeru, ristikheinu, isegi timuti-ristiku segu kasulik ja wõimalik osalisel asendada walguwaeste, odawamate söötadega. Meie oludes on tähtsamaks selliseks söödaks keedetud kartul, wõimaluse korral ka juurwili. Need kui ehtsad süsiniku söödad annawad ainewahetusel lisaks raswale ja soojusele jõuenergiat, mida tööhobusele hädapärast waja.

Kartuleid hobustele tuleb anda pudruks tambitult kuni 15 kg päewas. Raskema töö puhul siiski on soowitaw seda normi wähendada kuni 5 kg-ni päewas. Kartulipudru olgu wärske. Küna, kust hobusele kartuliputru söödetakse, tuleb pesta 1—2 päewa tagant — soowitawalt isegi lubjaweega, et wältida käärimisi, mis kahjustawad hobuse terwist.

Dr. L. Woltri, kes on katsetanud hobuste söötmist kartulitega Kuremaa katsejaamas, on saanud wäga häid tulemusi. Ta kirjutab:

Wana wilets hammasteta „mõisa ori" osteti sigade söödaks. Et hobuse tööd oli palju, hakati talle söötma seasööta, s. o. kaerajahu 2—3 kg + kartuliputru umb. 10—15 kg, sinna hulka ristiku aganaid 2—3 kg päewas. Selliselt söödal kasus wana hobune ülikiresti, wahetas kiresti karwa, muutus ümmargusekks, rammusaks ja täiesti töötõimsaks, isegi 500 kg-liste koormate jaoks. Juba 3 aastat on wana „nahl" nimetatud söödaga päris noore hobuse wiisil töötanud, ilma et kordki oleks haige olnud. Selle aja jooksul ei ole hobune suutäitki heinu söönud, kuna tal tagumist hambaid üldse pole. Peab täiesti ebaratsionaalseks wanu wiletsate hammastega hobuseid sööta waid wilja ja heintega, ilma kartulita, kuna sel söödal nad on wiletsad, lahjad ja jõnetud. Nendega töötamine on ebaratsionaalne, nende liikumine awalikkudel teedel halwab wõõraste silmis üldmuljet Eestist, mis niigi tahaks parandust. Ratsionaalne oleks wana hobusele sööta kartulisegast pehmet sööta, töötada intensiiwselt kõrge wanadusseni, parajas kehas tappa sigadele söödaks, seebiks jne. Kartuli söötmine, kui neid jätkub, pole kallis, sest kartuli söötühik maksab 8 kuni 9 senti, heinte söötühik aga 10—12 ja rohkemgi senti. Turuhindades kartul wähendab hobuse söödakulu.

Üldiselt tuleb dr. L. Woltri otsusele, et kartul tõstab hobusel söögiisu, mistõttu hobune sööb ka paremini heinu ja seisab seejuures hästi wormis. Eriti otstarbekohane on kartul just wanadele hobustele, kel hambad puudulikud, sest need ei suuda pecnendada kaeru ja muud kõwa jõusööta niiwõrd, et need seeduks täielikult. Wana hammasteta hobune ainult raiskab wilja. Kartulipudrust saab ta aga täiel määral toitu kätte, nii et sealt ei lähe midagi raiskuks.

Mehed ja hobused jääpragudes

Hiiumaa ja mandri wahel rohkesti salajasi jäälõhesid. Kolm läbi jää kukkumist ja külma suplust meres

Hiiumaa ja mandri wahelisse jäässe on tekkinud wõrdlemisi rohkesti jääpragusid, mistõttu on wiimastel päewadel sagedasteks muutunud õnnetused jää kaudu liiklemisel. Nii on olnud õnnetusi Heltermaa-Haapsalu wahel, kus kukkus läbi jää regi hobuse ja 3 kohaliku elanikuga. Kaewatsi laius alustasid kolm kohalikku elanikku, Rain, Paap ja Undo teekonda Haapsallu. Tawaliselt toimub ülesõit salgakaupa, kuid Kaewatsi meeste regi sõitis teistest ette. Umbes 9 km Heltermaast Rohuküla poole

sattus hobune jääpraku,

wedades kaasa ree ja mehed. Wettekukkunud meestest õnnestus Paapil ja Undol jääle tagasi ronida, kuna Rain, kes on sõdur merewäes, pidi 10 min. ootama, kuni sõbrad ta jää alt wälja tõid.

Wäike hiidlase hobune sattus alul jää ääre alla, kuid tragi loom suutis enese sealt wälja rabelda ja meeste abil aidata hobune kuiwale. Tagant järele sõitwatelt regedelt anti meestele kuiwad riided selga, kuna wettekukkunud madrus sai kuiwad wildid jalga ja

jätkas joostes teekonda Rohuküllа,

et mitte hilineda oma wäeüksusse.

Teine õnnetus juhtus Wormsi saare elaniku Joh. Tinniga, kes sõitis Swibist Haapsallu. Jõudnud Hobuselaiu kohale, sattus hobune jääprakku, mis oli kaetud õrna jääkorra ja lumega. Jääkülmas wees sumades õnnestus sissekukkunul lõpuks siiski wälja pääseda ja rutata Hobusepeale otsima abi hobuse wäljatõmbamiseks. Hobune oli wees wiibinud ligi tund aega, kui ta wälja tõmmata saadi. Mees koos hobusega wiidi saarele sooja.

Kolmas õnnetus

juhtus Wormsi ärimehe W. Wäedeniga, kes Wormsi — Haapsalu wahel wajus läbi jää. Nobeda hobuse kaasabil õnnestus regi ühes mehega weest wälja tõmmata.

Kergemaid jääõnnetusi on juhtunud mitme liiklejaga.

Tallinna Fondibörsi kursisedel

29. detsembril 1938. a.

	Ostjad	Müüjad
1 naelsterling	18.11	18.35
1 dollar	3.86	3.93
100 Saksa riigimarka	155.15	157.35
100 Soome marka	7.98	8.10
100 Rootsi krooni	93.40	94.60
100 Taani krooni	80.85	82.05
100 Norra krooni	90.95	92.15
100 latti	71.40	72.50
100 Leedu litti	64.75	66.25
100 Hollandi guldn.	210.45	213.95
100 Prantsuse franki	10.18	10.38
100 Šeitsi franki	87.35	88.75
100 belgat	65.25	66.25
100 Itaalia liiri	20.37	20.72
100 Poola zlotti	73.05	74.75
100 Tšehhoslowakkia kr.	13.27	13.49
100 Austria šillingit	—	—
Danzig	73.05	74.75
Madrid	—	—
1 gr puhast kulda		
6% E. Hüpot. P. pankleheb	90	91
1927. a. 7% wälislaen (dollarites)	3800	—
5% Eesti Maakrediitseltsi pankleheb	95	96

Põllumehe rõõmud ja mured

2.

Mäletan oma noorest põlwest, kus töölised tööle minnes wõi töölt tulles suure waimustusega, wägewate lauludega nurmed ja aasad rõkkama panid ja rõõmuga oma tööd tegid, täis hoogu, waimustust ja töötahet. Ent nüüd — ?

Kus seisab wiga? Kas siin ei ole mitte meie koolid süüdlased? Kas nad ei wõõruta meie noori tööst? Kui meie waatame wäikesi mudilasi liiwakastis mängimas, siis näeme, et nad ikka midagi sellest liiwast teha tahawad, midagi uut luua. Wäike tüdrukukene ema kõrwal waatab hoolega, kui see midagi nõelub, ja warsti katsub ka nõelaga torkida. Poisiklutt wõtab warsti isa käest ohjad, et hobust ajada, wõi maakaewamisel püüab wanemalt labida wõtta, et sellega sorkida. Nägin tänawu suwel kaht juhtumit, millest waikides ei taha mööda minna: ema oli ristikheina põllul kiwe korjamas, wäike 3-aastane poisiklutt kaasas. Poiss istus kraawi kaldal ja mängis. Järsku tõusis aga üles, läks ema juurde ja küsis: „Ema, kas wõin sind aidata". Wõttis wäikesi kiwikesi ja kandis nobedasti hunnikusse. Teine juhtum oli kottide kärutamise, kus poiss emalt käru wõttis, et kotti kärutada.

See näitab, et lapsel töötahet on, kuid seda on tarwis arendada ja seda peaks kool tegema. Kuid siin wõin kohe ühe wastupidise juhtumi anda: hoowi peal trehwawad just töölt tulnud ema ja keskkoolist tulew 17-a. tütar. „Ema, ma olen nii wäsinud, tahaksin juua" ja ema läheb tuppa, wõtab nõu, läheb kaewule ja annab tütrele juua. Siia juurde lisada küll midagi enam tarwis ei ole. Koolis räägitakse küll wõimlemisest, jalgpallist ja muudest niisuguseist asjust, aga tööst wististi küll mitte, sest suwistel kooliwaheaegadel ei ole wiimasel ajal üksi õpilane tulnud ennast kas põllult umbrohu wäljatorkimisele wõi juurwilja harimisele ja harwendamisele pakkuma. Mõlemad tööd on kerged ja wälismaadel teostatakse nad laste poolt Siin peame abi leidma, et oma noori õigel ajal kehalisele tööle rakendada. Jätame aga selle niikauaks, kui nad juba keskkooli on lõpetanud, siis weel waewalt neist enam töölist saame.

Tänawu suwel Soomes käies, nägin maal bussiga ringi sõites piletimüüjat poisikest, kes ütles enese 12 a. olewat. Saima järwedel olid laewade maandumiskohtadel ja lüüsides awamisel jälle wäikesed poisikesed, kes seal laewa kõisi kinni ja lahti sidusid, niisama lüüsi wärawaid awasid ja kinni panid; meil aga niisugustel kohadel ikkagi täiskaswanud. Meie kurdame tööliste puuduse üle; weame wäljast töölisi sisse. Wõtab nädalaid enne, kui peremees töölisest ja tööline peremehest wähegi aru hakkab saama, hulk raha läheb wälja. Kas meie ei suudaks esiteks wanemate tööliste juures töötõiljakust tõsta ja nooremad kergemate tööde peale rakendada? Tahame endid sellest pahest päästa, tuleb meie töökaitseseadus rewideerimise alla wõtta. Üksi töö mehhaniseerimisega ja ratsionaliseerimisega meie sellest üle ei saa. Wõime ju mitmesuguseid masinaid wiljakoristamise juures tarwitusele wõtta ja sealjuures inimtööjõudu kokku hoida, kui aga kalli masina amortiseerima peame, kus ehk meil ainult mõned päewad töötada wõib, tekib küsimus, kuidas ta ennast tasub. Kas põllumees saab sissepandud kapitali % + amortisatsiooni? Wõtame näiteks isesiduja wiljakoristaja, mis maksab kaugelt üle 1000 kr. ja kui see masin meil ehk ainult 6—7 päewa töötada saab (maha langenud ega märga wilja sellega juba koristada ei saa), siis on sinna iga päew weel wähemalt 2 paari wäga häid hobuseid tarwis. Kui arwestame weel sidumisnööri j. m., siis tuleb see töö õige kallis. Iseasi, kui meie sissepandud kapitali prtos. ei arwesta.

Peksumasina juurest põhku rõuku, wõi lakka tõstjad on wäga wäärtuslikud tööriistad, kuid siin peab meil odaw elektrijõud käepärast olema ja tööd pikemaks ajaks ühte ruumi põhkupanemiseks olema. Seks pole meil aga wõimalusi ega kapitale.

Weel ühe nähtuse peale lubaksin tähelepanu juhtida, mis aga pahasti ja demoraliseeriwalt meie töölise peale mõjub. See on olukord, mis iseäranis siin Tartu linna läheduses, silma torkab. Suwel heinaajal on Emajõe kaldad, soojade ilmadega, hommikust õhtuni, tuhandetest inimestest okupeeritud. Leidub inimesi, kel selleks aega tuhandete wiisi, päewade ja nädalate wiisi hommikust õhtuni jõekallastel alasti ümber püherdada — päikesewanne wõtta — heina maha tallata, saadusid lõhkuda jne. Mitte üksi, et need tuhanded käed töölt puuduwad, waid nende logelemine mõjub wäga demoraliseeriwalt töölisele, kes seal heina, tihtipeale, alasti paarikeste alt wälja peab kraapima.

See siiski on pisiasi. Ent kui tahame tööliste puudusest üle saada, peame ka töölisele korteri andma, kus ta inimlikult elada wõiks. Näeme wäga tihti toredaid ja eeskujulikke loomalautu, kus igal loomal oma mugaw elamine ja olemine, sealjamas majapidamises on aga mitu töölist ühte toanurka kokku surutud. Olgu see hooaja tööks ehk weel kuidagi mõneks päewaks lubatud, kuid, et tööline kuude wiisi nii elama peab, et ta siin ennast wälja puhata wõib, see on wõimata.

Ei ole midagi parata, töölistele peame elamiskõlblikud korterid muretsema. Eraldi sissekäiguga ühest toast ja köögist koosnew korter, ühes tarwiliku keldri ja õrwalruumiga, olgu igale töölisperekonnale. Tarwisminew ahjukütt, ½ wakamaad kartuli- ja aiamaad, seapidamise wõimalus ühes kindlalt kokkulepitud moona ja piimaga terweks aastaks. Korter ärgu olgu mitte liiga kaugel majapidamise hoonetest.

Üht aga peab iga põllupidaja kõige kindlamalt läbi wiima: oma lastele armastust ja õrgemat lugupidamist emakese maa wastu sisse kaswatama, et neist kodanikud kaswawad, kest tööst rõõmu tunnewad.

Ehitistest

Tihtipeale näeme suurtes ja jõukates taludes uhket, enam kui kümnetoalist elumaja, mis kõigi mugawustega warustatud, sealjuures aga õrwalhooned, loomalaudad ja iseäranis tööliste eluruumid on kõige wiletsemas olukorras. Ehk on jälle uhke ja igapidi ajanõuetele wastaw karjalaut, kuid põhk mädaneb wäljas rõukudes. Talul olgu aga wajalikul määral kõiki hooneid.

Töötegija kannatab nii mõndagi, olgu see paha ilm, wõi muu wäsimus, mitu korda kergemalt, kui ta teab, et peale töö lõppu läheb oma mugawasse, sooja tuppa, kus ennast rahulikult wälja puhata wõib, et uue jõu ja energiaga järgmisel päewal tööle asuda.

Mis puutub püsiwasse ehitusmaterjali, siis peaks leitama odaw wõimalus ka Põhja-Eesti paekiwi wedamiseks Lõuna-Eesti. See tegelikult näibki olemas olewat: Kuna meie raudteel wagunid ja platwormid weerewad suuremalt jaolt tühjalt põhjast lõunasse, siis wõiks siin wist küll paekiwile eriti soodsa weohinna teha.

Möödunud aastal oli rohkesti pikse- ja rahekahjusid, kus poole tunniga põllumees sattus olukorda, et ta pidi otsima abi wäljastpoolt, et oma peret ja loomi järgmise aasta lõikuseni ära elatada.

Nii see edasi minna ei tohi. Siin tuleb abi leida. Tõsi, kindlustusseltsid on meil olemas, kus oma põldusid rahekahjude eest kinnitada wõime, kuid et aga üksikuid kinnitajaid wähe leidub, siis on preemia kõrge. Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi juhtiwad tegelased on seda küsimust korduwalt arutanud ja on jõudnud otsusele, et kõikide loodusõnnetuste wastu kindlustamine, olgu see rahe-, tormi- wõi põua läbi tekkinud, olgu meile, põllupidajatele, kõigile, ilma erandita, suduslik. Siin wõiks lihtsalt puhtakasurubla wõi Põhja-Eesti adrasajandiku maksu aluseks wõtta. Üleriiklikult ei tohiks iga-aasted looduseõnnetuste kahjud mitte mõõdapääsematult suured olla, ja kui arwesse wõtame, et meil kogusummas wististi küll rohkem kui 150.000 põllumajapidamist, siis ei tohiks, aluseks wõetud eelnimetatud majapidamiste hindamist, iga-aastane preemiamaks olla üle jõu käiw ja ta tasutaks igal aastal ühtlasi teiste maksudega wallawalitsuse kaudu. Seega oleksime k õ i k põllupidajad . n a l jõul wäljas üksteist häda korral abistamas.

Wana põllumees

Tartu teated

Mälestusjumalateenistus Pauluse kalmistul

Tartu naisorganisatsioonide poolt korraldatakse traditsiooniline langenute mälestusjumalateenistus Pauluse kalmistul 3. jaanuaril kell 8 õhtul. Nüüd on selgunud mälestusjumalateenistuse üksikasjalik kawa. Mälestusjumalateenistusel esinewad waimuliku talitusega Peetri koguduse 1. pihtkonna õpetaja J. Taul ja praost K. Kokla. Waimulik talitus toimub Pauluse kalmistul Wabadussõjas langenute mälestusjamba juures. Talitusest wõtawad osa 2. diwiisi poolt aukompanii ja orkester.

Naisorganisatsioonide esindajad kogunewad kell 7 õhtul Malewa ruumidesse Kalewi tän. 24, et sealt siis ühises rongkäigus siirduda kalmistule.

Pidulikuks talituseks kaunistatakse mälestusjamba ümbrus ning walgustatakse tulede ja helgiheitjatega. Sõnawõtuga mälestusjamba juures esineb naisorganisatsioonide esindaja.

Langenute lähematel omastel ja sugulastel on wõimalik neile eriti reserweeritud kohtadele pääseda eripääsmetega, mida neil on wõimalik saada raekojast 2. ja 3. jaanuril hommikul kella 10—11-ni ja peale lõunat kella 3—4-ni. Kõikidel on osawõtt mälestusaktusest waba.

Piduliku momendi tähistamiseks helistatakse kõikide Tartu kirikute kellasid õhtul kella 8 ajal.

Langenute mälestusaktus Pauluse kalmistul on igal aastal leidnud erakordselt rohkearwulist osawõttu.

Tartumaa õpetajate üldkoosolek

Tartumaa Õpetajate Liit korraldab 3. jaanuaril 1939. a. Tartu tütarlastegümnaasiumi ruumes oma liikmete üldkoosoleku, mille päewakorras on rida aktuaalseid küsimusi. Eriline tähelepanu on pühendatud noorte organiseerimisele.

Nii leiawad käsitlemist psühholoogilised alused noorsoo organiseerimisel, noorsoo organisatsioonide worme ja noorteorganisatsioonid Eestis. Kawas on ka moonoorte liikumisest ülewaate andmine ja läbirääkimised. Referentidena esinewad dr. W. Hion, mag. A. Elango, kol. J. Wellerind ja agr. E. Rugis.

Üldkoosolek algab kell 10 hommikul, mille eel käib osawõtjate registreerimine. Osawõtt organiseeritud õpetajail on liikmekaardi ettenäitamisel tasuta. Organiseerimata õpetajail tuleb registreerimise juures tasuda osawõtmise maksu 1,5 krooni.

Soome stipendium Eesti arstidele

Soome-Eesti-Ungari Arstideseltsi Soome osakond teatas, et wende poolt on määratud Eesti-Soome kulturlepingu alusel kahele eesti arstile stipendium à 4000 Soome marka ühekuuliseks erialaliseks täiendamiseks Soomes.

Neid noori eesti arste, kes soowiwad nimetatud stipendiume kasutada ja on Eesti Arstideseltside Liidu liikmed, palutakse esitada sellekohane soowiawaldus koos lühikese elulookirjeldusega Eesti Arstideseltside Liidu juhatuse nimele hiljemalt 10. jaan. 1939. a. aadressil Kindral Põdra 32 Tartu.

A. Prima riidekaubad ei leidnud ostjaid

Jaanuari algul tuleb uus oksjon

Eile hommikupoolel müüs politsei oksjoniteel Suurturg nr. 5 asuwa August Prima riidekaupluse kaupa äri 1938. a. puhtakasumaksu katteks. Müügile tuli 32 kangast, peamiselt naiste riideid. Kuigi äri oli rahwast täis, ei wõtnud osa pakkumisest keegi. Alghinda peeti liiga kõrgeks. Kuna ühtegi müüki ei teostatud, peetakse äpardunud oksjoni asemel uus jaanuari algul.

Samale warandusele on aresti pannud ka Tartu 1. jsk. kohtupristaw, kelle oksjon kuuldawasti samuti tuleb jaanuaris.

Linna eelarwe tasakaalustamiseks suurendatakse tulusid

Tartu linnawalitsus on praegu järjekindlalt pea iga päew kord ja isegi kaks korda päewas koosolekuid pidanud, et arutada linna 1939/40. a. eelarwet. Ühes meie lehe eelmises numbris ilmus esialgse Tartu linna eelarwe kokkuwõte, millest nähtus ligi 45.000 kr. suurune puudujääk. Eelarwe koostatakse aga tulude-kuludega tasakaalus. Kuna kõik eelarwes ettenähtud kulude suurenemised olid paratamatud, siis ei saada kulusid wähendada ja linnawalitsus tasakaalustab eelarwe tulude osa suurendamisega. Selleks on olemas reaalseid wäljawaateid. Wõib arwata, et linna eelarwe läheb lähemal ajal läbiwaatamiseks ja arutamiseks linna eelarwekomisjoni, sest linnawalitsus loodab oma tööga warsti lõpule jõuda.

Kogukonnamaksu on weel wõimalik tasuda

Määratud tähtpäewaks jättis kogukonnamaksu tasumata ligi 8000 kodanikku. Pärast tähtpäewa pidewalt käesolewa ajani on kodanikkude poolt tasutud linnakassasse kogukonnamaksu, kuid siiski on weel õige palju neid kodanikke, kes on jätnud oma kogukonnamaksu tasumata. Linna rahandusosakonnas on juba niikaugele jõutud, et warsti wõidakse pöörduda kogukonnamaksu sundsissenõudmisele. Kuna praegu on weel wõimalik kogukonnamaksu tasuda ainult 25-sendise lisarahaga, siis tuleks kodanikkudel püüda wõimaluse piires kogukonnamaks enne sundsissenõudmisele asumist ära tasuda. Maksu tasumiseks on weel aega.

Wana aasta wiimastel päewadel on linna rahandusosakonnas erakordselt suur liikumine ja neljapäewal tekkisid juba suured ootajate sabad, mis ulatusid rahandusosakonna uksest wälja koridori.

Linnateenijatele rinnamärk

Tartu Linnateenijate Ühingul on wõetud tarwitusele liikmete rinnamärk. Ühingu märgil on kasutatud linnawappi, milleks wastaw nõusolek saadi linnawalitsuselt. Ühingu märk on walmistatud hõbedast, kus walge-punasel kilbil on oksiteeritud hõbedast linnawapi-kujutus. Kilbi alumisel äärel on tähed „T. L. Ü.“. Märk jätab wõrdlemisi nägusa mulje.

Tartu ÜENÜ-l uus esimees

ÜENÜ Tartu osak. juhatuse wiimasel koosolekul waliti uueks osakonna esimeheks üliõpilane Karl Lomp. Ka teiste ametite juures juhatuses wõeti ette mõningaid muudatusi. Juhatuse koosseis on nüüd järgmine: esimees — Lomp, abiesimees — Jõgi, sekretär — Tork, abisekretärid — Koort ja Loog, laekur — Sügiste, abilaekur — Käsi, majawanem — Targama ja warahoidja — Kukk.

Lühidalt

„Pimedate Abi“ tänu tundmata annetajale

„Pimedate Abi“ seltsi juhatus awaldab jõugawat tänu tundmatule pimedate sõbrale A. N. Z.'ile, kes juba hulga aastaid puudustkannatawaid pimedaid toetab ja ka käesolewal aastal posti teel pimedatele jõulutoetuseks 10 kr. saatis.

Päästearmee korjanduspajad kogusid 220 kr.

Päästearmee Tartu korpuse juhatus awaldab suurimat tänu kõigile, kes annetasid jõulude eel korjanduspadadesse ja neile, kes seisid walwena padade juures. Sel aastal annetati 220 kr. 84 senti, milline summa on tunduwalt suurem endiste aastate omast.

Saadud raha eest jagati puudustkannatawate perekondadele jõuluks toidupakke, mis sisaldasid leiba, saia, tangu, liha ja suhkrut. Peale selle anti muud hädawajalikku abi, nagu puid jne.

Tulikahjul anti 4600 l wett

Linna tuletõrje leidsalga pealik teatab, et kolmandal jõulupühal Kalewi tn. R. Reddeli aiaäris tulikahju juures anti wett 4600 liitrit, mitte 46.000 liitrit, nagu meie lehes trükiwea tõttu oli tähendatud.

Adw. Schmidt lubab 100 kr. autasu

Teisel jõulupühal warastati Tartus Lossi tän. nr. 11-a adw. Schmidti korterist suurema summa wäärtuses hõbeasju. Kahjukannataja teatab nüüd, et ta maksab sada krooni isikule, kes tabab warga wõi aitab kätte saada warastatud asjad.

Linnawolikogu koosolek täna

Tartu linnawolikogu järjekorraline koosolek 19. detsembril jäi pidamata, kuna nii linnapea kui linnapea asetäitja olid haigestunud ja ei saanud selle tõttu juhatada wolikogu koosolekut. Nüüd on saadetud linnapea poolt linnawoliikkudele kutsed koosoleku pidamiseks reedel sama päewakorraga kell 6 õhtul wolikogu saalis. Koosoleku päewakorras on ühe waeslastekohtu liikme walimine, tulumaksukomisjoni kaasistujate ja asetäitjate walimine, krundi müümisteks lubade andmine, Linnapanga 1939. a. eelarwe ja heliloojale J. Simmile ehituskrundi andmine autasuks.

Kõige soodsamalt ostate
KELLI, KRISTALL-, KULD- JA HÕBE ASJU
Ferd. Lepiku kella- ja kullasepaärist
Tartus, Võidu tän. 9. Telefon 31.

Tänaseid sünnipäewi

Sanit.-kol.-leitn. E. Laur 50-a.

Täna pühitseb 50 a. sünnipäewa Tallinnas sanitaarkolonel-leitnant Emil Laur.

Juubilar sündis 30. dets. 1888. aastal. Lõpetas Peterburis gümnaasiumi, jätkas õpinguid Peterburi ülikoolis, hiljem Tartu ülikoolis, lõpetades wiimase arstina. Maailmasõjas teguteses arstina, samuti Eesti Wabadussõjas. Oma ametitegewuse kõrwal teguteb juubilar ka sportlasena, olles rea aastid jõjawäe tennismeistriks, samuti mitu korda Eesti meister senioride klassis.

*

Mare Leet, „Estonia“ teatri näitleja.

Homseid sünnipäewi

Gustaw Lemberg 75-aastane

Homme pühitseb 75 a. sünnipäewa Tõrwa ja Helme wanema põlwe tuntuim tegelane Gustaw Lemberg, kes on walitud mitmete seltside auliikmeks.

Peale oma otsese töö Helme kalmistuwalwurina, millises ametis ta sugulõsa püsinud juba üle 100 aasta, on ta olnud Helme kooride üheks nurgakiwiks juba warasemaist laulupidudest peale ja walitud praegu kooride auliikmeks. Tõrwa toekamas organisatsioonis, tuletõrje ühingus, on ta algusest peale, olles pikemat aega juhatuseliikmeks ja nüüd auliikmeks. Samuti oli ta asutajana ja kauaaegse juhatuseliikmena tegew Helme Ühispangas ja Helme Majanduse Ühisuses, teguteedes weel kuni wiimase suwemi pangas kassameistrina. Aastail enne maailmasõda, mil Tõrwas algas kibe wõitlus gümnaasiumi saamiseks, oli ta selle eest wõitlejate esiridades kooliseltsi asutajate liikmete keskel ja juhatuseliikmena kuni seltsi likwideerimiseni, kui koolile olt ehitatud juba oma kiwimaja ja kool läks maakonna ja linna hoole alla. Juubilari tegewuse tõttu sai teoks ka Helme põllumeeste kauane unistus — põllutöökooli asutamine. Praegu asub põllutöökooli kõrwal ka tütarlaste kodumajanduskeskkool.

Alfred Sinisoff 50-aastane

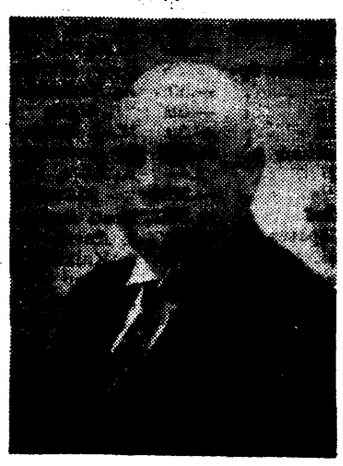

Laupäewal, 31. detsembril Kaubandustööstuskoja kauaaegne juhatuse liige Alfred Sinisoff saab 50-aastaseks.

Alfred Sinisoff sündis Tallinnas tuntud ehitusettewõtja ja kaupmehe Hans Sinisoff'i pojana. Lõpetas 1908. a. Peterburis gümnaasiumi ja 1916. a. Riia Polütehnikumi dipl.-inf. tehnoloogina. Wõttis osa maailmasõjast suurtükiwäeohwitserina ja oli Wabadussõja ajal Sõjaministeeriumi warustuswalitsuse inseneri-osakonna ülemaks ning hiljem Warustuswalitsuse esindajaks Londonis ja Pariisis. On osa wõtnud mitmete majanduslikkude ettewõtete asutamisest ja juhtimisest. Alates 1926. a. juhib oma asutatud metalli-, õliriide- ja kiwitööstuse ettewõtteid.

A. Sinisoff on elawalt osa wõtnud meie majanduselu korrastamisest, olles pidewalt ligi kümme aastat olnud Kaubandus-tööstuskoja juhatuse liikmeks ja Koja kesk- ja wäiketööstuse sektsiooni büroo abiesimeheks. Edasi on A. Sinisoff Eesti Rahwusliku Jõukomitee liige ja tegew tetwes reas majanduslikes organisatsioones.

*

Jaan Kriisa, wonnutatud adwokaat, end. Tartu linnapea ja toitlusminister, sünd. 31. dets. 1882. a. Ulila wallas Tartumaal.

Jaan Roosna, õpetaja ja seltside tegelane, sünd. 31. dets. 1899. aastal Wirumaal.

Lonny Klein, Tartu ülikooli kliinikute pesuwabriku juhataja, Tartu Naiskodukaitse ning Tartu Naisseltsi tegelane.

Teater ja muusika

Tartu Pauluse Laulu ja Muusika Seltsi koori lauluharjutus on reedel kl. 8 õhtul kog. kantseleis.

Kergeid lumesadusid

Reedel: Keskmise kiirusega kagu- ja lõunatuuli, pilwine, ajutiste selginemistega, kohati kerged lumesajud, päewal 8—15 kraadi külma.

Neljapäewa keskpäewal oli Kagu-Eestis 18 kraadi ja mujal 7—11 kraadi külma ja sadas kohati kerget lund.

Turuhoone kuuüür ligi 4000 kr.

Esimesel pakkumisel jäi 7 kohta wälja andmata. Kalabasseine ei soowinud keegi

Tartu turuhoone müügikohtade wäljapakkumise tulemused on selgunud. Kogusummas wõeti üürile esimesel wäljapakkumisel 81 kohta, kuna ainult 7 kohta ei leidnud endale peremeest. Wälja andmata jäi 2 lihamüügik., 4 piima- ja piimasaaduste ning 1 pagarisaaduste müügikoht. Arwatawasti juba uue aasta alul tulewad uued peremehed wäljaandmata 2 lihamüügi kohale. Kuidas aga teiste müügikohtade kasutamine kujuneb, see pole praegu weel selgunud. Tawaliselt on ikka mõni üksik müügikoht turuhoones seisnud kasutamata.

Kuigi wäga paljudel müügikohtadel üürihind alanes wäljapakkumistel, saab siiski linn turuhoones asuwatest müügikohtadest kuus üüri ligi 4000 krooni. Kuid siinjuures ei tohi unustada seda, et wäljaantud müügikohtadel on nüüd tasuta kasutada turuhoones asuw külmutushoone, kuna waremalt tuli selle tarwitajatel maksta selle eest lisatasu. Suwisel hooajal ei tasunud end turuhoone külmutus, kuna linnal oli külmutushoonega kulusid rohkem kui sissetulekuid. Külmutushoone kulud jääwad ka edaspidi nüüd üldiste kulude hulka. Olgugi et tegelikult on sissetulek suurenenud umbes 200 kr. wõrra, on tulud turuhoonest üldiselt wähenenud. Käesolewal aastal tuli keskmiselt kuus üüridena sisse ligi 3900 kr. ümber, kuid lisaks sellele suwisel ajal weel külmutushoone kasutamise maks.

Kõige wähem nõudmine on piimamüügi kohtade järele, kuna ka tänawu jäi jällegi 4 kohta üürnikuta. Suurem oli nõudmine küll nende piimamüügikohtade järele, mis asusid nurkadel.

Wähe on aga praeguses turuhoones kalamüügikohti. Nii aeti ühe kalamüügikoha kuuüür 86 kroonile, mis on isegi wäga kõrge, ning seega kuuüüri kallid. on see teine koht turuhoones. Üks lihamüügikoht maksab kuus 97 krooni. Nõudmist ei olnud aga eluskalade hoidmise basseinide järele. Linnawalitsus oli määranud need ka pakkumisele, kuid ei leidnud pakkujaid, olgugi et kuuüüri alghinnaks oli määratud 5 krooni. Nähtawasti ei ole praegu talwisel ajal basseine tarwis, küll wõib aga nende järele nõudmine tekkida suwel.

Kiriklikke teateid

Ülikooli kirik. Wana-aasta õhtul, 31. dets. kell 6 jumalateenistus armulauaga; laululehed; Cantate Domino koorilaul; õp. J. Köpp (piht), õp. J. Kimmel (jutlus). — Armulauale kirj. reedel ja laup. kl. 4—5 p. l. pastoraadis.

Uueaasta päewal, 1. jaan. 1939. a. kl. 10 h. jumalateenistus, laululehed.
Op. J. Köpp.

Peetri kirik. Wana-aasta õhtul jumalateenistus armulauaga kell 8 õhtul. Laululehed. Segakoor.

Uue aasta hommikul kell 10 jumalateenistus laululehtedega. Solist prl. H. Kann.

Koguduse perekondlik jõulupuu on Kolmekuningapäewal kell 6 õht. leerisaalis.
Op. J. Taul.

Peetri kirik. Wana-aasta õhtul kell 5 jumalateenistus armulauaga. Laululehed arwandega, nende hinna alammäär 10 senti. Laulab laulukoor.

Uue aasta päewal kell 12 l. jumalateenistus armulauata. Laulab koor. Laululehed. Kell 10 homm. leerisaalis lastejumalateenistus.
Op. J. Treumann.

Pauluse kirik. Wana-aasta õhtul, 31. skp. kell ½9 jumalateenistus. Armulaud laetud. Laululehed. Koorilaul.

Uue aasta päewal, 1. jaan. 1939 kell 5 õht. jumalateenistus. Laululehed. Koorilaulud.
Op. H. Haamer.

Pauluse kirik. Wana-aasta õhtul jumalateenistus kell ½5 armulauaga. Laululehed. Laulab solist prl. Helmi Kann ja noortekoor.

Uusaasta päewal jumalateenistus kell 10 h. laululehtedega. Laulab noortekoor.
Op. A. Wõõbus.

Tartu Maarja kirik. Wana-aasta õhtul jumalateenistus armulauaga kell 4 p. l. Laululehed. Koorilaul. Op. A. Wooremaa.

Uuel aastal kell 10 homm. jumalateenistus armulauata. Laululehed. Koorilaul.
Op. A. Kodres.

Jõri kirik. Laupäewal, 31. dets. õhtuteenistus kell 6. Keskööl kiriklik uusaasta wastuwõtmine kell 24. Uusaastal Issanda armulaud ja tänupalwus kell 10. Laululehed.
Kog. juhatus.

Sadukülа kirikus — preester J. Adamow, **Kaarepere kirikus** — preester N. Kokla ja **Wõnnu-Kärsa kirikus** — ülempreester K. Kokla peawad jordanit 8. jaanuaril. Laululehed.
Praosti korraldus.

Aleksandri kirik. Wana-aasta õhtul kell 6 õhtujumalateenistus litaania ja möödunud aasta jooksul surnud kogudusehiikmete mälestuspalwusega. Kell 1/2 12 öösel uue-aasta wastuwõtmise jumalateenistus. Uuel aastal kell 10 hommikul püha isa Wassiilius Suure liturgia päewakohase jutlusega. Laululehed. Tänupalwe riigiwalitsuse ja kogudusе tegelaste eest.
Pr. J. Waher.

Jaani kirik. 1. jaanuril kell 13 lätikeelne jumalateenistus armulauaga. Sisseminek külje-ukse kaudu. Prof. Seesemann.

Metodisti kirik. Wallikraawi 18. Wana-aasta õhtul kell 10.30 jumalateenistus uue aasta wastuwõtmisega. 1. jaan. kell 10 homm. jumalateenistus koguduspäewa tähe all. Kell 5 p. l. äratuskoosolek. Laulukoor. Laululehed.
Koguduse juhatus.

Tartu Ew. Wend. Seltsi palwemaja, Raekoja 23. Wana-aasta õhtul kell 11 wana aasta ärasaatmise ja uue aasta wastuwõtmise jumalateenistus — stud. theol. L. Wool. Laululehed ja jõulupuu.

Uuel aastal kell 8 homm. palwetund ja kell 5 p. l. jumalateenistus, õpet. R. Peiker. Laululehed.
Juhatus.

Päästearmee, Wabaduspuiestee 12. Laup., 31. dets. kell 7 õht. laulu ja muusika eeskawa; kell 10.30 õht. aasta wiimane koosolek. Uue aasta päewal kell 10,30 homm. pühenduskoosolek; kell 7 õht. uueaastapäewa koosolek. Teisip., 3. jaan. kell 7.30 õht. äratuskoosolek. Neljap., 5. jaan., kell 7.30 õht. päästmiskoosolek. Kolmekuningapäewal koosolekud kell 10,30 homm. ja kell 7 õht.
Waldur Muul.

Kolgata baptisti koondus. Tähe tn. 118-a. Wana-aasta õhtul kell 7.30 aasta lõpu jumalateenistus, koor, laululehed, järgneb kog. kooswiibimine. Uueaasta päewal kell 10 homm., jumalateenistus, järgneb Kr. surma mälestamine; kell 5 p. l. ewangelisatsioon, keelpillid, laululehed, W. Männamaa ja E. J. Dahl.
E. J. Dahl.

Immanueli Bapt. kog., Aleksandri 26. Laupäewal, 31. dets kell 8 õht. wana-aasta ärasaatmise koosolek, mis lõpeb Issanda õhtusöömaajaga. Pühapäewal, 1. jaan. kell 10 homm. palwekoosolek. Kell 1 päewal pühapäewakool lastele. Kell 5 p. l. ewangeeliumi kuulutamise koosolek. Laululehed.

Nõo kirik. Wana-aasta õhtul kell 17 jumalateenistus kirikus ühes armulauaga, laululehed, jutlus õp. Paul Uibopuu. Uusaastal, 1. jaan. jumalateenistus kirikus kell 10.30 ilma armulauata, laululehed, laulukoor, pasunakoor.
Op. A. Kruus.

Torma kirik. Wana-aasta õhtul kell 5 jumalateenistus armulauaga. Laululehed.

1. jaan., uue aasta päewal, kl. 11 e. l. jumalateenistus armulauata. Laululehed.
Op. A. Kuusik.

Kambja kirik. Wana-aasta õhtul jumalateenistus kell 5 armulauaga, laululehed.

Uue aasta hommikul kell 11 jumalateenistus, laululehed. Op. O. Eriks.

Lehikus wana aasta õhtul, 31. dets. kell 4 p. l. on jumalateenistus preester Th. Bleiwe poolt.

Suislepa ap. õigeusu kirikus 31. detsembril kell 7 õhtul jumalateenistus preester Th. Bleiwe poolt.

Rängu ap. õigeusu kirikus uuel aastal, 1. jaan. kell 10.30 armulaua-jumalateenistus.

Puka rahwamajas uuel aastal, 1. jaanuaril kell 5.30 õht. jumalateenistus preester Th. Bleiwe poolt.

Tartu kroonikat

asjadest, millest awalikult ei räägita

Linnaisad arutawad praegu Emajõe Ateena eelarwet. Sel puhul lubatagu paar awameelset sõna sellest, millest tawaliselt awalikult ei räägita.

Oeldakse, et kui tahate teada, kas wiibite kultururses kodus, siis ärge otsustage salongi järgi. Waadake sinna, kuhu keiser läheb jalgsi. Kui see on korras ja puhas, siis on kodu kultururne.

Wanasti oli Tartus Emajõe kaunil kaldal puust ehituse-mügerik, mille ühes otsas asus söögimaja ja teises too asutis, millest polnud kombeks awalikult räätida. Awalikult andis too asutis end aga tunda wägewate lõhnade abil, mida ta lewitas üle poole südalinna.

Nüüd ilutseb ses paigas lilledest kalender — suwiti muidugi. Aga ega see muudatus ei tulnud ilma selleta, et oli awalikku räätimist. Piinlikuwõitu ülesande wõttis enda peale Juhan Pahlbärk. Nagu roomlane Cato jutlustas: „Ceterum censeo Carthaginem esse delendam“, nii lõpetas Pahlbärk järjekindlalt oma ringhäälingute saatekawa üleskutsega — häwitada Emajõe kaldalt see haijupomm. Esimene tulemus oli see, et ühel ööl maaliti tolle esindusliku awaliku asutise seinale suurte tähtedega: „Pahlbärgi loss“. Järgmine tulemus oli siiski see, et näotu söökla ja tema lõhnu lewitaw naaber kadusid. Wiimasele ehitati ajanõuetele wastaw järeltulija Tartu Panga taha. Seal on ta rasketel silmapilkudel rõõmuks paljudele tartlastele ja sissesõitnuile.

Wiga on nüüd selles, et noid järeltulijaid on „Pahlbärgi lossil“ liiga wähe. Turu kandis kaks, Peetri turul üks üsna kaheldawa kultuuritasemega ja — te muidugi ütlete, et tudengeile on see uks ülikooli peahoones tuntumaid ja kohwikuskäijail on ka wastawad uksed teada. Aga Tartu majaomanikud kurdawad, et need paljud Tartu kodanikud ja sissesõitnud külalised, kes ei käi ülikoolis ega kohwikuis, jätawad endist mälestusi wärawate taha ja isegi trepikodadesse.

Sellepärast: kui Tartu tahab kanda kultuuritsentrumi nime, siis ei saa see wäljenduda ainult koolimajade ehitamises, waid wõetagu iga aasta linna eelarwesse ka wajalik raha niisuguste pisiruumide ehitamiseks, millest awalikult ei räägita. Nad ei tarwitse awalikult nähtawadki olla, — parim paik neile on maa all, kahe trepiga...

Ja kui juba on juttu Tartu puhtusest, siis weel järgmist.

Tartu tänawad on wiimastel aastatel palju wõitnud. Kui sammud südalinna peegelpuhtal asfaldil, siis tunned, et lihtsalt patt on siia maha wisata suitsuotsa, tühjaksaanud suitsukarpi wõi paberilehte, mis sulle tänawanurgal reklaamiks pihku pistetud. Aga taskus kanda seda liigset pahna ka ei taheta ja sellepärast mõnigi sooritab selle patu koristamisele kohustatud kojamehe ja Tartu tänawate puhtuse wastu.

Puiestikkudes leiawad awalikuks tarwitamiseks ülesseatud rohelised prügikastid üsna hoolikat kasutamist. Pandagu ometi ka tänawate serwa seesuguseid wõi teistsuguseid kaste, kuhu teekäija wõib wisata oma suitsuotsa, -karbi, paberikägariku wõi muu tarbetu koorma, mida ta ei taha kaasas kanda oma maisel teekonnal. T.

Raadio ringhäälingu kawa

Wälja lõigata!

Pühapäewal, 1. jaanuaril

Tallinn 219,6/1366/1 Türi 410,4/731/50 Tartu 586/512/0,5.

8.00 äratusmäng. 8.05 hommikukontsert helipl. Beethoven: awamäng „Egmont“ — sümfooniaork. Leoncavallo: proloog op. „Pajatsid“ — L. Tibbett (bariton). Schönian: Arabesk. Börschel: Wäike tants. Schuberti walsse. Paganini: Perpetuum mobile. Gounod: Marionettide marss. Ljadow: Mängutoos. Aawik: wariatsioonid süüdist „Lastesõbrad“. Sibelius: Romanss — F. Asti (wiiul) ja sümfooniaorkester. Tshaikowski: Itaalia capriccio — sümfooniaorkester. Verdi: läbilõige oop. „Rigoletto“ — ooperiansambl. Coleridge-Taylor: Wäike kontsertsüit — orkester. Händel: Largo — Wilson (orel). Wagner: Prelüüd oop. „Lohengrin“ — sümfooniaorkester. Wagner: Keisrimarss — filharmoonia orkester. 10.00 Tallinn ja Türi: Jumalateenistus Piiskoplikust Toomkirikust. Piiskop dr. H. B. Rahamägi. Tartu: jumalateenistus ülikooli kirikust. Õp. prof. J. Köpp. 11.30 „Kuidas wana aasta läks ja uus tuli“, M. Sillaotsa kuuldemäng lastele. 12.00 kontsert A. Dworaki helitöist, helipl. Serenaad, op. 22 (Moderato — Scherzo — Larghetto — Finale. Allegro vivace) — Berliini filharmoonikute kammerorkester, juh. H. v. Benda. Sümfoonia „Uuest maailmast“, nr. 5, e-moll, op. 95 (Adagio, Allegro molto — Largo — Scherzo. Molto vivace — Allegro con fuoco) — Philadelphia sümfooniaorkester, juh. L. Stokowski. 13.00 „Maailm mälestusis“ lehekülgi memuaaridest. 13.25 wokaalmuusika ooperitest, helipl. Mascagni: fant. oop. Talupoja au“ — ooperiansambl. Puccini: aaria oop. „Boheem“ — B. Gigli (tenor). Wagner: koor oop. „Lohengrin“ — koor. Saint-Saëns: aaria 1. waatus. oop. „Simson ja Delila“ — J. Menghini-Cattaneo (m.-sopran). Mozart: kwintett oop. „Wõluflöödt“ — RR ooperiansambl. Rossini: aaria oop. „Sevilla habemeajaja“ — F. Shaljapin (bass). Thomas: aaria ja gawott oop. „Mignon“ — L. Bori (sopran). Weber: koor oop. „Euryanthe“ — koor. Verdi: aaria oop. „Trubaduur“ — R. Stracciari (bariton). Offenbach: fant. oop. „Hoffmanni lood“ — ooperiansambl. 14.15 RR direktori inf. F. Olbrei uue aasta terwitus. 14.25—15.00 lõunamuusika hlpl. Mängib Raymonde'i orkester. Offenbach: galopp „Suurhertsoginna“. Ewing: Tantsiw kell. Ketelbey: Lõbusate maskottide tants. Lewis: popurrii „Welshi kõrgustikelt“. Mohr: Idamaa ekspress. Ljadow: Muusikaline ninatubaka-karp. Jessel: Linnawalwe paraad. Mängutoosi-miniatüüre. Strauss: polka „Tritsh, tratsh“. 17.00 helipladi-uudiseid operetiwallast. Joh. Strauss: marss op. „Mustlasparun“. Lehar: awamäng „Naeratuste maa“. Reis läbi kõigi J. Straussi operettide. Benes: üheksa kanaarialindu; Nõrl tütarlaps — tugew mees. Lincke: awamäng „Nakiri pulm“ — orkester. Franz Doelle-popurrii — P. Kreuder (klawer) ja H. Sieber (kinoorel). Stolz: popurrii „Kui õitsewad wäikesed kannikesed“. Suppé: Boccaccio-marss — orkester. 18.00 Millest jutustawad meie kirjandusliku mõistatuse tulemused. P. Wiiding waatleb mõistatuse lahendusi. 18.20 prof. G. Kulenkampffi wiiulikontsert. (Uudishelipl.) Spohr: Wiiulikontsert laulusvormis nr. 8, op. 47, a-moll. Schumann: Õhtulaul. Gossec: Tamburiin. Schubert: Mesilane. Tshaikowski: Napoli. Kreisler: Tantsiw mukk. 18.50 päewaudised. 19.00 õige aeg. Teated. 19.05 Ja nüüd tantsime! Wanu lõbusaid tantsuwiise. 19.45 3/4 tundi Corso-trioga. Bayer: popurrii „Rukuhaldjas“. Thomé: Romanss. Wiedoeft: Edew walts. Nagu Damaskuse roos. Dworak: Humoresk. Glinka: Kahtlus. Newin: Weeroosiде wõlu. Delibes: Nukuwalss. 20.30 „Kolle ja kaugus“, K. A. Hindrey nowell. Loeb A. Lauter. 21.00 eesti helitööde kontsert. RR ork., juh. prof. R. Kull. Oja: Sümfooniline fantaasia. Aaw: sõjalaste tants oop. „Wikerlased“. Kull: Fantaasiakapriis (wiiulisoolo — R. Palm). Eugen Kapp: Süit eesti wiisidest: a) Andante; b) Skertso; c) Teema wariatsioonidega; d) Finaal. 22.00 õige aeg. Päewaudised ja sporditeated. 22.10—23.00 tantsumuusika „Gloriast“ — K. Strobeli orkester.

Wastutaw peatoimetaja Jaan Kitsberg.
Wäljaandja: E. K./Ü. „Postimees“.
Trükitud „Postimehe“ trükikojas, Tartus.

27. detsk. k. a. surma läbi lahkunud ühinguliiget

Karl Raamat'ut

mälestab

Tartu Kesk-Väike ja Käsitöösturite Ühing

Liikmeil koguneda ärasaatmiseks laupäev., 31. detsk. kell 12.30 Maarja kalmistu õnnistusmaja juurde.

JUHATUS

ADAMTAU TANTSUKOOL

TARTUS Suurturg nr. 13, telef. 4-27

Parimat uut aastat

kõigile õpilasile ja kordamisõhtute külastajaile!

J. Adamtau tantsukool.

Uue aasta esimene **kordamisõhtu** on 1. jaan.; järgmised 4., 6. ja 8. jaan. Algus kõigil õ. kl. 9.

Mängib Mustlasjazz

Uued grupid algajaile ja edasijõudnuile algavad **6. ja 8. jaan. kl. 5 ja kl. 6 õhtul.**

Masinatarvitajate Ühingute Liidu

motoristide-traktorijuhtide kursused

algavad 1939. aastal:

Tartus — 9. ja 30. jaanuaril,
Viljandis — 9. jaanuaril,
Pärnus — 2. veebruaril,
Keilas — 6. märtsil ja
Lihulas — 13. aprillil.

Üles anda: **Tartus** — Tartu E. Majandusühisuse kauplises, Holmi tn. 12 ja Puiestee tn. nr. 71-a, Maj. Üh. Liidu mjtr. J. Kuresoo'le; **Viljandis** — Viljandi E. Põllum. Seltsi Kauband. osak. kontoris, hr. M. Esman'ile, Tallinna tn. 3; **Pärnus** — Pärnumaa Ostu-müügi ühisuses, Pikk tn. 13, hr. Ainsaar'ele; **Keilas** — Põllupidajate Ühispanga osakonnas, Kiriku plats 6, hr. J. Awamägi'le ja **Tallinnas** — Masinatarvitajate Ühingute Liidus, Müüriwahe tn. 7-11.

Nõudke tasuta õppekawu!

KALENDREID 1939

	Hind kr.
KONTORI-KALENDER	—.75
KOOLIKALENDER	1.—
MAJA KALENDER	—.30
MAJAOMAN. KALENDER-KSRM.	—.30
MAJASÕBER, Naiste kalender	—.30
„MARETI" KALENDER	—.30
MEIE MATSI TÄHTRAAMAT	—.30
NAISTESÕBER, Rahv. suurkalender	—.30
PÄEVAST PÄEVA, Tabel-kalender	—.35
REBITAV KALENDER	—.60
„ „ tekstiga	—.65
„ „ väike	—.40
SKAUDI KALENDER-KÄSIRAAMAT	—.50
TALUPERENAISE TÄHTRAAMAT	—.30
VÄIKE TÄHTRAAMAT	—.05
ÕPILASSÕBER	—.50

„POSTIMEHE" RAAMATUKPL.
Tartu, Suurturg 16.

ERASTVERE VANADEKODU vajab

meespõetajat-sanitari

Kuupalk rahas 30 kr., natuuras toit, korter kütte ja valgustusega. Muud tasud riigiteenijatega ühtlastel alustel.

Sooviavaldused ühes senise teenistuse tunnistuse ja elulookirjeldusega saata vanadekodu juhatajale: Kanepi. Telef. Kanepi nr. 11.

Vanadekodu juhataja.

KUULUTUS

PETSERI LINNAVALITSUS annab välja kinnisel vähempakkumisel tänavate asfalteerimise jaoks tarvismineva killustiku valmistamiseks 570 m³ terve, punase raudkivi ja 150 m³ terve, peeneteralise sinise

raudkivi muretsemise

Kirjalikud pakkumised ühes 10% tagatisega pakutavast summast esitada linnavalitsusele 3. jaanuariks 1939. a. kella 12.00.

Pakkumiste hulk ei või olla alla 100 m³.

Linnavalitsus jätab endale õiguse kivide muretsemist välja anda ka mittevähempakkujaile kui ka üldse välja andmata jätta.

24. XII 38. *Petseri linnavalitsus.*

---

100 krooni tasu

sellele, kes aitab minult varastatud asjad leida või vargaid tabada.

Vann. adv. A. Schmidt, Lossi 11-a.

Vanemuise kontsertsaalis

Laupäeval, 31. detsk. kell 21 (9 õhtul) traditsiooniline suurejooneline

VANA-AASTA-ÕHTU

rikkaliku eeskavaga.

TULETÕRJE I div. 1. komp. (ronijad). Laupäeval, 31. detsk. s. a. Tuletõrjemajas traditsiooniline

vana-aasta-õhtu

Eeskavas: 1. Alevisakste viperused — J. Taska naljamäng 2 vt. 2) Armastuse keerdkäik — J. Taska naljamäng 1 vaat. 3) Ettekand. Tuletõrje elust. Vana-aasta ärasaatmine. — Mängib parim jazz-orkester. Rikkalik einelaud. Algus kl. 21, lõpp kl. 4 homm. Piletid à 75 sn. ja 1 kr.

Peotoimkond.

Vana-Kuuste Meeslaulu Selts

korraldab vana-aasta õhtul

uusaasta vastuvõtu peo

Algus kell 21. TANTS kahe orkestri saatel.

MÜÜMISED

§ SIEMENS TRIIKRAUAD

Lüllja säästidemes, nõõbitõnsusega

VABADUSE pl. 7 „EKA" MAJA, TALLINN

Müüa

vesiveski

ühes väikese taluga. Väljamaks 7000 kr. P. S. mitmed teised vesiveskid ja talukohad mitmesugus. suuruses. Teat. Tartu, Ülikooli t. 30—3, telef. 15-43.

Puuehit. rajoonis, Tammeväljal

ehituskrunt

kiiresti müüa. Teateid saab Nõva tn. 2—1.

Elumuutuse tõttu müüa täiesti sõidukorras 6-tonnine

veoauto

ühes suurema veoga. Teateid Riia t. 38—4.

Juhuslikult müüa odavasti ilus

daami kasukas

(keskm. kasv.) Kastani tn. 23—1, Tartus.

Müüa ehitusmaterjaliks

palkhoone

Tammistu vallas, Tartust 20 km. Lähemalt Tartus, Lootuse 5—5.

Äri-sisseseade

klaaskapid ja letid on müüa. Küsida Uueturu tn. 5, majaomanikult.

ÄRAKÕHU

Soovitame

köha vastu

rinna- ja kopsuhaiguste puhul.

Ehtne „punase ankruga"

Müüa kahe uksega

riidetapp

Jõe tn. 10—2.

Viimane aeg on tellida 1939. a. peale

«Postimees»

Aastatellijate vahel, kelle tellimised koos tellimisrahaga saabuvad kuni 31. detsembrini s. a. (arvesse tulevad ka saadetised, mis kannavad seda kuupäeva) jagatakse

700 komplekti raamatuid koguväärtusega

10.000 krooni

neist 300 kompl. väärtusega à Kr. 20.— ja 400 kompl. väärtusega à Kr. 10.—

Aastatellijaile määratud raamatute nimistu

Autor	Raamatute pealkiri	Kaanehind
M. J. Eisen,	Kaks kuninga poega	—.85
—	Kalevala	1.50
—	Kõu ja Pikker	—.20
J. W. Goethe,	Faust	1.—
„Lasteleht" 1922, II poolaasta		—.80
„Lasteleht" 1923, II poolaasta		—.80
M. Mõtslane,	Kraavitajad	—.60
—	Kusta Poland ja Kukehansu Madis	—.45
V. Ridala,	Kullervo	—.40
Ansomardi,	Lastejutud	—.50
„Lastelehe" üksikud poolaastakäigud à		—.80
J. Eisen,	Kodumaa ajalugu	—.25
Jaan Tõnisson,	Tagasivaat. 60 a. sünnip.	1.50
„Lasteleht" 1924, I poolaasta		—.80
„Lasteleht" 1924, II poolaasta		—.80
E. Meos,	Eesti tagavara pataljon	1.20
V. Reiman,	Eesti kultuura III	1.50
K. Hintzer,	Võimlemismängud koolidele	1.—
Tervis 1906/1908 üksik poolaastak.		1.—
„ 1922 poolaastak. kaupa I/II à		1.20
„ 1923/24, aastakäigu hind		1.50
„ 1925/26, 1928,1930,1931,aastak. h.		2.50
M. Hermann,	Isamaa laulud	1.—
—	Laulud nais- ja lastekoorile II	—.80
K. Einbund,	Õiguslik riik	—.60
J. Mõtte,	Maaseadus	3.50
Ch. Dobrushkes,	Esimene abi koduloomadele	—.50
„Lasteleht" 1925, I poolaasta		—.80
„Lasteleht" 1925, II poolaasta		—.80
A. Audova,	Lihasõõjad taimed	—.20
Ed. Braune,	Jõulu-rõõm. Lastenäidend	—.10
S. Boo,	Kes naerab viimaks. Romaan.	1.75
R. Janno,	Valeraha	1.75
R. Tiitus,	Toslemi kirjad	1.75
J. Lehmann,	Vana revolutsionääri mälestused	1.50
W. Busch,	Vallatumad mesilased. Lasteraamat	1.20
J. Jõespera,	Punamäe	1.—
„Lasteleht" 1926, II poolaasta		—.80
„Lasteleht" 1927, II poolaasta		—.80
H. Rau,	Tähtede poole. Vabad jutlused	1.—
W. Rosenstrauch,	Põhjalilled. Luulet.	1.—
P. Põld,	E. N. K. S. Tütarlaste Keskkool	—.20
R. Paris,	Konrad Mägi. Monograafia	15.—
J. Aavik,	Arvustavad märkused	—.25
W. Blackstone,	Jeesus on tulemas	2.—
P. Romanov,	Sugulised küsimused. Romaan	1.—
A. Nigol,	Martin Lutheri elu ja õpetus	—.20
J. Aavik,	Hirmu ja õuduse jutud	—.35
M. Kampmann,	Kodumaa tundmise õppevilis	—.50
„Lasteleht" 1928, II poolaasta		—.80
„Lasteleht" 1930, II poolaasta		—.80
J. Aavik,	Eesti omapärane kultuur	—.25
K. Hintzer,	Võimlemistabelid	2.—
Eesti Valk		—.20
P. Ilves,	Kannatamisaja laulud	—.55
Lugenberg,	Jalgpalli mängu õpetus	—.35
A. Tõllasepp,	Vanasõnad ilmadest	—.60
„Lub" üksiknumbrid		—.25
O. Luts,	Äripäev	1.50
J. Kärner,	Rändur vilistab	2.50
A. Pranspil,	Ameerika Antoloogia	3.50
—	Ameerika Antoloogia köites	4.50
F. Burnet,	Little Lord Fauntleroy	1.50
E. Oldekop,	Võhiku mõtteid imetegudest, usust j. m.	—.50
M. Pill,	Meie tähts. põllutaimede sordid	—.60
„Lasteleht" 1931, II poolaasta		—.80
„Lasteleht" 1932, I poolaasta		—.80
A. Kapp,	Segakoorid I	—.35
M. Univer,	Bioloogia	—.75
V. Buck,	Jumala rahvas	—.05
J. Lang,	Energia jäädav. seadus	—.20
V. Kapelkin,	Botaanika	—.60
R. Lesta,	Ratsanikud elukõrgustikkudel	—.35
Tuulemäe,	Ave Maria	—.60
A. Kink,	Tartu—Pihkva ja Narva veetee	—.20
Linnasaar,	Pildid Venemaa minev.	1.80
„Lasteleht" 1932, II poolaasta		—.80
„Lasteleht" 1933, I poolaasta		—.80
E. Lepp, dr.:	Hispaania haigus	—.20
	Valmulikud laulud	1.—
J. Tõnisson,	Põhjamaade rahvaülikoolid	—.05
H. Gebhard, prof.:	Ühistegevuslik liikumine Soomes	—.25
	Talve raamat	—.50
Julianus,	Vabameelsus uuenduste teel	—.25
K. Koch,	Ilmade ettekuulutamine	—.10
H. Põld,	Lumivalgukene. Lastenäidend	—.25
Eesti Üliõpilaste Seltsi album VIII		—.45
Sädemed 1926 II		2.—
J. Tõnisson,	Kodaniku käsiraamat I	—.50
J. Parik,	Kodaniku käsiraamat II	—.55
—	Kodaniku käsiraamat III	—.65
„Lasteleht" 1933, II poolaasta		—.80
„Lasteleht" 1934, I poolaasta		—.80
Th. Hertzka,	Sotsiaaldemokraatia ja sotsiaalvabameelsus	—.25
A. Põllusaar,	Kodusest laste õpetamisest	—.10
V. Ernits,	Rahvuküsimus I. E. Ü. S. album IX	—.35
A.	Kirjanduslik lugemik, II osa täiend. lisa	—.50
A. Nigol,	Eesti asundused ja asupaigad Venemaal	—.50
J. G. Granö, prof.:	Geograafia	—.15
A. Jürgenstein,	Huvitav peatükk Eesti minevikust	—.20
„Lasteleht" 1934, II poolaasta		—.80
„Lasteleht" 1935, I poolaasta		—.80
J. Sarv, prof.:	Kuidas hädavalgust saada	—.15
P. Speek,	Palgad-teooriad-tendentsid Ühisriikides	—.50
	Soome maapäeva kord ja valimisseadus	—.20
	Eesti Kirjandus 1921. aastakäik	2.—
H. Koppel, dr. med.,	Terviseveest ehk supeluskohtadest	—.15
O. Loorits,	Eesti keele grammatika	2.50
J. Õunap,	Rüütel Siegebokk	—.50
H. Bekker, cand. geol.:	Paeseina profiil Martsal	—.20
M. Pill,	Sordikasvatus	—.50
J. Aavik,	Naljandid ja groteskid	—.40
—	Hurmav naine	—.25
A. Kruusberg,	Esilsade enneajalooline õigus	—.60
M. J. Eisen,	Talupoisid kuningate välmeesteks	—.60
A. Läte,	Võimatu. Laul soolole ja klaverile	—.10
Eesti Raamatute Üldnimekiri I		1.—
J. Aavik,	Elustet instruktiiv. Neli juttu	—.35
J. Kalkun,	Mineraloogia käsiraamat	1.—
J. Köpp ja J. Järve,	Usuõpetuse lugemik	1.—
„Lasteleht" 1935, II poolaasta		—.80
„Lasteleht" 1936, I poolaasta		—.80
J. Mägi, prof.:	Meie põllutaimede seenehaigused	—.25
E. Kikas,	Kimp kullerkuppe. Seitse laulu segakoorile	—.25
F. Schiller,	Kellalaul	—.05
„Lasteleht" 1936, II poolaasta		—.80
W. Reiman,	Eesti Haridusseltside aastaraamat II	—.50
M. Ostrov, dr.,	Väikeste laste eest hoolitsemine	—.10
J. Õunap,	Ainus ja teised luuled	—.50

Raamatute jagamise tingimused.

Erapooletu ja õiglase jagamise alusel õnnelikeks raamatute saajaiks osutunud aastatellijate nimed avaldatakse uue aasta algul „Postimehes". **Raamatud saadetakse võitjaile koju kätte ilma lisakuludeta.** Raamatu-komplektide koostamisel võetakse võimalusel arvesse võitjate soove. Selleks tuleb võitjail enestel koostada soovitavate raamatute nimistu siin avaldatud üldise nimistu asusel komplekti väärtuse Kr. 20.— piirides ja saata „Postimehe" talitusele Tartus. Neile võitjaile, kes sellist nimistut talitusele ei saada, väljastatakse raamatu-komplektid taluse poolt määratud koosseisus.

E. K.-Ü. „POSTIMEES".

Elumuutuse tõttu vana sissetöötatud (1896)

juukse-tööstus

müüa. Teateid saab „Bürgermusse" einelauast.

Müüa vähepruugitud

lappmasin

Kuu tn. 10—2.

Kastre-Võnnu

Hammaste postitalus müüb „Postimehe" üksiknumbreid

ED. MUORSEPP.

Korteri OTSIMISED

Vajatakse 2—3-toal. **korterit**

Soovitav kesklinna lähedusse. Kirj. „Postimehe" rmtkpl. „Soe korter 7911".

TÖÖ PAKKUMISED

Vajatakse kohe restorani, ärasõiduks provintsi keetaoskajat

teenijat

(ilma kutseta) ja ühte ettekandjat. Tulla 30. skp. kella 2—5 Tööstuse tn. 30—26.

Pagaripoisi

tarvis, kes oskab natuke tööd teha. Kirjad „Postimehe" rmtkpl. „Kv. 7511".

Vajatakse puhvetisse

müüjannat

Väike kautsjon tarvilik. Tulla Kastani tän. 17—4, kl. 5—8 õhtul.

Vajatakse tallu aasta peale

tüdrukut

Pakkum. saata E. K. nimele, Jõgeva, pk. 6.

Räpina-Meelvas

võtab *„Postimehe"* tellimisi ja kuulutusi vastu

D. MÄLBERG.

OSTMISED

Toornahkade ostukoht

Tartus, Turu tän. 14, telef. kodus 2-46 ja äris 18-50. Teatan kõigile lugupeetud kaubatoojatele, et ostan endiselt igasug. mets- ja koduloomade toornahku. Austusega

J. Tarik.

Soovin osta **Riigikassa pantkirju**

(55 a.) seeria ABC. Nominaalväärtuses Kr. 2500—4000 ulatuses. Müügihind palun teatada Tartu, Rüütli tn. 11, Pressa „J. A. 76".

Vajan igasuguseid

keskküttе ribitorusid

Pöörduda Kalevi tän. 18-a—2, kella 12—2.

TÖÖ OTSIMISED

Aus, korralik, vaikse iseloomuga keskealine naisterahvas soovib

perenaise kohta

Oskab kõik tööd maal ja linnas. Teat. Elva, Kesk tn. 17, H. R.

Usut, seminari hariduse ja haruldaselt ilusa käekirjaga, täiskarsklane

noormees

palub nüüd või lähem. tulevikus teenistust ärri või lattu või midagi muud vastavat. Kirjad palun saata „Postim." rmtkpl. märgusõna „Aus + Anne".

Palun võimaldage korralikule maatütarlapsele **teenistust** kas söögimajasse või tööstusse. Võin ka lihtsasse perekonda teenijaks minna. Kirj. „Postimehe" rmtkpl. kuni 3. jaan. 1939. a. „Hea lootus".

Täiesti karske ja korralik isik soovib

teenistust

laohoidjaks, aidameheks, järelevaatajaks või mõnda usaldusmehe kohta. Tunneb nelja kohalikku keelt. Pakk. palun saata „Postim." rmtkpl. „Kv. 7896".

Lp. tööandjad! Palun võimaldage noorele prouale mingisugust

teenistust

Võib ka kangru juurde. Lahked pakk. „Postim." rmtkpl. „Nõus kõigega 7921".

Korteri PAKKUMISED

Ilus päikeseküllane

korter

uues majas kohe saada. 4 tuba, suur eestuba, köök, vannituba, vesivarustus ja keskküte. Teateid: Oskar Luik'i ärist, Rüütli 14.

Valge ja soe

tuba

vähese mööbl. või ilma korral. ja kainele üürnikule ära anda. Lossi tn. 30, sissekäik läbi juuksetööstuse.

Korter

omaette, tuba, köök, esik, kelder ja kõrvalruumid ära anda. Lõuna tn. 6, Veerikul.

Üürile anda

2-tool. korter

Kalevi tn. 25.

Üürile anda

2 tuba,

köök ja eestuba. Tööstuse tn. 30.

Mitmesugused

Ametialal tegutsev keskealine üksik mees, kes vilunud maa- kui ka linnaeluga, soovib

tutwust

abielu mõttes naisterahvaga, kellel on maal või linnas kinnisvara, kauplus, vaba kapitali või mõni kindel ametteenistus. Kirjad palun saata „Postim." rmkpl. märgus. „Ühiselt 7919" all.

Kas leidub **naist**

kes oskab ja suudab ja tahab näidata, et ta on naine — õrn, truu ja habras. Olen kaotanud usu leida sind sellisena, mu unelm! Äratage keskpärases riigiteenijas armastus ja võimaldage tal avastada oma hing. „Postim." rmtkpl. „Taashingestumine anno 1939. a."

Aastavahetusel

soovitame:

igasuguseid kalendreid
agendasid
kontorikalendreid
lauakalendreid alustel
registraatoreid
kiirõmblejaid
kirjakorraldajaid jne.

„Postimehe" raamatukpl.

Tartu, Suurturg nr. 16.

„LUTERMA" MÖÖBEL

Vastupidav, moodne ja ilus!

E. W. JURGENS — ÜLIKOOLI 2.

Ka kuulutused pakuvad huvitavat lugemist

KOHE VAJA iseseisva töövõimega, moodsaid lülitusi tundvat

raadio-töölist

Soola tn. 7, kella 18—20-ni.

Palun neid isikuid, kes 24. skp. nägid vanakese

auto ette jäämist

Aleksandri ja Uueturu tän. nurgal, lahkesti teatada Aleksandri tn. nr. 55—3.

Palun seda

autojuhti

kes 1. detsembril s. a. kella 4 paiku Aleksandri tän. sõites vigastas majahoidja-naist, ilmuda tema korterisse läbirääkimisele.

Soovitakse maale uueks aastaks

tauplusruume

Teat. J. Valdson, Rannu as., Elva.

Kellel on ära anda hästiminev

toiduainete-kauplus

ühes piimapoega. Teat. „Postimehe" rmtkpl. märgusõna „Hästiminev 7889" all.

Südalinnas hästi minev

söögimaja

kohe ära anda. Teat.: Rüütli 5, hr. Mesul, kl. 9—12 ja 5—6 p. l.

Vajatakse

osanikku

või kautsjonivõimelist kaubaväljapakkujat mehaanikatööstusse, uue suure levikuga artikli peale. Teat. „Postimehe" rmtkpl. „Osanik 7895".

Elukoha muutmise tõttu suur viljapuu-

aed

üle 200 õunap., hulk marjapõõs. jm., koht 27 vakam., rendile anda. Kodijärve v., Kammeri as., A. Malleus.

Hea tasu sellele, kes teab juhatada head ja äraproovitud vahendit

juurfetaswu

edendamiseks. Teatada „Postimehe" rmtkpl. märgus. „Brünett".

Kokora

Torilas

võtab „Postimehe" tellimisi ja kuulutusi vastu hr. HENN RAUDJÄRV (end. E. Martinson).

Kindlas teenistuses olev riigiametnik (180 kr. kuus) palub laenu

kr. 1000

% kokkuleppel. Pakk. „Postimehe" rmtkpl. „Tänulik laenaja".

Kiiresti ära anda väike

pudupood

ühes kaubaga või ilma elumuutmise tõttu. Suurturg 15, vana passaaž, pood 21.

Kohe soovin üürida sooja

autogaraaži

Teat. Võidu t. 19, velnikaupl. „Soliid". Telef. 13-61.

„Postimehe" kuulutuste peale esimesel päeval saabunud ja kella 17 äraviimata

kirjad

Märgusõna	Arv
Autojuht kautsjon	1
A. L. Z.	2
Aasta 1939	8
Abitööjõud	2
Energiline 7995	3
Grammofon	5
Hea koht	3
Ilus kodu 7560	1
Kaine 7798	1
Kiire	5
Kiire 7746	2
Korralik ja kaine 7798	6
Kindel siht + 2	1
Laud 7829	1
Naaber	1
Noorele neiule tööd	1
O. P.	2
Pianiino 7768	4
Rentnik 7735	2
S. T.	1
Sümpaatne 7754	1
Töörõõm	10
Vilunud 7854	2

Kirjad hoitakse alal üks kuu. arvates saabumise päevast. Kirjad antakse välja kuulutuste kviitungi ettenäitamisel.

TUNNID

Valmistan ette üliõpilasi

org. keemia

eksamiks. Jaama tän. nr. 105—7.

Kadunud

1. pühal kl. 12—2 p. l. vahel kadus noor, emane valge

kass

Keset saba must joon, Nimi Kati. Ausat leidjat palun vaevatasu eest ära tuua Raekoja 36—1. Kinnihoidmise ja omandamise eest hoiatan.

Kadunud korall-

tõrwaõõnes

Tiigi t. 58 kuni Näituse 5, läbi Kastani tän. minnes. Tasu eest ära anda Näituse t. 5—1.

---

28. dets. õhtul kadus Aleksandri tänavale, Kauba ja Aida tän. vahel, pruun vasaku käe, seest lambanahkne

nahkkinnas

Ausat leidjat palutakse vaevatasu eest ära tuua Aleksandri tn. 76—4.